

รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน
อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่
ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

A MANAGEMENT MODEL OF RECREATION, TOURISM AND SPORT ACTIVITY BY
COMMUNITY PARTICIPATION IN THE AREA OF THA KANUN SUB-DISTRICT,
THONG PHAPHUM DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy RECREATION TOURISM AND SPORT MANAGEMENT

Department of Education Foundations

Silpakorn University

Academic Year 2023

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดย
ชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด
กาญจนบุรี

โดย นายจิตรกร ว่องประเสริฐ

สาขาวิชา การจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา แบบ 2.1 ปรัชญา
ดุสิตบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. วรณวีร์ บุญคุ้ม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โรม วงศ์ประเสริฐ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สมบัติ กาญจนกิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณวีร์ บุญคุ้ม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โรม วงศ์ประเสริฐ)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(อาจารย์ ดร. วิชิต อิมอามัย)

630630050 : การจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา แบบ 2.1 ปรัชญาคุณฐิบัณฑิต

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดกิจกรรม, กิจกรรมนันทนาการ, การท่องเที่ยวและกีฬา, ตำบลท่าขนุน

นาย จิตรกร ว่องประเสริฐ: รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ตำบลท่าขนุน จำนวน 30 คน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน 30 คน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และ 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน ตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการในพื้นที่ จำนวน 12 คน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงพื้นที่ศึกษา สัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาเอกสาร สอบถาม และจัดสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนาด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลจากการศึกษาพบว่า (1) สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบล ท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาที่หลากหลายและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทั้งการแข่งขันทennis การแข่งขันทennis เพื่อสุขภาพ การแข่งขันทบซอล กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คน รวมถึงกิจกรรมนันทนาการ การละเล่น การแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของพื้นที่มาเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญ มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขาแม่ น้ำ ลำคลอง น้ำตก และวิวทัศนที่สวยงาม และพระพุทธรูป ภาปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ ที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาสักการะเพื่อขอพร ในการจัดกิจกรรมมีผู้นำในพื้นที่คือ นายกเทศมนตรีตำบลท่าขนุน และผู้นำชุมชนเป็นแกนนำสำคัญ โดยมี ประชาชน ผู้ประกอบการในพื้นที่ นักวิชาการ นักท่องเที่ยว ผู้เข้าร่วมการแข่งขันหลายครั้ง รวมถึงผู้นำในอำเภอและจังหวัด ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดมาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันกีฬา นันทนาการ และการท่องเที่ยว (2) ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นคือ Tha Kanun Model (ท่าขนุนโมเดล) มีองค์ประกอบ 6 ด้านคือ P-H-U-M-E-E ได้แก่ 1) P: Participation (การมีส่วนร่วม) 2) H: History (ประวัติศาสตร์) 3) U: Utility (ประโยชน์) M: Management (การจัดการ) E: Experiences (ประสบการณ์) และ E: Enjoyment (ความสนุกสนาน) โดยผลการประเมินความเหมาะสมของรูป โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (3) ผลการทดลองใช้และประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือประโยชน์ของการจัดกิจกรรม รองลงมาคือ การเตรียมการและการจัดกิจกรรม และด้านรูปแบบการจัดการ ตามลำดับ ผลจากการศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุนในปัจจุบันเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้สนใจอย่างกว้างขวาง ในพื้นที่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลท่าขนุนมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีบริบทใกล้เคียงกับตำบลท่าขนุน สามารถที่จะจัดกิจกรรมจากบูรณาการเรื่องการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการได้ นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเสนอความเห็นว่าการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ควรเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิ่ง กิจกรรมปั่นจักรยาน และควรมีการดูแลเรื่องมาตรฐานด้านสุขอนามัย และมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

630630050 : Major RECREATION TOURISM AND SPORT MANAGEMENT

Keyword : Activity Management, Recreation Activity, Tourism and Sports, Tha Kanun Sub-District

MR. Jittakorn WONGPRASERT : A Management Model of Recreation, Tourism and Sport Activity by Community Participation in the Area of Tha Kanun Sub-District, Thong Phaphum District, Kanchanaburi Province Thesis advisor : Professor Kanit Kheovichai, Ph.D.

The research was aimed to 1) study the situation of organizing recreational activities in tourism and inter-age sports in Tha Kanun Sub-District, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province; 2) develop an appropriate model of recreation, tourism and sports activities in Tha Kanun Sub-District, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province, and; 3) evaluate the model of recreation, tourism and sport activities with community participation. The research and development methodology was conducted, and 1) 30 key informants were purposively selected from community leaders, and representatives who participated in organizing recreational activities in Tha Kanun Sub-District, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province; 2) 30 participants in the implementation of the model to organize recreational activities in tourism and inter-age sports, selected by simple random sampling, and; 3) 12 local stakeholders included community leaders and representatives, leaders of public and private sectors, and academics, were selected by using purposive selection. The data was collected through in-depth interviews on site, studying documents, questioning, and organizing group discussions. The quantitative data was analyzed by using descriptive statistics to find frequency, percentage, means and standard deviation; and the qualitative data was analyzed by using content analysis.

The findings showed 1) the organization of recreational activities in tourism and in the area was diverse and well known among tourists, namely running and futsal competitions. Tourism activities related to arts and culture, and people's way of life including recreational activities, games, and ethnic groups' performances which brought out unique identity of the area as important attraction. There were natural tourist attractions in the area such as mountains, rivers, canals, waterfalls, beautiful scenery, and the Buddha statue, Luang Po Por Por Ror Kanchanathampitak which attracted tourists to pay homage and ask for blessings. The activity organization was led by important leaders, namely the mayor of Tha Kanun Sub-district municipality, with community leaders, local people, entrepreneurs, academics, tourists, participants of various age groups, as well as leaders of the district such as the chief and vice chiefs district, and the governor. 2) The developed management model of recreation, tourism sports activities with the community participation in Tha Kanun Sub-District, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province, was Tha Kanun Model which composed of 6 elements, namely P-H-U-M-E-E. (1) P = participation, (2) H = history. (3) U = Utility. (4) M = management. (5) E = Experience (6) E = Enjoyment. The model was evaluated by 5 experts and the result was at the most appropriate level. 3) The model implementation and the results of the evaluation showed the participants in the activities had high satisfaction in all aspects. The highest average was the benefit of the activity organization, followed by preparation and organization of the activities, and the management style. The finding also showed that the management model of recreation, tourism and sport activities in Tha Kanun Sub-District, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province, was widely well known among tourists and interested people; the activities were organized continuously; the model was appropriate and it had the potential to be used to develop other tourist attractions with a similar context to Tha Kanun sub-district. The activities could be organized by integrating with tourism. Moreover, the group discussion suggested organization of activities involved in tourism, running, cycling, healthy standard and safety standard for tourists.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะความช่วยเหลือ และคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร. วรณวีร์ บุญคุ้ม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โรม วงศ์ประเสริฐ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สมบัติ กาญจนกิจ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. วิจิต อิ่มอารมย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ และข้อชี้แนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยดำเนินการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิและในพื้นที่ใกล้เคียงของจังหวัดกาญจนบุรี มีการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถต่อยอด ขยายผลให้เกิดการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

จิตรกร ว่องประเสริฐ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
คำถามการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนันทนาการ.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว.....	33
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกีฬา.....	38
แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ.....	41
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ.....	48

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	50
บริบทพื้นที่ของจังหวัดกาญจนบุรี และตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
กรอบแนวคิดการวิจัย	80
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	81
พื้นที่ในการวิจัย	81
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	82
วิธีดำเนินการวิจัย	82
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	84
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ ตำบลท่า ขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.....	88
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชน มี ส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.....	96
ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้และผลการประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การ ท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด กาญจนบุรี.....	100
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	109
สรุปผลการวิจัย.....	109
อภิปรายผล.....	111
รายการอ้างอิง	118
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	126
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	137
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย.....	139

ภาคผนวก ง หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยและรับรองรูปแบบ	142
ภาคผนวก จ ภาพการจัดสนทนากลุ่ม.....	148
ภาคผนวก ฉ หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัย.....	152
ประวัติผู้เขียน.....	154

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ผลการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา.....	99
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ	101
ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา.....	102
ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ด้านรูปแบบการจัดการ	103
ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรม.....	104
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ด้านการเตรียมการและการจัดกิจกรรม	105

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 การผสมผสานกันของกีฬาและการท่องเที่ยว 39

แผนภาพที่ 2 สถิตินักท่องเที่ยวในพื้นที่ 62

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย 80

แผนภาพที่ 4 Tha Kanun Model 98

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ที่ตั้งจังหวัดกาญจนบุรี.....	54
ภาพที่ 2 อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ.....	57
ภาพที่ 3 ทิวทัศน์ของอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ.....	57
ภาพที่ 4 เชื้อนวชิราลงกรณ (เชื้อนเขาแหลม).....	58
ภาพที่ 5 ทิวทัศน์อันสวยงามของเชื้อนวชิราลงกรณ (เชื้อนเขาแหลม).....	58
ภาพที่ 6 พระพุทธรูปสำคัญวัดท่าขนุน.....	59
ภาพที่ 7 ภาพในมุมสูงของวัดท่าขนุน.....	59
ภาพที่ 8 พระ ภปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ วัดทองผาภูมิ.....	60
ภาพที่ 9 ข้อมูลตำบลท่าขนุนและอัตลักษณ์สำคัญของพื้นที่.....	61
ภาพที่ 10 นักท่องเที่ยวเดินทางมาทำบุญและนมัสการพระ ภปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ วัดทองผาภูมิ.....	63
ภาพที่ 11 กิจกรรมด้านกีฬาต้านภัยยาเสพติด.....	64
ภาพที่ 12 กิจกรรมทำบุญ ไหว้พระ ขอพรพระ ภปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ ตำบลท่าขนุน.....	89
ภาพที่ 13 กิจกรรมด้านกีฬา วิ่งเพื่อสุขภาพ.....	90
ภาพที่ 14 กิจกรรมด้านกีฬา พิธีเปิดการแข่งขันวิ่งเพื่อสุขภาพ.....	90
ภาพที่ 15 การจัดกิจกรรมกีฬาฟุตบอล.....	91
ภาพที่ 16 การแข่งขันกีฬาฟุตบอล.....	91
ภาพที่ 17 กิจกรรมด้านนันทนาการ การแสดงศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์.....	92
ภาพที่ 18 กิจกรรมด้านนันทนาการ การแสดงฟ้อนรำของกลุ่มชาติพันธุ์.....	92
ภาพที่ 19 การจัดกิจกรรมด้านกีฬาต้านภัยยาเสพติด.....	93
ภาพที่ 20 การเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาต้านภัยยาเสพติด.....	93

ภาพที่ 21 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยสรุป	149
ภาพที่ 22 บรรยากาศการสนทนากลุ่ม	150
ภาพที่ 23 ข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมสนทนากลุ่ม	151

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวางแผนการพัฒนาที่คำนึงถึงการวางรากฐานของประเทศในระยะเวลายาว ทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดี สำหรับการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ 5 ปี ที่จะส่งผลตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาวโดยมีหลักการสำคัญ ประกอบด้วย 1) ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้การพัฒนาในทุกมิติเป็นไปอย่างมีการบูรณาการบนทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึงมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี สอดคล้องกับภูมิสังคม การพัฒนาทุกด้านมีดุลยภาพทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศน์ที่สอดคล้อง เกื้อกูลและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน 2) คำนึงถึง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยให้ “คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา” มุ่งสร้างคนไทยให้เป็นพลังสำคัญในการสร้างความมั่นคงของชาติ เป็นกลจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ โดยในมิติสังคม มุ่งเน้นการพัฒนาคนทุกช่วงวัย 3) มุ่งสร้างเสริมกลไกการพัฒนาประเทศเพื่อสร้างพลังการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งกลไกที่เป็นกฎหมายและกฎ ระเบียบต่างๆ โดยต้องปรับปรุงให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกระดับ มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554; 2565)

สำหรับทิศทางในอนาคต จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มีเป้าหมายในระยะ 5 ปี โดยมีหลักการสำคัญด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ในส่วนที่ 4 แผนกลยุทธ์รายหมุดหมาย ตามหมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน จากสถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในระบบ

เศรษฐกิจไทย และยังเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญให้แก่เศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม เป้าหมายการพัฒนา ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายหลักของแผน 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันที่มุ่งเน้นการสร้างหลากหลายด้านการท่องเที่ยว รักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของนักท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับ และเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง อีกทั้ง ยังเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฉบับที่ 13 ใน 4 เป้าหมาย ได้แก่ (1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดย ยกกระดับให้ภาคการท่องเที่ยวมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อย และชุมชนสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าได้ (2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม และ (4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เป้าหมายที่ 1 การท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการ ที่มีศักยภาพอื่น เป้าหมายที่ 2 การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยวให้พึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและมีการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2564 - 2565) ตามที่คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ได้ระบุถึงเป้าหมายการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวไทยและโอกาสการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด 19 เพื่อให้การท่องเที่ยวยังคงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ การพิจารณาถึงโอกาสการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง โดยกรอบแนวคิดการพัฒนาของแผนแม่บทเฉพาะกิจได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้สามารถ “ลัมแล้วลุกไว” (Resilience) โดยให้ความสำคัญกับ 3 มิติที่สำคัญ ได้แก่ การพร้อมรับ (Cope) หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สภาวะวิกฤตให้ประเทศยังคงยืนหยัดและด้านทางความยากลำบาก รวมถึงสามารถฟื้นคืนกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วเมื่อภาวะวิกฤตผ่านพ้นไป โดยให้ความสำคัญกับการลดความเปราะบาง ผ่านการลดจุดอ่อนและขจัดข้อจำกัดเดิมที่ประเทศเผชิญ พร้อมกับเยียวยาช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างเต็มศักยภาพภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การปรับตัว (Adapt) หมายถึง การปรับทิศทางการพัฒนา รูปแบบ และแนวทางที่ดำเนินการอยู่ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงความไม่แน่นอน และบริบทการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป และให้ความสำคัญกับการกระจาย

ความเสี่ยงเพื่อลดผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ และพร้อมปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อแสวงหาแนวทางในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Transform) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐาน เช่น กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และสถาบัน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพโดยรวมของประเทศ เพื่อพลิกวิกฤตจากแรงกดดันทั้งภายนอกและภายในให้เป็นโอกาสสำหรับการพัฒนาประเทศสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

ทั้งนี้ ในการพัฒนาประเทศไทยและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนและมีความเชื่อมโยงกันตั้งแต่ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ พื้นที่ และชุมชน โดยใช้องค์ความรู้ทางด้านการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา มาขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคม เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของคน เนื่องจากเป็นกำลังและกลไกที่สำคัญในการดำเนินงานรูปแบบต่าง ๆ โดยมุ่งพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจควบคู่กันไปได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับบทบาทของนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาที่มีผลต่อการพัฒนาของประเทศ ตามความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ “การกีฬาเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตประชาชนทุกภาคส่วน และเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคุณค่าทางสังคมและส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศไทย” ด้านเป้าประสงค์ “ประชาชนทุกภาคส่วนมีความสนใจในการออกกำลังกายและเล่นกีฬา ส่วนอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศไทยสามารถช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศและมีการเติบโตต่อเนื่องอย่างยั่งยืน” ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา “การพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาเพื่อเป็นส่วนสำคัญในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีแนวทางสำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมกีฬา (Sport Industry) การพัฒนาการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการ (Sport Tourism)” ซึ่งจะเห็นได้ว่าร่วมขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาตินั้น ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรจะนำนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติ และบูรณาการร่วมกัน

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าการกีฬาและนันทนาการทั่วโลกได้สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Gross Value Added: GVA) โดยมีอัตราการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในระหว่างปี พ.ศ. 2553 –

2558 ประมาณร้อยละ 2.2 ต่อปี และคิดเป็นร้อยละ 1.24 เมื่อเทียบกับค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั่วโลก (Gross Domestic Product: GDP) แสดงให้เห็นว่าการกีฬาและนันทนาการสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของโลกในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีแนวโน้มว่าจะสามารถเพิ่มระดับการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญในอนาคต โดยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2553–2558 อุตสาหกรรมการกีฬาโลกสามารถสร้างรายได้รวม 5–6 แสนล้านเหรียญสหรัฐ และมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องประมาณร้อยละ 3.8 ต่อปี โดยรายได้ที่เกิดขึ้นจำแนกได้ 2 กลุ่มหลัก คือ 1) รายได้จากกีฬาเพื่อการอาชีพ (Professional Sports Revenue) มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 23 ในปี 2558 เมื่อเทียบกับรายได้รวมจากอุตสาหกรรมการกีฬาทั้งหมด 2) รายได้จากกีฬาเพื่อความบันเทิงและนันทนาการ (Recreational Sports Revenue) มีส่วนแบ่งประมาณร้อยละ 77 ในปี 2558 เมื่อเทียบกับรายได้รวมของอุตสาหกรรมทั้งหมด (แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2560 – 2564) รวมทั้งการแข่งขันในตลาดท่องเที่ยวโลก การก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และแนวโน้มการแข่งขันในอนาคตที่จะยิ่งทวีความเข้มข้นมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การกำหนดนโยบายและการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ช่วยสนับสนุนส่งเสริมการตลาดและการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งที่ผ่านมาการพัฒนาการท่องเที่ยวพบว่าการบริหารจัดการยังมีจุดอ่อนข้อด้อยอยู่หลายประการ ได้แก่ ขาดการบูรณาการด้านงบประมาณและการประสานงานทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวขาดทิศทางที่ชัดเจน บุคลากรขาดทักษะและความรู้ด้านการจัดการและภาษา ขาดระบบการจัดการข้อมูลในการบริหารและจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีกฎระเบียบที่ล้าสมัยไม่ทันต่อการแข่งขัน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) ดังนั้น เมื่อมีการเปิดเสรีด้านการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดรูปแบบกลยุทธ์และแนวทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเพื่อแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในด้านพื้นที่ จังหวัดกาญจนบุรีมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับสูง และหนึ่งในกลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ กลยุทธ์การสร้างเชื่อมโยงโดยจังหวัดกาญจนบุรี สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะร่วมกันอำนวยความสะดวกในการเดินทางข้ามแดน การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี และพื้นที่ใกล้เคียงรวมถึงการส่งเสริมการตลาด ทั้งนี้เส้นทางเชื่อมโยงระหว่างกาญจนบุรีและทวาย ในปัจจุบันซึ่งเป็นการท่องเที่ยวตามแนวชายแดน คือ กาญจนบุรี–พะเยาตองซู

อำเภอสังขละบุรี ด้านเจดีย์สามองค์ ส่วนเส้นทางเชื่อมโยงในอนาคตจะเป็นการเชื่อมโยงกับโครงการทำเรื่อน้ำลิกทวายในเส้นทางกรุงเทพฯ – กาญจนบุรี (ด้านน้ำพุร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง) – ทวาย สำหรับสินค้าท่องเที่ยวในกาญจนบุรีจะชูจุดขายท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน โดยมีเป้าหมายกลุ่มนักท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวพม่า และนักท่องเที่ยวต่างชาติ (สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี, 2565)

ในพื้นที่อำเภอทองผาภูมิ ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดกาญจนบุรี และเป็นอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดของจังหวัด ซึ่งแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 7 ตำบล 45 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) ตำบลท่าขนุน 5 หมู่บ้าน 2) ปิล็อก 4 หมู่บ้าน 3) หินดาด 8 หมู่บ้าน 4) ลีนถิ่น 7 หมู่บ้าน 5) ชะแล 7 หมู่บ้าน 6) ห้วยเขย่ง 8 หมู่บ้าน และ 7) สหกรณ์นิคม 6 หมู่บ้าน (อำเภอทองผาภูมิ, 2565) ซึ่งอำเภอทองผาภูมิ มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่มีความผสมผสานอย่างหลากหลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีหรือกลุ่มชาติพันธุ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และการท่องเที่ยวเชิงชุมชน เป็นต้น โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และมีชื่อเสียง ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ เขื่อนวชิราลงกรณ์ (เขื่อนเขาแหลม) รอยพระพุทธบาทวัดท่าขนุน พระภปร.ทองผาภูมิกาญจนธรรมพิทักษ์ (วัดทองผาภูมิ) สะพานแขวนหลวงปู่ส่าย บ้านหลบภัยเชลยศึก น้ำพุร้อนหินดาด น้ำตกผาสวรรค์ น้ำตกผาดาด เหมือนปิล็อก เป็นต้น นับว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาให้เป็นที่รู้จักไปสู่ระดับประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างเศรษฐกิจให้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

ปัจจุบันกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา เป็นส่วนประกอบสำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศวัย ได้มีส่วนร่วมกันในครอบครัว และสังคมทุกระดับ เพื่อการพักผ่อน เพื่อการผ่อนคลายความเครียด เพื่อสร้างเสริมสุขภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม รวมทั้งพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนได้รับความนิยมแพร่หลายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีสิ่งดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มมาอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา และทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อสร้างความดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกภูมิภาค และร่วมเป็น

ส่วนหนึ่งในการส่งเสริมด้านการสร้างงาน สร้างรายได้ และกระตุ้นเศรษฐกิจของพื้นที่ให้เกิดการกระจายตัวอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมกัน ด้วยวิธียุทธศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ควบคู่กันไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบล ท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อทดลองใช้และประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบล ท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ควรเป็นอย่างไร
3. ผลการทดลองใช้ และประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. พื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านท่าขนุน หมู่ 2 บ้านเสาหงษ์ หมู่ 3 บ้านปรังกาสี หมู่ 4 บ้านอู่ล่อง และหมู่ 5 บ้านหิน จำนวนประชากร 6,348 คน (เทศบาลตำบลท่าขนุน, 2565; สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี, 2564)

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ในการวิจัย ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชนที่เป็นผู้แทนจาก 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านท่าขนุน หมู่ 2 บ้านเสาหงษ์ หมู่ 3 บ้านปรังกาสี หมู่ 4 บ้านอู่ล่อง และหมู่ 5 บ้านหิน ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ตำบลท่าขนุน จำนวนประมาณ 30 คน เลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน 30 คน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และ 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน ตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการในพื้นที่ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา หมายถึง กิจกรรมที่ใช้การผสมผสานความคิดและกระบวนการเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุข สนุกสนานและเกิดความประทับใจ

รูปแบบ หมายถึง กระบวนการที่มีการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม หมายถึง แบบแผนที่มาจากการบูรณาการแนวคิดและกระบวนการของกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุนอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี บนรากฐานของกิจกรรม ร่วมมือของบุคคล ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม รวมถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และเสริมสร้างให้คนในพื้นที่เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่า และประโยชน์ของกิจกรรมนั้น ๆ อย่างยั่งยืน

สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา หมายถึง บริบท หรือสภาพที่เป็นอยู่ของการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุนอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้ประโยชน์ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี

2. ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมสามารถนำไปใช้ในการตอบสนองความต้องการที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนได้เป็นอย่างดี

3. บุคลากรทางการศึกษา นักวิชาการ สถานศึกษา ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ และผู้สนใจได้องค์ความรู้ และมีแนวทางในการพัฒนากิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนันทนาการ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกีฬา
5. แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ
6. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
7. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
8. บริบทพื้นที่ของจังหวัดกาญจนบุรี และตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนันทนาการ

1. ความสำคัญของนันทนาการ

สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา (2550) “มนุษย์” เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้มนุษย์มีความแข็งแรง สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และสังคม สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ประกอบอาชีพตามความถนัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการพัฒนาประเทศ รัฐได้ตระหนักถึงการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ประชากรเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อันจะนำไปสู่การที่คุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งหมายถึง มีอาหารเพียงพอ กับความต้องการของร่างกาย มีที่อยู่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการประกอบอาชีพสุจริต มีครอบครัวที่อบอุ่น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการมีสุขภาพพลานามัยที่ดีด้วย ถึงแม้ว่าการเจ็บป่วยจะได้รับการบำบัดรักษา และเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ประชากรมีอายุยืนยาว

แต่การสร้างเสริมสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรงก็จะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญในการช่วยป้องกันไม่ให้อวัยวะเจ็บป่วยได้ง่าย การสร้างเสริมสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรงก็มีใช้เรื่องยากเกินความสามารถที่ทุกคนจะพึงปฏิบัติได้เพียงแต่ให้ความสนใจต่อสุขภาพโดยการออกกำลังกาย เล่นกีฬา หารเวลาว่างพักผ่อนหย่อนใจ เช่น ดูทีวี เล่นเกมคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ฟังวิทยุ อ่านหนังสือ ปลูกต้นไม้ ทำสวนครัว นอนพักผ่อน เที่ยวนอกเมือง เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม สละสมแสดมปี เหยียด และดนตรี หรือกิจกรรมอื่นใดที่ทำให้ตนเองเกิดความสุขสนาน เพลิดเพลิน และเกิดความพึงพอใจ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นกิจกรรมนันทนาการที่อยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัวทั้งสิ้น

2. ความเป็นมาของนันทนาการในประเทศไทย

นันทนาการเป็นกิจกรรมที่มีปรากฏมานานตั้งแต่ยุคโบราณเป็นต้นมา จากการศึกษาที่มนุษย์จะต้องแสวงหาอาหารเพื่อเลี้ยงชีพด้วยการปรับสภาพร่างกายให้แข็งแรง มีการฝึกซ้อมในการใช้อาวุธต่าง ๆ เพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพ และป้องกันตนเอง ในเวลาว่างก็จะมีกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจด้วยกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมดนตรี การร้องรำทำเพลง การจับกลุ่มพูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ ในระหว่างเดินทาง การแนะนำบอกกล่าววิธีการที่พบเห็นอันจะนำไปสู่การทำมาหาเลี้ยงชีพ เล่าเรื่องที่สนุกสนานจากการพบเห็น เล่นเกมกีฬาต่าง ๆ เป็นต้น

สำหรับนันทนาการในประเทศไทย สำนักส่งเสริมและพัฒนา นันทนาการ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา (2550) ได้กล่าวความเป็นมาของนันทนาการในประเทศไทย ดังนี้ ชาวต่างประเทศมักเรียกประเทศไทยว่า ประเทศที่เรีงเบิกบาน (Smiling Country) หมายถึง คนไทยมีวัฒนธรรมที่ละมุนละไมยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ตลอด มีสุขก็ยิ้ม มีทุกข์ก็ยิ้ม ชีวิตประจำวันของคนไทยรู้จักพักผ่อนไปในตัว ขณะที่ทำงานไม่เคร่งเครียดต่อการทำงานประจำเท่าไรนัก ไม่มีความทุกข์ร้อนอะไรกับชีวิต จึงยิ้มได้ อยู่ได้ตลอดเวลาเสมือนหนึ่งว่าคนไทยใช้กิจกรรมนันทนาการสอดแทรกเข้าไปร่วมอยู่ในชีวิตการทำงานด้วย จึงแทบจะแยกไม่ออกว่าเวลาไปนครเป็นเวลาของนันทนาการ เวลาไหนควรเป็นเวลาทำงาน เราไม่มีหลักฐานแน่นอนว่านันทนาการมีในประเทศไทยเมื่อไร แต่พอกล่าวได้ว่า คนไทยรู้จักนันทนาการมาตั้งแต่อพยพจากอาณาจักรน่านเจ้า ทางตอนใต้ของประเทศจีน เนื่องจากถูกจีนรุกราน และได้ทำการต่อสู้กับชนชาติต่าง ๆ ก่อนที่จะได้ครอบครองเป็นประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ระหว่างวันศึกสงครามก็ได้ฝึกฝนการต่อสู้ด้วยอาวุธต่าง ๆ และหลังจากฝึกฝนแล้ว ก็จะมีการเล่นละคร รำไทย การแต่งโคลงกลอน จึงเห็นว่านันทนาการได้แฝงอยู่ในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ในเทศกาลต่าง ๆ ของไทยทุกยุคทุกสมัยนิยมให้มีการเทศน์นิทานชาดกในงานสงกรานต์ชาวไร่ชาวนาจะหยุดทำงาน

ไปทำบุญ ตักบาตร เล่นเกมกีฬาที่บ้าน และร้องเพลงไปตามถนน สนุกสนาน ลักษณะเช่นนี้ถือว่าเป็นนันทนาการอีกอย่างหนึ่ง

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ส่งเสริมให้คนไทยได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์หลายทาง ได้แก่

1. ทางด้านการศึกษา พระองค์ท่านได้นำกีฬาฟุตบอลมาจากประเทศอังกฤษ และทรงจัดการแข่งขันด้วยพระองค์เอง

2. การละคร กวี และวรรณกรรม นับว่าเจริญที่สุดในรัชกาลนี้ พระองค์ท่านได้ทรงแต่งบทละคร และทรงแสดงด้วยพระองค์เอง พร้อมทั้งยังชักจูงให้ข้าราชการบริพารร่วมแสดงด้วย

3. ทรงตั้งกองเสือป่า ยุวชนทหาร และลูกเสือ เพื่อให้เยาวชนของชาติเสียสละในยามว่างเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ และเป็นการฝึกให้เด็กมีความอดทน มีระเบียบวินัย มีพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์

4. มีการจัดตั้งกองพลศึกษา กระทรวงธรรมการในปี พ.ศ. 2476 โดยมีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียน เยาวชน และประชาชนได้รู้จักการออกกำลังกาย รู้จักเล่นกีฬา และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อจะได้มีพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมประเภทอื่น ๆ เช่น ดนตรี การละคร งานอดิเรก การอยู่ค่ายพักแรม เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ได้ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรของโรงเรียน โดยมีหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบ และสนับสนุนจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

3. ความหมายของนันทนาการ

นันทนาการเป็นที่รู้จักแพร่หลายในลักษณะและรูปแบบที่ทำให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่เริ่มแรกการนันทนาการในประเทศไทยนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้บัญญัติศัพท์คำว่า “นันทนาการ” (Recreation) ซึ่งใช้กันมาจนแพร่หลาย แต่เมื่อไปเปรียบเทียบความหมายพื้นเดิมจากศัพท์ในภาษาอังกฤษ คือ “Recreation” แล้ว ความหมายยังไม่ชัดเจน พระยาอนุমানราชธน (เสถียร โกเศศ, 2515: 22 อ้างถึงใน สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา (2550: 3) จึงได้บัญญัติศัพท์ภาษาไทยขึ้นใหม่ เป็น “นันทนาการ” มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Recreation” แปลว่า การทำให้สนุกสนานร่าเริง เป็นการจัดกิจกรรมให้บุคคลเข้าร่วมในเวลาว่างด้วยความสมัครใจ ได้รับความพึงพอใจ สนุกสนาน อันจะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น คำว่า “นันทนาการ” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน มีการพัฒนาความหมายตามกาลเวลา การยอมรับในสังคมวิชาชีพ ดังนี้

สมบัติ กาญจนกิจ และอุไร ชมวัฒนา (2541: 13 – 14 อ้างถึงใน สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2550: 3 – 4) ได้ให้ความหมายของนันทนาการไว้ 4 ความหมาย คือ ความหมายที่หนึ่ง นันทนาการ หมายถึง การทำให้สดชื่น หรือการสร้างพลังขึ้นมาใหม่ (Re + Fresh, Re + Creation) เป็นความหมายเริ่มแรกที่ได้มีการอธิบายว่าการที่บุคคลได้รับประทานอาหารเข้าไปแล้วเปลี่ยนเป็นพลังงาน โดยแรงขับภายในจะทำให้เขาต้องใช้พลังงานในรูปแบบของการเคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้วก่อให้เกิดการเหนื่อยเมื่อยล้า ดังนั้น บุคคลจึงต้องการนันทนาการ เพื่อสร้างพลังขึ้นมาใหม่หรือสร้างความสดชื่นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง หรือการที่บุคคลมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างความสดชื่นและพลังงานขึ้นมาใหม่ในรูปแบบของการเล่น การแสดงออกในด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ งานอดิเรก หรือไปท่องเที่ยว เป็นต้น ในความหมายที่สอง นันทนาการ หมายถึงกิจกรรม (Activities) ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย การที่บุคคลหรือชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความสนใจของตน แล้วก่อให้เกิดผลการพัฒนาอารมณ์สุข สนุกสนาน และ/หรือสุขสงบ กิจกรรมในที่นี้ หมายถึง กิจกรรมประเภท เกม กีฬา ศิลปะ ดนตรี การแสดงละคร การเดินทางท่องเที่ยว การอยู่ค่ายพักแรม งานอาสาสมัคร งานอดิเรก กีฬาทำท่าย เป็นต้น ความหมายที่สาม นันทนาการ หมายถึง กระบวนการ (Process) กล่าวคือ นันทนาการเป็นกระบวนการในการพัฒนาประสบการณ์หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือสังคม โดยอาศัยกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เป็นสื่อในช่วงเวลาว่าง เวลาอิสระ โดยที่บุคคลเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ หรือมีแรงจูงใจ แล้วส่งผลให้เกิดการพัฒนาอารมณ์สุข สนุกสนาน และสงบสุข และความหมายที่สี่ นันทนาการ หมายถึง สวัสดิการสังคม (Social Welfare) นันทนาการ คือ สถาบันทางสังคม สวัสดิการทางสังคม ซึ่งรัฐบาลและฝ่ายบริหารท้องถิ่นจะต้องมีหน้าที่จัดการให้บริการแก่ชุมชน เพื่อสร้างบรรยากาศของเมืองและของประเทศให้น่าอยู่ มีความอบอุ่นใจ เช่น จัดอุทยานแห่งชาติ วนอุทยานแห่งชาติ ศูนย์เยาวชน สวนสาธารณะ เป็นต้น

ซูซีพ ยาวพัฒน์ (2543: 21) ได้ให้ความหมายของนันทนาการ ว่าเป็น กิจกรรมที่คนเราใช้เวลาว่างจากภารกิจงานประจำ โดยเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และกิจกรรมที่ทำได้ไม่ต้องมีข้อขัดข้อง ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและกฎหมายบ้านเมือง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาหรือความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จนรู้สึกมีความสุขกลับคืนมาสู่ภาวะปกติ

พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์ (2544: 22) กล่าวว่า นันทนาการเป็นวิถีชีวิตแห่งความสุข และเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของคนเรา ผลที่ได้รับจากนันทนาการ คือ พลังแห่งความสุข ซึ่งจะเป็นปฏิปักษ์กับความเครียด ความทุกข์ ความกังวล หรือความเศร้าหมองทุกประการ

แต่ความสามารถทางนันทนาการต้องมีการปลูกฝัง สร้างและสะสมจึงจะเกิดขึ้นได้จากกระบวนการกิจกรรม

เทพประสิทธิ์ กุศลวัชวิชัย (2554) ได้ให้ความหมายของนันทนาการไว้ว่า นันทนาการ (Recreation) หมายถึง กิจกรรมเวลาว่างที่สร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ มีคุณค่าสำหรับบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจและส่งผลโดยตรงต่อผู้เข้าร่วม ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ซึ่งเป็นเป้าหมายของนันทนาการ คือ การกระทำให้ชีวิตมีคุณภาพ หมายถึง การมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ นั่นคือ มีความสุขที่สมบูรณ์ประกอบด้วยสองส่วน ได้แก่ สุขภาพทางกายและสุขภาพจิตใจ นอกจากนี้ ยังมีผลพลอยได้อื่น ๆ อีกมากมาย

คณิต เขียววิชัย (2554: 18) ได้ให้ความหมายไว้ว่ากิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมหลากหลายที่ส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสใกล้ชิดธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของบุคคล และสังคม แหล่งนันทนาการประเภทนี้ ได้แก่ สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ฟาร์ม ค่ายพักแรม สวนหย่อม สวนผักผลไม้ พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ หรือศูนย์ชุมชนที่นอกเหนือจากสภาพแวดล้อมในบ้าน หรือในห้องเรียน (อ้างถึงใน เก่งกาจ เกลี้ยงแก้ว, 2560: 10-12)

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2565 ข: ออนไลน์) นันทนาการ คือ กิจกรรมที่สมัครใจทำในยามว่าง เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ นันทนาการการเล่น และความสนุกสนาน ไม่สงวนไว้แต่มนุษย์ แต่พบได้ในสัตว์เกือบทุกชนิด การเล่นช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะการเคลื่อนไหวในสิ่งมีชีวิตวัยเยาว์สำหรับมนุษย์ กิจกรรมนันทนาการมักเกิดขึ้นในช่วงสุดสัปดาห์ และวันหยุด ประกอบด้วย ดนตรี การเดินร่ำ กีฬา งานอดิเรก เกม และการท่องเที่ยว การดูโทรทัศน์ และฟังเพลง เป็นรูปแบบสามัญของนันทนาการ โดยมีความเป็นเอกลักษณ์ คือ ไม่เป็นงานอาชีพ ไม่เป็นอบายมุข ไม่มีผลตอบแทน ไม่มีใครบังคับให้ร่วมกิจกรรม

นอกจากนี้แล้วผู้รู้ในต่างประเทศยังได้ให้ความหมายของนันทนาการไว้ในทฤษฎีต่าง ๆ สำนักส่งเสริมและพัฒนา นันทนาการ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2550) ได้ให้ความหมายนันทนาการไว้ว่า นันทนาการ หมายถึง การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์คุณค่าในทางดีงาม จากการเข้าร่วมในกิจกรรม เด็ก ๆ จะเรียกกิจกรรมนั้นว่า “การเล่น” ส่วนคนหนุ่มสาว จะเรียกว่า “นันทนาการ”

Sterling S. Winans (1966 อ้างถึงใน สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ, 2550) ได้สรุปว่า นันทนาการ หมายถึง การแสดงออกตามธรรมชาติของมนุษย์ในด้านความต้องการ ความสนใจ เพื่อแสวงหาความพึงพอใจในเวลาว่าง และเป็นการแสดงออกของสังคมทำให้มีความสุข

Jenkins, J. (2003) กล่าวถึงนันทนาการว่า Recreation เป็นคำที่ หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Re-creation) การเกิดใหม่ (Rebirth) การกระทำที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Action of Creative) ในปัจจุบัน Recreation บ่อยครั้งใช้แทนคำว่า ประสบการณ์นันทนาการ การเล่น ประสบการณ์การใช้เวลาว่าง การผ่อนคลาย กีฬา หรือประสบการณ์การท่องเที่ยว Recreation หมายถึง กิจกรรมเป็นการกระทำและถูกกระทำให้สนุกสนาน ทั้งในร่มและกลางแจ้ง รวมถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในเวลาว่างและไม่ใช่เวลาทำงาน

พอจะสรุปได้ว่า กิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่มีหลากหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมกลางแจ้งและในร่ม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเลือกได้ตามความพึงพอใจหรือตามความเหมาะสมกับพื้นที่ สภาพแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง และเป็นกิจกรรมที่ทำด้วยความสมัครใจ เพื่อส่งเสริมให้บุคคลเกิดการพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถสร้างความสุข สนุกสนานให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของนันทนาการ

สมบัติ กาญจนกิจ (2542 อ้างถึงใน คณิต เขียววิชัย และวรรณภา แสงวัฒนะกุล, 2557: 53-54) กล่าวไว้ว่า นันทนาการเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะว่าวิถีการดำเนินชีวิตของคนเรานั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจนเป็นผลให้ต้องมีปัจจัยที่หาเพิ่มเติมจากปัจจัยสี่ประการ ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและอาหาร ปัจจัยที่หานี้ก็คือ การพักผ่อนหรือกิจกรรมนันทนาการ จากการเปลี่ยนแปลงนี้เองทำให้นันทนาการมีบทบาทและมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถสรุปความสำคัญ ได้ดังนี้

1. ประชากรในสังคม นันทนาการเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะพัฒนามนุษย์ให้มีความสุขสมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ดังนั้นนันทนาการจึงมีความสำคัญต่อประชากรในสังคมเป็นอย่างยิ่ง

2. ครอบครัวยุคใหม่ได้ว่าเป็นสังคมหน่วยย่อยเล็กที่สุด ซึ่งในปัจจุบันนี้สัมพันธภาพภายในครอบครัวไม่ค่อยแน่นแฟ้นเหมือนสมัยก่อน ๆ เพราะว่าทุกคนต่างมีความจำเป็นในการทำมาหากิน สภาพแวดล้อมที่ต้องแข่งขันกับเวลาและแข่งขันกับคนอื่น ๆ ทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยมีโอกาสที่จะพบกันมากนัก ดังนั้น นันทนาการจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นให้เกิดขึ้นใน

ครอบครัว นอกจากนี้กิจกรรมนันทนาการยังช่วยลดปัญหาการใช้เวลาว่างให้กับสมาชิกในครอบครัวด้วย เป็นผลทำให้ผู้นำของครอบครัวได้ทำบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ดีขึ้น

3. ชุมชน นันทนาการช่วยพัฒนาชุมชนให้มีความสมบูรณ์หลาย ๆ ด้านด้วยกัน คือ ช่วยสร้างคนให้เป็นสมชิตที่ดีมีเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความขยันขันแข็ง ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนันทนาการช่วยเสริมสร้างสมาชิกที่ดีให้กับชุมชน เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จะช่วยให้สมาชิกในสังคมรู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ทำให้ชุมชนสงบ เนื่องจากทุกคนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1) ลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่สงบสุขย่อมไม่มีปัญหาอาชญากรรมถ้าหากเราพิจารณาถึงปัญหาอาชญากรรมแล้วจะพบว่าสาเหตุที่สำคัญอันหนึ่งก็คือการปล่อยให้คนบางประเภท โดยเฉพาะวัยรุ่นนอยุ่ว่าง ๆ มากเกินไป จนทำให้เขาหมกมุ่นกับอบายมุขและประพฤติดัวจนก่ออาชญากรรมดังกล่าว ดังนั้นถ้าหากในชุมชนมีโปรแกรมนันทนาการให้กับบุคคลเหล่านั้น ก็จะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมได้

2) ช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี ทั้งนี้เพราะนันทนาการจะครอบคลุมไปถึงเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมให้สวยงามเป็นการป้องกันปัญหาสังคมภาวะได้อีกทางหนึ่งด้วย การจัดสวนหย่อมหรือ การจัดสวนไม้ดอกไม้ประดับจะช่วยรักษาความสมดุลทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดี ดังนั้นถ้าหากชุมชนใดขาดนันทนาการหรือไม่ได้มีการวางโปรแกรมนันทนาการไว้ ก็อาจจะมีความเสี่ยงทางด้านมลภาวะได้

3) ประเทศชาติ นันทนาการมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนันทนาการจะช่วยลดปัญหาเรื่องความประพฤติของประชากรลงได้เป็นอย่างมาก จนอาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมนันทนาการจะช่วยสร้างความสงบสุขภายในได้เป็นอย่างดีเพราะเมื่อคนภายในชาติได้เล่นกีฬาได้ออกกำลังกายทำให้มีสุขภาพดี ทำให้รัฐบาลไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และเมื่อคนมีสุขภาพดี ได้มีโอกาสผ่อนคลายความตึงเครียดก็จะส่งผลให้มี สุขภาพจิตดี ไม่โกรธหรืออาฆาตแค้นก็ย่อมทำให้การทะเลาะวิวาทไม่เกิดขึ้นในสังคม

รณวัฒน์ มณีนิล เทเวศร์ พิริยะพฤษ์ และสุนทรดี นิมเตมพันธ์ (2556) กล่าวถึงความสำคัญของนันทนาการไว้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อตัวเราเอง คนทุกคนหากได้แสดงออก ได้พูดจาก ได้ร้องเพลง ได้ออกกำลังกาย ได้พักผ่อน ได้พักผ่อนหย่อนใจกับธรรมชาติ ฯลฯ จะมีความปีติสุข มีความสนุกสนาน อารมณ์แจ่มใส ไม่เครียด สุขภาพก็จะดีพร้อมที่จะประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ กิจกรรม

เหล่านั้นเป็นองค์ประกอบของนันทนาการทั้งสิ้น และเป็นองค์ประกอบตามธรรมชาติของมนุษย์นั่นเอง เพราะอยู่ในตัวเรามาตั้งแต่เกิดแล้ว เพียงแต่เราได้ประมวลไว้เป็นหมวดหมู่ เป็นลำดับ และไม่ต้องออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์เอง หากจะกล่าวว่า “เมื่อเกิดเป็นคนแล้วไม่มีใครไม่มีนันทนาการในหัวใจ” ก็ย่อมไม่ผิด

2. ความสำคัญต่อระบบสังคม สังคมเกิดจากการรวมตัวของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยคนกระทำให้มีการเคลื่อนไหวไปมา ด้วยการผูกพันโยงใยต่อเนื่องเป็นโครงสร้างตั้งแต่เล็ก เช่น ในครอบครัว ในหมู่เพื่อนฝูง จนกระทั่งโตเป็นระดับองค์กร ซึ่งที่ใดมีองค์กรที่มีโครงสร้างซับซ้อนแน่นหนา ก็ย่อมจะมีปัญหาตามมามากมาย โดยเฉพาะปัญหาอันเนื่องมาจากจิตใจ เช่น จิตใจเป็นพิษเพราะเกิดมลภาวะทางจิต (Mind Pollution) ทำให้ศักยภาพการทำงานลดลงอย่างรวดเร็ว คนในองค์กรขาดคุณภาพ มีปัญหาการขัดแย้ง อาจส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นในสังคมตามมา

การจัดกิจกรรมนันทนาการมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาบุคคลและสังคมเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กิจกรรมนันทนาการมีความหลากหลาย ดังนั้นเป้าหมายของนันทนาการจึงมีความสำคัญในการให้บริการต่อบุคคล และสังคม ดังที่ สมบัติ กาญจนกิจ (2544) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. พัฒนาอารมณ์สุข นันทนาการเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างและพัฒนาอารมณ์สุขของบุคคล และชุมชน โดยอาศัยกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสื่อกลางในช่วงเวลาว่างหรือเวลาอิสระ การเข้าร่วมกิจกรรมต้องเป็นไป ด้วยความสมัครใจ และกิจกรรมนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่สังคมยอมรับ สามารถก่อความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน และความสุขสงบ

2. เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ กิจกรรมนันทนาการหลายอย่างช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่ให้แก่ผู้เข้าร่วม ทั้งนี้เพราะความหลากหลายของกิจกรรม เช่น กิจกรรมท่องเที่ยวทัศนศึกษา เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ในสถานที่และทรัพยากรท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นทางด้านโบราณวัตถุ ทัศนียภาพ โบราณสถาน ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม หรือสิ่งของหายาก การเล่นเกมหรือกีฬา ฟันเมือง กีฬาสากล ศิลปหัตถกรรม ดนตรี วรรณกรรม การอ่าน พุด เขียน นันทนาการนอกเมืองและกลางแจ้ง นันทนาการทางสังคม ซึ่งมีความแตกต่างของกิจกรรมมากมายขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และพื้นฐานเดิมของบุคคลหรือชุมชน

3. เพิ่มพูนประสบการณ์ กระบวนการทางนันทนาการก่อให้เกิดการพัฒนาอารมณ์สุข ดังนั้น ทัศนียภาพ ความซาบซึ้ง ความประทับใจ ความภาคภูมิใจ มุมหนึ่งหรือเสี้ยวหนึ่งแห่งความประทับใจ มุมสงบ สุขใจ อารมณ์สุข สนุกสนานเพลิดเพลิน และอารมณ์สุขสงบ จึงเป็นประสบการณ์

หรือคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือชุมชนที่จะพึงหาได้ กิจกรรมหลายอย่างต้องมีการเตรียมตัว เตรียมความพร้อม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมเสี่ยงทำลายความสามารถของผู้เข้าร่วมจะต้องมีการฝึกซ้อม เสริมสร้างความมั่นใจ ทักษะที่สร้างเสริมประสบการณ์หรือกิจกรรมบางอย่างเคยเข้าร่วมมาแล้ว แต่ผู้เข้าร่วมอยากสร้างความประทับใจหรือความทรงจำเดิมเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์

4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม นันทนาการให้คุณค่าและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล และชุมชน ฝึกให้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนด้วยความสนใจและสมัครใจ กิจกรรมอาสาสมัครให้คุณค่าการมีส่วนร่วมอาสาพัฒนาเกี่ยวข้องกับชุมชนอื่น กิจกรรมมนุษยสัมพันธ์และกลุ่มสัมพันธ์สอนให้ผู้เข้าร่วมทำงานเป็นทีม เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รู้จักหน้าที่ สิทธิ ตลอดจนความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เช่นเดียวกับกิจกรรมกีฬา การอยู่ค่ายพักแรม เป็นต้น

5. ส่งเสริมการแสดงออกแห่งตน กิจกรรมนันทนาการหลายประเภท เช่น ศิลปหัตถกรรม กีฬาประเภทต่าง ๆ ดนตรี ละคร การเล่นเกม ประเพณี เป็นการส่งเสริมให้บุคคล ได้แสดงออกในด้านความนึกคิด สร้างสรรค์การระบายอารมณ์ การเลียนแบบสถานการณ์ หรือ พฤติกรรมต่าง ๆ ทำให้สามารถเรียนรู้และรู้จักตนเองมากขึ้น สร้างความมั่นใจ ความเข้าใจ และการควบคุมตนเอง การรู้จักเลือกกิจกรรมหรือพฤติกรรมในการแสดงออกเป็นการส่งเสริมสุขภาพ และบุคลิกภาพให้แก่ตนเอง

6. คุณภาพชีวิต กระบวนการนันทนาการช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคม กิจกรรมนันทนาการช่วยพัฒนาอารมณ์ความสุข ความสามารถของบุคคล สุขภาพ และสมรรถภาพ ส่งเสริมสุขภาพจิต ความสมดุลของกายและจิต และความสมดุลในการแบ่งเวลาทำงาน นันทนาการเป็นการลดความเครียด ความวิตกกังวล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับกลุ่มสังคม ส่งเสริมการแสดงออก เพิ่มพูนประสบการณ์ สิ่งเหล่านี้ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคม ทุกระดับวัย ทุกเพศ นอกจากนี้ นันทนาการยังพัฒนาคุณภาพชีวิต ในกลุ่มประชากรทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นชุมชน ยากจน แออัด ชุมชนมั่งมี ประชากรพิเศษ คนพิการ หรือกลุ่มด้อยโอกาส ก็ตาม

7. ส่งเสริมความเป็นมนุษยชาติ กิจกรรมนันทนาการส่งเสริมพฤติกรรมและพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคล ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตใจของทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ตามความสนใจ และความต้องการของบุคคล กิจกรรมนันทนาการช่วยสร้างความเข้าใจอันดี ในหมู่เพื่อนมนุษย์ เข้าใจสภาพสิ่งแวดล้อม เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ช่วยสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ ให้คุณค่าทางสังคม การอยู่ร่วมกัน การร่วมมือกันอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข นันทนาการนานาชาติ เช่น มหกรรมกีฬา ศิลปวัฒนธรรมนานาชาติ ช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดี และมิตรภาพของมนุษย์ในสังคมที่มีการปกครองในระบอบที่ต่างกัน

8. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี กิจกรรมนันทนาการเป็นการให้การศึกษาแก่เยาวชนในด้านการช่วยเหลือตนเอง สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย และการปรับตัวให้เป็นพลเมืองดี เช่น กิจกรรมกีฬา การอยู่ค่ายพักแรม กิจกรรมอาสาพัฒนา กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมศิลปะ ดนตรี หัตถกรรม และการละเล่นต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมคุณค่าลักษณะนิสัยความเป็นพลเมืองดี ความไม่เห็นแก่ตัว และรู้จักช่วยเหลือส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงช่วยให้สังคมอบอุ่นและเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต

สรุปได้ว่า ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของนันทนาการนั้น มีความจำเป็นและสร้างประโยชน์ต่อชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งสังคมส่วนร่วมอย่างมาก เป็นปัจจัยที่สามารถเกื้อหนุนและพัฒนาให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตในทางบวกมากยิ่งขึ้น ช่วยสร้างความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจให้กับมนุษย์ทุกเพศทุกวัยได้เป็นอย่างดี

5. ลักษณะพื้นฐานของนันทนาการ

นักวิชาการหลายท่านได้วางหลักเกณฑ์ ในเรื่องของลักษณะพื้นฐานของนันทนาการไว้ดังนี้

คณิต เขียววิชัย และวรรณภา แสงวัฒนะกุล (2557: 56-57)

1. นันทนาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่กระทำและถูกกระทำ รูปแบบของกิจกรรมนั้นหลากหลาย ตั้งแต่เกมกีฬา ศิลปะ หัตถกรรม ดนตรี ละคร กิจกรรมกลางแจ้งนอกเมือง งานอดิเรก การท่องเที่ยว โยคะ สมาธิ เป็นต้น

2. นันทนาการมีรูปแบบหลากหลาย มีขอบเขตไม่จำกัด ตั้งแต่ในรูปแบบของกิจกรรมซึ่งกำหนดเป็น 14 หมวดหมู่ใหญ่แล้ว นันทนาการยังมีรูปแบบที่จัดบริการเป็นสวัสดิการสังคม เป็นแหล่งนันทนาการบริการแก่กลุ่มประชากรทุกระดับวัย และประชากรกลุ่มพิเศษ

3. นันทนาการจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ และมีแรงจูงใจ นั่นคือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ จะต้องเป็นการเข้าร่วมด้วยความสนใจ สมัครใจ และมีแรงจูงใจในกิจกรรมที่เข้าร่วมโดยมิได้ถูกบังคับ

4. นันทนาการเกิดขึ้นได้ในเวลาที่ไม่จำกัด บุคคลและชุมชนมีอิสระที่เข้าร่วมในสิ่งที่เข้าต้องการจะเล่น หรือเข้าร่วมโดยไม่จำกัดเวลา

5. นันทนาการจะต้องเป็นสิ่งที่จริงจังและมีจุดมุ่งหมาย ประสพการณ์นันทนาการเป็นการพัฒนา คุณภาพชีวิต พัฒนาอารมณ์สุข มีคุณค่าสาระ เป็นสิ่งจริงจัง และมีจุดหมายเสมอ

6. นันทนาการเป็นการบำบัดรักษา กิจกรรมนันทนาการช่วยฟื้นฟู และรักษาคนไข้ และเปิดโอกาสให้คนไข้เลือกกิจกรรมในเวลาว่าง กระทำเพื่อพัฒนาสุขภาพกาย และจิตใจยามฟื้นฟู หรือระหว่างการบำบัดรักษา

7. นันทนาการเป็นกิจกรรมที่สามารถยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม กิจกรรมนันทนาการสามารถจัดให้ตามความเหมาะสม ตามสภาพแวดล้อม ความต้องการและสนใจของชุมชน ตลอดจนอุปกรณ์ และสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวก

8. นันทนาการจะต้องเป็นกิจกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม กิจกรรมนันทนาการของสังคมหรือชุมชนหนึ่ง อาจจะไม่เหมาะสมกับอีกชุมชนหนึ่ง ทั้งนี้เพราะความสนใจ ต้องการค่านิยม วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี สภาพแวดล้อม ความเชื่อ เป็นข้อบ่งชี้วิถีชีวิตของชุมชน ดังนั้นกิจกรรมนันทนาการจะต้องเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น ๆ

6. ปัจจัยที่ทำให้คนมาร่วมในนันทนาการ

การที่บุคคลมีความสนใจและความต้องการเลือกกิจกรรมการใช้เวลาว่างเพื่อให้เกิดประสบการณ์ และคุณภาพชีวิตได้นั้นขึ้นอยู่กับบุคคล บุคลิกภาพ ลีลาชีวิต และเป้าหมายของบุคคลนั้น ปัจจัยและแรงจูงใจของบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ มีดังนี้ (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544)

1. เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. เพลิติเพลินธรรมชาติ เกี่ยวกับทัศนียภาพทิวทัศน์ที่งดงามตระการตา ได้รับประสบการณ์ การเรียนรู้จากธรรมชาติ เรียนรู้พื้นที่ของธรรมชาติที่ยังไม่ได้พัฒนา
4. เพื่อสมรรถภาพทางกาย
5. เพื่อลดความเครียด เกี่ยวกับความเครียดทางจิตใจ อารมณ์สิ่งแวดล้อม เลี่ยงกิจวัตรประจำวัน
6. จากความแออัดหาความสงบจากการถูกรบกวน หาความสงบ แยกตัวเองอยู่กับป่าธรรมชาติ
7. เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับนันทนาการกลางแจ้ง/นอกเมือง เป็นการเรียนรู้ทั่วไปเพื่อการค้นหาบุคลิก และเรียนรู้ภูมิทัศน์ท้องถิ่น
8. เพื่อรับรู้คุณธรรมและศีลธรรม
9. เพื่อความเป็นอิสระและความเป็นส่วนตัว

10. เพื่อรู้จักครอบครัวในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ
11. เพื่อคุณธรรม คุณค่าของบุคคล และน้ำใจไมตรี
12. อยากประสบความสำเร็จเป็นการสร้างความมั่นใจและเชื่อถือตนเองได้รับการยอมรับทางสังคม ได้พัฒนาทักษะ ได้ทดสอบความสามารถ และได้ความตื่นเต้นสะใจ
13. เพื่อพักผ่อนกาย
14. เพื่อเป็นผู้สอนและแนะนำที่ดี
15. ได้รับการทำทนาย และกิจกรรมเสี่ยงภัย
16. เป็นการลด และป้องกันความเสี่ยงอันตราย
17. เพื่อได้รู้จักเพื่อนใหม่
18. ได้สะท้อนภาพชีวิตของบรรพบุรุษที่อยู่ใกล้ธรรมชาติมาก่อน

7. องค์ประกอบของกิจกรรมนันทนาการ

นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของกิจกรรมนันทนาการ ไว้ดังนี้
 อเนก หงษ์ทองคำ (2542: 53 อ้างถึงใน คณิต เขียววิชัย และวรรณภา แสงวัฒนะกุล, 2557: 58) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการบริการงานด้านนันทนาการและการสร้างความนิยมชมชอบแก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ส่วนที่สำคัญที่สุด คือ ผู้นำนันทนาการ ดังนั้นคุณสมบัติของผู้นำนันทนาการที่พึงปรารถนา มีดังนี้

1. ต้องมีความรู้สึกในคุณค่าและเกียรติของมนุษย์ทุกคน และต้องยอมรับว่าคนทุกคนมีเกียรติ มีคุณค่าแห่งตนทั้งสิ้น
2. มีความเข้าใจในความสนใจ และความต้องการของประชาชนที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการ
3. ตระหนักและเข้าใจในเรื่องความสนุกสนานรื่นเริงของชีวิตและศิลปะในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล
4. มีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะให้บริการกิจกรรมนันทนาการแก่บุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมอย่างเต็มความสามารถ
5. ผู้นำต้องเป็นผู้กระตือรือร้นในหน้าที่การงาน
6. ต้องมีทักษะในกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ เป็นอย่างดี
7. มีอารมณ์มั่นคง
8. มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ

9. ต้องเป็นคนที่สุภาพเรียบร้อย พุดจากไพเราะเสมอ

10. พยายามมองผ่านความผิดพลาดของผู้เข้าร่วมเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปเสียบ้าง คือ ไม่พยายามจู้จี้ในความผิดเล็กน้อย เพราะจะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเบื่อหน่าย

11. มีพละนาภัยดีทั้งทางกายและทางจิต

12. มีลักษณะนิสัยเป็นมิตรต่อคนทุกคน

13. มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง

14. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

15. ต้องเป็นผู้ที่รักการบริการและอยากเห็นบุคคลอื่นมีความสุขสนุกสนาน

16. ต้องเป็นผู้ที่รักสังคมไม่เก็บตัว

17. เป็นบุคคลที่มีความสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีทุกสถานการณ์

18. มีความเป็นนักประชาธิปไตย เห็นอกเห็นใจผู้เข้าร่วมให้เลือกกิจกรรมที่เหมาะสม

สมบัติ กาญจนกิจ (2542 อ้างถึงใน คณิต เขียววิชัย และวรรณภา แสงวัฒนะกุล, 2557: 59) ได้กล่าวไว้ การจัดกิจกรรมนันทนาการให้ประสบความสำเร็จต้องประกอบไปด้วยปัจจัยสนับสนุนดังต่อไปนี้

1. ใช้สถานที่อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความสะดวกสบาย ปลอดภัยและเหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภท

2. การวางแผนจัดอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ อย่างมีระบบ

3. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยสูง

4. จัดงบประมาณเพื่อหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยเริ่มตั้งแต่การจัด การสร้าง การบำรุงรักษา และการจัดระบบการใช้ที่เหมาะสม

5. วัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ สามารถเคลื่อนย้าย นำไปใช้ได้อย่างทั่วถึงและพอเพียง

6. สามารถบริการให้สมาชิกได้อย่างทั่วถึงและพอเพียง

7. มีการตรวจตรา ดูแล ซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ให้สามารถใช้งานได้ และให้ความปลอดภัยต่อผู้ใช่มากที่สุด

8. ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

ซูชีพ เยาวพัฒน์ (2543 : 48-51) ได้จำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. นันทนาการในครอบครัว

2. นันทนาการในโรงเรียน

3. นันทนาการในชุมชน
4. นันทนาการในชนบท
5. นันทนาการธุรกิจการค้า
6. นันทนาการในโรงงานอุตสาหกรรม
7. นันทนาการในโรงพยาบาล
8. นันทนาการอาสาสมัคร
9. นันทนาการที่เป็นอาชีพ

สมบัติ กาญจนกิจ (2547: 37-56) ได้แบ่งกิจกรรมนันทนาการ และรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการไว้ ดังนี้

1. กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะหัตถกรรม หมายถึง การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยมือหรืองานด้านศิลปะต่าง ๆ ที่ทำขึ้นด้วยมือในเวลาว่าง และมีได้ทำเป็นอาชีพ หรือหวังผลกำไรใด ๆ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะความสามารถในการใช้มือสร้างงานฝีมือ

รูปแบบกิจกรรม การจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะหัตถกรรมนี้ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดผู้นำที่ดีควรจัดเตรียมกิจกรรมไว้หลาย ๆ รูปแบบ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เลือกรูปแบบตามความคิดของผู้เข้าร่วมเอง เพื่อให้ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และผลงานที่ได้จะมีความหมายต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะหัตถกรรมนั้นมีมากมาย แต่เป็นที่รู้จักเรียงตามความนิยม ได้แก่ เครื่องจักรสาน เย็บปักถักร้อย เครื่องปั้นดินเผา การแกะสลักผลไม้ การทำร่ม การปั่น เครื่องเงิน เครื่องเงิน การวาดภาพ การทอเสื่อ ประดิษฐ์ดอกไม้ทำรองเท้า ทำกระเป่า ร้อยพวงมาลัย จัดดอกไม้ ทำวาว พับกระดาษ การเป่าแก้ว ฯลฯ นอกจากนี้ ยังรวมถึงศิลปะสมัยใหม่ (New Arts) ซึ่งเป็นที่นิยมมากขึ้น นั่นก็คือการประดิษฐ์งานศิลปะ โดยอาศัยเทคโนโลยี สมัยใหม่มาช่วยในการสร้างสรรค์ซึ่งจะทำให้เกิดผลงานที่ละเอียดประณีต และเหมือนจริงมากขึ้น เช่น การประดิษฐ์บัตรอวยพรด้วยคอมพิวเตอร์ การผลิตภาพเคลื่อนไหวต่าง ๆ ด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงที่มีความละเอียด ฯลฯ ทำให้เกิดศิลปะใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนานและ

2. กิจกรรมนันทนาการประเภทเกม กีฬา หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ความสัมพันธ์กันระหว่างสติปัญญา การเคลื่อนไหว ความทนทาน และพลังกำลังของร่างกายในการประกอบกิจกรรม โดยมักจะทำกิจกรรมประเภทนี้ในสถานที่ต่าง ๆ เปนบริเวณกว้าง เช่น สนามหญ้า โรงยิมเนเซียม

ลานกว้าง เปนตน ดังนั้น กิจกรรมนันทนาการ ประเภทเกม กีฬา จึงเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ตื่นเต้น และท้าทายความสามารถ

3. กิจกรรมนันทนาการการเดินรำ หมายถึง กิจกรรมการแสดงออกผ่านการเคลื่อนไหว เป็นการแสดงความสามารถในการเคลื่อนไหวประกอบดนตรี เช่น การกระโดด การหัน การยืดตัว การย่อตัว การหมุน การยกขึ้น การสไลด์ เป็นต้น

4. กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา การท่องเที่ยวทัศนศึกษาเป็นกิจกรรมนันทนาการที่บุคคลและชุมชนให้ความสนใจและนิยมเลือกในช่วงเวลาว่าง หรือเวลาอิสระมากที่สุด ประเภทหนึ่ง เพราะเป็นกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีรูปแบบที่น่าสนใจหรือเรียกว่า สิ่งดึงดูดความสนใจ (Attractions) ที่มีรูปแบบหลากหลาย

5. กิจกรรมนันทนาการพัฒนาจิตใจและความสงบสุข กิจกรรมนันทนาการต่างก็จัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาอารมณ์สุขของมนุษย์เป็นวัตถุประสงค์สำคัญ ซึ่งอารมณ์สุขของมนุษย์มีสองลักษณะคือ อารมณ์สนุกสนาน (Fun) อารมณ์สุขลักษณะนี้เกิดจากเหตุการณ์หรือกิจกรรมที่เน้นในเรื่องของการเคลื่อนไหว กิจกรรมกระตุ้นความรู้สึกตื่นเต้น เราใจ ตลกขำขัน และอารมณ์สุขสงบ (Peace) ซึ่งเกิดจากเหตุการณ์หรือกิจกรรมที่เน้นในเรื่องของการพัฒนาจิตใจ สมาธิและสติปัญญา ซึ่งจะไม่เน้นในเรื่องของการเคลื่อนไหวหรือการกระตุ้นอารมณ์มากนัก จะเป็นกิจกรรมที่ทำให้รู้สึกสงบ ได้มีโอกาสเรียนรู้ตนเอง เรียนรู้อื่นและพัฒนาตนเองในด้านของจิตใจและสติปัญญา ทำให้เกิดประโยชน์และมีคุณค่า

6. กิจกรรมนันทนาการการละคร เป็นกิจกรรมการแสดงออก เป็นการระบายอารมณ์หรือกิจกรรมของชีวิตประจำวัน การสร้างความรู้สึก การแสดงออกแห่งตน กิจกรรมนันทนาการการละครเกิดได้หลายวิธี เช่น เกิดจากการแสดงพิธีการศาสนา การฝัน หรือจินตนาการที่ส่งเสริมพัฒนาการ ทางด้านอารมณ์สุขสนุกสนาน เป็นต้น รูปแบบการจัดกิจกรรม เช่น 1) การละครในลักษณะการเลียนแบบ ส่งเสริมจินตนาการการเลียนแบบพฤติกรรม ของคน สัตว์หรือธรรมชาติ 2) การละครแบบสร้างสรรค์ส่งเสริมการแสดงออกเพื่อให้เกิดจินตภาพ ภาพพจน์ แนวคิดเพื่อปลุกอารมณ์ในแบบต่าง ๆ 3) การละครเป็นพิธี เป็นการแสดงละครที่ถูกก ักับบทบาท ลีลาท่าทาง เพื่อให้ผู้ชมเกิดความพึงพอใจในการใช้ความสามารถของผู้แสดง การท่องเที่ยว เลียนแบบ และวินัยของผู้แสดง ละครร้อง ละครรำ หนังตะลุง โขน หุ่นกระบอก เป็นต้น

7. กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก กิจกรรมหลายอย่างที่เหมาะสม เช่น งานอดิเรกงานประดิษฐ์ประเภทสร้างสรรค์ประเภทสะสม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสามารถเลือกกิจกรรมได้ตรงกับ

ความสนใจ และกระทำด้วยความเต็มใจ ในช่วงเวลาอิสระ เวลาว่าง และเพื่อพัฒนาคุณค่าชีวิตของบุคคลและสังคม รูปแบบกิจกรรม เช่น งานอดิเรกประเภทแสดง หรือกระทำ เช่น ประดิษฐ์ ต่อเติม วาดภาพ งานอดิเรกประเภทสะสม เช่น สะสมแสตมป์ งานอดิเรกประเภทสร้างสรรค์เช่น แกะสลัก วาดภาพ ออกแบบ พัฒนาเกม งานอดิเรกประเภทศึกษาเรียนรู้เช่น เรียนรู้เทคนิคสิ่งต่าง ๆ ศึกษาใน ศาสตร์วิชา

8. กิจกรรมนันทนาการการดนตรีและร้องเพลง ดนตรีเป็นนันทนาการที่ต้องมีควบคู่กับสังคม เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันมี บทบาทต่อบุคคล ชุมชนสังคม และประเทศชาติ ประเภทของดนตรีจำแนกตามลักษณะการเข้าร่วมดังนี้คือ 1) การร้องเพลง เช่น เพลงไทย เพลงสากล เพลง โอเปร่า เพลงคลาสสิก 2) การเล่นดนตรีเช่น เครื่องสาย กีตาร์เปียโน ไวโอลิน 3) การฟังดนตรี เช่น คอนเสิร์ต ซิมโฟนีเครื่องสาย 4) เพลงประกอบกิจกรรมเข้าจังหวะ เช่น เพลงพื้นเมือง รำวง 5) การสร้างสรรค์ทางดนตรี เช่น การแต่งเพลง เนื้อร้อง ทำนอง การประดิษฐ์ อุปกรณ์ดนตรี 6) กิจกรรมดนตรีแบบผสม เช่น การเต้นรำพื้นเมือง ระบำ บัลเลต์ละคร เพลงโอเปร่า เทศกาลดนตรี รูปแบบกิจกรรม เช่น 1) ดนตรีสำหรับเด็กและเยาวชน 2) ดนตรีสำหรับประชาชน การจัดสวัสดิการดนตรีสำหรับประชาชนทั่วไป เช่น ศูนย์สังคีต สังคีตศาลา ศูนย์วัฒนธรรมหรือคอนเสิร์ตเพื่อธุรกิจการบันเทิง ผับ ดิสโก้คลับ สโมสร ห้องอาหาร ภัตตาคาร 3) ดนตรีสำหรับวัยสูงอายุ เพื่อบริการแก่ประชากรสูงอายุซึ่งมีความต้องการ และสนใจในกิจกรรมดนตรีแตกต่างกันออกไป 4) ดนตรีสำหรับประชากรกลุ่มพิเศษ เช่น คนพิการ บุคคลด้อยโอกาส กลุ่มเยาวชนและกลุ่มพฤติกรรมเบี่ยงเบน

9. กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง ปนกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสใกล้ชิดธรรมชาติสภาพแวดล้อม ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและ สติปัญญาของบุคคล และสังคม แหล่งนันทนาการประเภทนี้ได้แก่สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ฟาร์ม ค่ายพักแรม สวนหย่อม สวนผักผลไม้ พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ หรือศูนย์ชุมชน นอกเหนือจากสภาพแวดล้อมในบาน หรือในห้องเรียน

10. กิจกรรมนันทนาการทางสังคม เปนกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมโอกาสมนุษยสัมพันธ์ความเข้าใจ ความสามัคคีอันดีต่อเพื่อนมนุษย์ ก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่า รูปแบบการจัดกิจกรรม เช่น 1) เกม ซึ่งมีความหลากหลาย เช่น เกมกลุ่มสัมพันธ์เกมสร้างสรรค์ เกมนันทนาการเกมเบ็ดเตล็ด เกมการแข่งขัน เกมจินตนาการ 2) ละครเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมสังคม ละครช่วยในการเสริมสร้างการแสดงออกทางจินตนาการและความสนุกสนานเพลิดเพลินของชุมชน 3) ดนตรีเพื่อเป็นมหรสพ เพื่อการสร้างสรรค์ในกลุ่มคนและเป็นการระบาย อารมณ์สร้างความรัก ความเข้าใจ สร้างมิตร

วัฒนธรรมประเพณีในชาติและนานาชาติ 4) การเดินร่ำและกิจกรรมเข้าจังหวะ การลีลาศ การละเล่นพื้นเมือง เดินร่ำประกอบจังหวัดดนตรีเป็นการเปิดโอกาสทางสังคมให้ชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างเพศทางสังคม 5) กีฬาเพื่อนันทนาการ ส่งเสริมคุณค่าความสามัคคีการใช้เวลาว่างของสมาชิก เพื่อการสังคมและมนุษย์สัมพันธ์สมรรถภาพทางกายและจิต 6) ศิลปหัตถกรรม ซึ่งมีประโยชน์ต่อชุมชน ตัวอย่างชุมชนหนึ่งอาจจะร่วมมือกัน จัดเทศกาลศิลปหัตถกรรมของหมู่บ้านหรือชุมชน โดยใช้ศิลปหัตถกรรมเป็นสื่อ และกิจกรรมของ ชุมชนตลอดจนเป็นมหกรรมเทศกาลศิลปหัตถกรรมนานาชาติ 7) งานเลี้ยงสังสรรค์ การไปรับประทานอาหารนอกบ้าน

11. กิจกรรมนันทนาการพิเศษ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในโอกาสเทศกาลพิเศษ ต้องมีการจัดเตรียมอาคารสถานที่เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มาร่วมกัน เช่น เทศกาลสงกรานต์ลอยกระทง คริสต์มาส ตรุษจีนรวมทั้งกิจกรรม วันพิเศษของบุคคลในครอบครัว เช่น วันเกิด วันครบรอบแต่งงาน เป็นต้น รูปแบบการจัดกิจกรรม 1) วันนันทนาการพิเศษ เทศกาลมหกรรมต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ลอยกระทง หรือเทศกาลศิลปหัตถกรรม วันเกิดชุมชน 2) นิทรรศการ เป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน เช่น งานอดิเรก การประกวดสิ่งประดิษฐ์สัตว์เลี้ยง สแตมป์ 3) การแสดงบนเวที เช่น ละครสัตว์คอนเสิร์ต ดนตรี 4) การประกวดทักษะความสามารถ เช่น การจัดสวนดอกไม้แข่งขันตกปลา ทาขนมเค้ก ประกวดนางงาม แข่งขันกินผลไม้แข่งขันจักรยาน 5) เทศกาลเดินร่ำ เทศกาลดนตรี เทศกาลศิลปหัตถกรรม เทศกาลกีฬาพื้นเมือง

12. กิจกรรมนันทนาการการอ่าน พูด เขียน กิจกรรมนี้มีรูปแบบมากมายในเรื่องของการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ การพูดปาฐกถา การเขียน อาจจะออกมาในรูปการจัดเป็นชมรมกลุ่มผู้สนใจโดยมีกิจกรรมร่วมกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาจิตนาการ รูปแบบการจัดกิจกรรม เช่น การอ่าน การเขียน การพูด

13. กิจกรรมนันทนาการการบริการอาสาสมัคร เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม การให้และการรับ การร่วมมือของชุมชน อันจะก่อให้เกิดความพึงพอใจและการพัฒนาจิตใจของบุคคลและสังคม อาสาสมัครเป็นการให้บริการโดยปราศจากสินจ้างรางวัล เป็นการเสริมสร้างทักษะการสร่างคุณภาพ ชีวิต การให้บริการอาสาสมัคร เป็นการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติโดยอาศัยแรงงาน ความร่วมมือของกลุ่ม หน่วยงานเอกชน ชุมชน และองค์การธุรกิจ การค้าที่จะต้องจัดบริการชุมชน ก่อให้เกิดประโยชน์และมีคุณค่า รูปแบบกิจกรรม เช่น 1) การพัฒนาชุมชน ได้แก่ วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ โบราณสถาน โบราณวัตถุ 2) ลูกเสือชาวบ้านพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้าน 3) กีฬาที่จัดโดยสโมสร สมาคมกีฬา หรือสถาบันการศึกษา 4) งานศิลปะ จัดกิจกรรม

ศิลปะชุมชน การส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน 5) นันทนาการในเมือง กลางแจ้ง ช่วยส่งเสริมคุณค่าอาสาสมัคร การให้การรับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี 6) กิจกรรมพัฒนาอาสาสมัครเพื่อเยาวชนทำให้เกิดการพัฒนาลักษณะนิสัย ที่พึงประสงค์ 7) ศูนย์เยาวชนส่งเสริมการพัฒนาเยาวชน การบริการอาสาสมัครแก่ชุมชน 8) โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาจัดชุมนุม ฝึกอบรมนักเรียน นิสิต นักศึกษา ให้รู้จักกิจกรรมอาสาสมัครบริการสังคม 9) สมาคมและมูลนิธิที่เป็นองค์กรเอกชนอาสาสมัคร จัดกิจกรรมอาสาสมัคร บริการชุมชน สังคม สมาคมสตรีสภาสตรีแห่งชาติและเด็ก มูลนิธิสายใจไทย สโมสรโรตารี สโมสรไรออน เป็นต้น

14. กิจกรรมนันทนาการการพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ กิจกรรมนันทนาการอีกกิจกรรมหนึ่งคือ กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ ซึ่งกิจกรรมนันทนาการประเภทนี้เป็นกิจกรรมแบบผสมผสานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการลีลาชีวิต (Life Style Management) รูปแบบการจัดกิจกรรม เช่น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและสมรรถภาพ การจัดการเกี่ยวกับโภชนาการ การจัดการเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่ม สิ่งเสพติด การจัดโปรแกรม นันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างสมดุลสุขภาพกายสุขภาพจิต และการควบคุมความเครียดและการผ่อนคลาย และการจัดการเกี่ยวกับความปลอดภัยต่อพฤติกรรมเสี่ยง

15. กิจกรรมนันทนาการกลุ่มสัมพันธ์และมนุษย์สัมพันธ์ (group process)

กิจกรรมนันทนาการกลุ่มสัมพันธ์เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์การทำงานเป็นทีม การประสานงานร่วมมือกับกลุ่ม และยังส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มสังคม ในวิถีประชาธิปไตยอีกด้วย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีประโยชน์อย่างยิ่งในการเป็นผู้นำและผู้ตาม ให้รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบและบทบาทของตนเองและของสังคมที่ดี รูปแบบการจัดกิจกรรม เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ละคร และกลุ่มย่อย

คณิต เขียววิชัย (2546: 4-7) ได้แบ่งกิจกรรมนันทนาการสำหรับชุมชนเป็นประเภทต่าง ๆ 15 ประเภท ได้แก่

1. กิจกรรมประเภทเกมกีฬา
2. กิจกรรมประเภทศิลปหัตถกรรม
3. กิจกรรมเข้าจังหวะและการเต้นรำ
4. การละคร
5. งานอดิเรก
6. เพลงและดนตรี

7. กิจกรรมนอกเมือง
 8. กิจกรรมทางสังคม
 9. กิจกรรมพิเศษ
 10. กิจกรรมประเภทวรรณกรรม อ่าน เขียน พูด
 11. กิจกรรมประเภทอาสาสมัคร
 12. กิจกรรมการท่องเที่ยวทัศนศึกษา
 13. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
 14. กิจกรรมประเภทการพัฒนาจิต
 15. กิจกรรมประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ
- เทพประสิทธิ์ กุศลวิชิตชัย (2551: 25–28) ได้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

ไว้ดังนี้

นันทนาการเน้นการมีส่วนร่วมต้องปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของนันทนาการ ฉะนั้นกิจกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะนำมาใช้ปฏิบัติตามลักษณะของกิจกรรมนันทนาการได้ดังนี้

1. กิจกรรมนันทนาการเกม กีฬา และการละเล่น
2. กิจกรรมนันทนาการ และศิลปะหัตถกรรม และงานฝีมือ
3. กิจกรรมนันทนาการการร้องเพลงและดนตรี
4. กิจกรรมนันทนาการ เข้าจังหวะและการเต้นรำ
5. กิจกรรมนันทนาการด้านภาษาและวรรณกรรม
6. กิจกรรมนันทนาการการแสดงและการละคร
7. กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก
8. กิจกรรมนันทนาการทางสังคม
9. กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง หรือนอกสถานที่หรือนอกเมือง
10. กิจกรรมนันทนาการพิเศษ
11. กิจกรรมนันทนาการอาสาสมัครและบริการ
12. กิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวทัศนศึกษา
13. กิจกรรมนันทนาการกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์
14. กิจกรรมนันทนาการความสงบสุขและเพื่อพัฒนาจิตใจ

15. กิจกรรมนันทนาการพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ

16. กิจกรรมบันเทิงและสนทนา

สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนันทนาการ ออกเป็น 11 ประเภท ดังนี้

1. ศิลปะและหัตถกรรม เช่น การฝีมือ เย็บปักถักร้อย จักสาน วาดเขียน การประกอบอาหาร งานประดิษฐ์ต่าง ๆ

2. เกมและกีฬา เป็นการเคลื่อนไหวของร่างกาย เช่น กีฬากลางแจ้ง กีฬาในร่ม กีฬาทางน้ำ

3. งานอดิเรก เป็นกิจกรรมที่ทำในยามว่าง เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น การสะสม แสตมป์ การประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ การเล่นเกม เดินรำ ทำสวน ทำขนม ตัดเสื้อ เป็นต้น

4. การดนตรี ร้องเพลง ได้แก่ การเล่นเครื่องดนตรี และรวมถึงการร้องเพลงทุกชนิด

5. ฟ้อนรำ เดินรำ กิจกรรมเข้าจังหวะ เป็นกิจกรรมที่อาศัยการเคลื่อนไหวของร่างกาย ประกอบเสียงดนตรี เช่น การเดินรำพื้นเมือง ลีลาศ บัลเลต์ แอโรบิคแดนซ์ เป็นต้น

6. การแสดงละครและภาพยนตร์ เช่น ละครร้อง ละครชาตรี โขน อุปรากร และภาพยนตร์ เป็นต้น ทำให้เกิดความบันเทิงและความเพลิดเพลินแก่ผู้ดู

7. นันทนาการนอกเมือง เป็นกิจกรรมกลางแจ้งที่จัดขึ้นนอกสถานที่ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน รู้จักรักในธรรมชาติ ได้พักผ่อนและใช้ชีวิตร่วมกัน ศึกษาซึ่งกันและกัน กิจกรรมที่ควรดำเนินการ ได้แก่ การท่องเที่ยว การอยู่ค่ายพักแรม การตกปลา เป็นต้น

8. การอ่าน การเขียน และการพูด เป็นกิจกรรมที่จัดได้ง่ายและคนส่วนใหญ่สนใจ หรืออาจปฏิบัติเป็นประจำอยู่ทุกวัน กิจกรรมประเภทนี้ช่วยให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการต่าง ๆ เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ เขียนบทความ แต่งกลอน อภิปราย สนทนา เป็นต้น

9. กิจกรรมสังคม ศาสนา วัฒนธรรม เป็นกิจกรรมนันทนาการที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาทางด้านสังคมให้กับผู้ร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง และช่วยส่งเสริมให้คนมีโอกาสรู้จักกันมากขึ้น กิจกรรมทางสังคมที่นิยมจัด เช่น งานสังสรรค์ งานเทศกาลต่าง ๆ

10. กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะกรณีเป็นครั้งคราว ตามโอกาสที่ควรจะเป็น เช่น งานเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ งานเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสพระชนมายุครบ 80 พรรษา

11. กิจกรรมบริการอาสาสมัครช่วยเหลือบริการชุมชน เป็นกิจกรรมที่ไม่มุ่งหวังผลตอบแทนใด ๆ กระทำด้วยความสมัครใจและพึงพอใจให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือชุมชนผู้ทำให้เกิดความสบายใจ

กล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ มีรูปแบบกิจกรรมที่มีความหลากหลายช่วยพัฒนาทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ได้อย่างครอบคลุมในทุกช่วงวัย สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. กิจกรรมนันทนาการด้านกีฬา และการออกกำลังกาย
2. กิจกรรมนันทนาการด้านเกม และการละเล่นพื้นบ้าน
3. กิจกรรมนันทนาการด้านกิจกรรมเข้าจังหวะ และเต้นรำ
4. กิจกรรมนันทนาการด้านดนตรีและร้องเพลง
5. กิจกรรมนันทนาการด้านการแสดงและละคร
6. กิจกรรมนันทนาการด้านการฟัง การอ่าน การเขียน และการพูด
7. กิจกรรมนันทนาการด้านศิลปะ งานประดิษฐ์ และงานฝีมือ
8. กิจกรรมนันทนาการด้านงานอดิเรก
9. กิจกรรมนันทนาการด้านสังคม การบริการ จิตอาสา และอาสาสมัคร
10. กิจกรรมนันทนาการด้านท่องเที่ยว และทัศนศึกษา
11. กิจกรรมนันทนาการด้านบันเทิงและสนทนา
12. กิจกรรมนันทนาการพิเศษ

9. ประโยชน์และคุณค่าของกิจกรรมนันทนาการ

นักวิชาการที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าของกิจกรรม นันทนาการไว้หลายท่าน ดังนี้

ชูชีพ เยาวพัฒน์ (2543: 36) กล่าวว่า ประโยชน์ของกิจกรรมนันทนาการ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อตนเอง กิจกรรมนันทนาการทำให้คนเรามีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ
2. ประโยชน์ต่อครอบครัว กิจกรรมนันทนาการทำให้ครอบครัวเป็นสุขและอบอุ่น
3. ประโยชน์ต่อสังคม กิจกรรมนันทนาการก่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวในการทำงาน

ร่วมกัน

สมบัติ กาญจนกิจ, ดำรัส ดาราศักดิ์, คณิต เขียววิชัย และจรินทร์ ธานีรัตน์ ได้สรุปประโยชน์และคุณค่าของกิจกรรมนันทนาการไว้ดังนี้ (2544: 41)

1. ช่วยให้คุณและชุมชน ได้รับความสนุกสนาน มีความสุขในชีวิต และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
2. ช่วยให้คุณและชุมชน พัฒนาสุขภาพจิตและสมรรถภาพทางกายที่ดี เกิดความสมดุลของชีวิต
3. ช่วยป้องกันปัญหาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบนในทางที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน และเด็ก การพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ และเป็นกำลังคนที่มีประสิทธิภาพในอนาคต กิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ ช่วยให้เด็กและเยาวชนเลือกได้ตามความสนใจ และใช้เวลาว่างในการพัฒนาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ได้
4. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี การที่ชุมชนได้มีโอกาสใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ จะได้เรียนรู้ในเรื่องของหน้าที่ความรับผิดชอบ คุณค่าทางสังคม เสรีประชาธิปไตย ลดความเห็นแก่ตัว สร้างคุณค่า จริยธรรม ความมีน้ำใจ การให้บริการ รู้จักอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมส่งเสริมการเป็นพลเมืองดีของชาติ
5. ส่งเสริมพัฒนาอารมณ์ทำให้อารมณ์แจ่มใส มีความสุข สนุกสนาน และช่วยส่งเสริมให้รู้จักการควบคุมอารมณ์ และมีบุคลิกภาพที่ดีอีกด้วย
6. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ เช่น การละเล่นพื้นเมือง วิถีชีวิต ประเพณีพื้นบ้าน ตลอดจนแหล่งนันทนาการ ประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะคติ และความซาบซึ้ง อันจะก่อให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติต่อไป
7. ส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งและนอกเมือง ได้แก่ กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม เดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ไต่เขา เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ช่วยสอนให้ผู้เข้าร่วมได้รู้จักคุณค่าของธรรมชาติ ซาบซึ้ง และสามารถดูแลอนุรักษ์ธรรมชาติอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติ
8. ส่งเสริมในเรื่องการบำบัดรักษา เป็นกรรมวิธีและกิจกรรมที่จะช่วยรักษาผู้ป่วยทั้งทางด้านร่างกาย และสุขภาพจิต เช่น งานอดิเรกประเภทประดิษฐ์ สร้างสรรค์ และช่วยส่งเสริมความหวัง ความคิด รวมทั้งการใช้เวลาว่างของผู้ป่วย ซึ่งกำลังต่อสู้กับความทุกข์ทางกาย หรือกิจกรรมนันทนาการประเภทกีฬา นันทนาการ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาร่างกาย กิจกรรมนันทนาการทางสังคม ช่วยสร้างขวัญกำลังใจของผู้ป่วย

9. ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์และการทำงานเป็นทีม กิจกรรมนี้ช่วยให้บุคคลได้แสดงออกและเป็นการละลายพฤติกรรมของกลุ่ม สร้างเสริมคุณค่าทางสังคม ฝึกการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กิจกรรมเกมกีฬาและกีฬาเพื่อการแข่งขัน และการอยู่ค่ายพักแรมช่วยฝึกการทำงานเป็นหมู่คณะ ลดความเห็นแก่ตัว เสริมสร้างความสามัคคี และความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ

Butler (1965, อ้างถึงใน กาญจนี ละอองทอง, 2548: 20) ได้กล่าวถึง ความสำคัญและประโยชน์ของนันทนาการ ไว้ดังนี้

1. นันทนาการเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์
2. นันทนาการ คือ ทางออกที่ดีของการแสดงออกและการพัฒนาตนเอง
3. การเล่นหรือนันทนาการ ช่วยให้เด็กมีความเจริญเติบโต และมีประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตเมื่อเจริญวัย
4. ช่วยให้เด็กมีความกระตือรือร้นในชีวิต และกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยให้ได้มาซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตในภายหลัง
5. สำหรับผู้ใหญ่ นันทนาการเป็นการแสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นการคบค้าสมาคมซึ่งกันและกัน
6. นันทนาการเป็นวิธีหาความสุข ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสมดุลในชีวิตการทำงาน การพักผ่อน ความรักและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย (2551: 1-2) ได้สรุปและให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของนันทนาการ ไว้ดังนี้

คุณค่าของนันทนาการให้คุณค่าสำหรับบุคคลในด้านความเสมอภาคมีความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างบุคคลต่อบุคคล และบุคคลกับองค์กร คุณค่าต่อครอบครัวในการสร้างความรักความอบอุ่น ความเข้าใจในครอบครัว คุณค่าต่อกลุ่มหรือหมู่คณะในการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คุณค่าต่อชุมชนในการสร้างความร่วมมือ รักหวงแหนและความผูกพันในชุมชน ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชน คุณค่าต่อประเทศชาติในด้านสุขภาพของพลเมืองในชาติ การรักษาวัฒนธรรมประเพณี การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และคุณค่าต่อนานาชาติหรือสากลในการรักษาอนุรักษ์มรดกโลก ความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างชาติ

ประโยชน์ของนันทนาการมีประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม ช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ พัฒนาส่งเสริมความคิดและสติปัญญาแก่บุคคล ช่วยให้ได้พักผ่อน ช่วยให้เกิดความสุข และความพึงพอใจ ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสร้างความ รู้จักให้

เกิดการยอมรับตนเองและผู้อื่น พัฒนาบุคคลในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมให้เป็นพลเมืองดี ช่วยแก้ปัญหาสุขภาพจิต ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก ช่วยบำรุงขวัญและสุขภาพบุคคลแต่ละกลุ่ม ส่งเสริมและสร้างความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจอันดีแก่สมาชิกภายในครอบครัว ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสงวนทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสื่อกลางความสัมพันธ์ระหว่างชาติ และช่วยถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรม อารยธรรมของมนุษยชาติ

สรุปได้ว่า กิจกรรมนันทนาการ ให้คุณค่าและประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ สำหรับบุคคล สังคม และประเทศชาติ ช่วยสร้างความสมดุลให้กับชีวิตสำหรับบุคคลทุกช่วงวัย พัฒนาด้านอารมณ์สุข รวมทั้งป้องกันหรือช่วยลดปัญหาในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศได้ เป็นสื่อกลางขององค์ความรู้ที่มีคุณค่าและประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้อย่างยั่งยืนเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ได้ดังนี้

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2548) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง มีได้หมายถึง เฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์ ดังที่ส่วนมากเข้าใจกัน แต่เป็นการเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อเล่นกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องก็นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

นิศา ชัชกุล (2550) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง นับตั้งแต่เริ่มต้นไปยังจุดหมายปลายทางและจะต้องมีกิจกรรม 3 เรื่องนี้เป็นอย่างน้อย คือ การเดินทาง การพักผ่อน และการรับประทานอาหาร

พรพิมล ศรีธเรศ (2551) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางชั่วคราวจากถิ่นที่อยู่ปกติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มิใช่การเดินทางเพื่อหารายได้หรือประกอบอาชีพ และใช้เวลาสั้นที่สุด คือ 24 ชั่วโมง

นอกจากนี้ Coltman (1989) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวคือ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ให้บริการการท่องเที่ยว หน่วยงานของรัฐบาลในท้องถิ่น และประชาชนใจแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน โดยความเกี่ยวข้องขององค์ประกอบทั้ง 4 ที่กล่าวมาต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

McIntosh and Goelder (1986) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่รวมเอาปรากฏการณ์ต่าง ๆ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ดำเนินธุรกิจ ประเทศเจ้าภาพ ประชาชน และบริการต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เชื่อมโยงเกี่ยวพันกับกิจกรรมหรือส่งถึงความพึงพอใจด้วยการต้อนรับที่อบอุ่นแก่นักท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัย ไปยังพื้นที่อื่นหรือไปยังจุดหมายปลายทาง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเดินทางท่องเที่ยว เพื่อประชุม เพื่อสัมมนา เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อแข่งขันกีฬา หรือเพื่อพักผ่อน เพื่อพักผ่อน เป็นต้น รวมทั้งการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ใหม่ในชีวิต แต่ไม่ใช่เพื่อการอาศัยแบบถาวร

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. หลักการจัดการท่องเที่ยว

นักวิชาการ เช่น Mason (1995) ระบุว่า การจัดการการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 1) ผู้เกี่ยวข้องกับท่องเที่ยว (People who work in tourism) 2) วิธีการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (Ways to manage the resources for tourism) 3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน (Interaction of tourists with physical resources and residents of tourist areas) และ 4) ผลกระทบจากการท่องเที่ยว (Tourism impacts in tourism areas) เช่น สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เรียนรู้ เกิดความเข้าใจ และนำไปสู่ความพึงพอใจกับองค์ความรู้และวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งด้านสถานที่ท่องเที่ยว การบริการและอำนวยความสะดวก การนำชมสถานที่ท่องเที่ยว อาหารและเครื่องดื่มและของที่ระลึก ประกอบไปด้วยองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ด้านกระบวนการศึกษาหาความรู้ ด้านธุรกิจท่องเที่ยว ด้านตลาดการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น และด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

Mouthinho (2000) ระบุว่า การจัดการการท่องเที่ยวมุ่งไปที่เรื่องของ “คน” ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวนั้นๆ ในขณะที่ มิตเติลตันและฮอว์กิน (Middleton and Hawkins, 1998: 85) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวมุ่งเน้นไปที่สิ่งที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว สถานที่และการเข้าถึง การจัดการเรื่องเวลาและผลิตภัณฑ์ รวมถึงการพัฒนาความรู้ความเข้าใจกับชุมชน

วรารัตน์ เขียวไพรี (2550) ให้ความหมายของ การจัดการว่า หมายถึง การประสานใช้ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นที่มีอยู่ขององค์การให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ โดยใช้กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การสั่งการ และการควบคุม

คูนตซ์ (Koontz, 1972) กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดการไว้ 5 ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งนิยมเรียกว่า PDSOC

คูนตซ์ และไวท์ริช (Koontz, 1988) ได้เปลี่ยนหน้าที่ทางการจัดการ จากการอำนวยการ (Directing) เป็นการนำ (Leading) เรียกว่า POSLC ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การจัดบุคลากร (Staffing)
4. การสั่งการ (Leading)
5. การควบคุม (Controlling)

2. การท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) วางอยู่บนฐานคิดที่ว่าคนในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว ผลจากการดำเนินการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม (พจนา สวนศรี, 2546: 24) ในขณะที่ เท็ดชาย ช่วยบำรุง (2550: 110-111) ระบุว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวขนาดเล็กที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้คนในท้องถิ่นในฐานะเจ้าของชุมชน มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและสถานที่ในพื้นที่ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงคุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนไว้คือ 1) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีผลกำไรตอบแทนมายังสมาชิกของชุมชน 2) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับประโยชน์โดยรวมอย่างแท้จริง 3) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน 4) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกในการเคารพและช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม และ 5) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวมีความเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่น และก่อให้เกิดการเรียนรู้

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) ในงานต่าง ๆ อาจประกอบไปด้วยกิจกรรมหลายลักษณะ เช่น การมีส่วนร่วมในรูปวัสดุ เงิน แรงงาน การร่วมคิดหรือร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ร่วมทำนุบำรุงรักษา และการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรพิจารณาในเรื่อง 1) พื้นฐานของการเข้าร่วมกิจกรรมว่า มาจากแรงจูงใจซึ่งเป็นปัจจัยภายใน หรือมาจากปัจจัยภายนอก เช่น การชักจูง ถูกบีบบังคับจากผู้มีอำนาจ ความเกรงใจ 2) รูปแบบการเข้าร่วม เช่น เกิดจากการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งกลุ่มโดยประชาชน หรือผ่านตัวแทนกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่ม เช่น กรรมการหมู่บ้าน 3) ขอบเขตของการมีส่วนร่วม เช่น การใช้เวลาที่มากน้อยต่างกันในกิจกรรมต่าง ๆ 4) ผลของการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ทำให้เกิดพลังอำนาจในกลุ่มของตน เกิดศักยภาพ เกิดความสามัคคีในชุมชน หรือเกิดความเข้มแข็งในชุมชน (ชนิดา วัฒนมาลา, 2549: 24-25; มิศรา สามารถ, 2543: 10-11)

โดยสรุป การจัดการการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เรียนรู้ เกิดความเข้าใจ และนำไปสู่ความพึงพอใจกับองค์ความรู้และวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายการจัดการการท่องเที่ยวที่จะประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี จำเป็นต้องอาศัยหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน และอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ

4. องค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

การจะพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและยั่งยืนได้นั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาทุกองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควบคู่กันไป ซึ่งองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะประกอบด้วย

1. ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Tourism Resources) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงหลักฐานทางโบราณคดีหรือร่องรอยของสิ่งที่มีชีวิตในยุคต่าง ๆ ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และประกอบกิจกรรมนั้นหนาการณ์นำมาซึ่งความพึงพอใจและความสุขในรูปแบบต่าง ๆ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural tourism Resources) ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และร่องรอยของประวัติศาสตร์ ได้แก่ หลักฐานทางโบราณคดี ชุมชนโบราณ ศาสนสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี วัฒนธรรม สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน สวนสนุก เป็นต้น สถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานภาครัฐหลาย ๆ หน่วยงาน เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีภาคเอกชนที่เป็นบริษัทห้างร้าน เป็นผู้ลงทุนทำธุรกิจในพื้นที่ท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น

2. ธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรงเท่านั้น อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะประกอบด้วย ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจนาเที่ยว ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก ธุรกิจคมนาคมขนส่ง และธุรกิจบันเทิงและพลิดเพลิน

ธุรกิจที่พักแรม หมายถึง การประกอบธุรกิจการขายบริการที่พักเพื่อคนเดินทางที่ต้องการพักค้าง ซึ่งอาจมีการบริการอาหารและเครื่องดื่มไว้บริการด้วย ที่พักแรมมีหลายประเภท ได้แก่ โรงแรม และที่พักประเภทอื่น ๆ เช่น เกสต์เฮาส์ บังกะโล สถานที่พักแรมกลางแจ้ง เป็นต้น

ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม หมายถึง ธุรกิจในการให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม สำหรับคนเดินทาง นักท่องเที่ยว หรือประชาชนทั่วไป ประกอบด้วย (1) ภัตตาคารหรือร้านอาหารเดี่ยว ได้แก่ ภัตตาคาร ร้านอาหารทั่วไป ร้านอาหารจานด่วน เป็นต้น (2) ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในสถาบัน เช่น ร้านอาหารในโรงแรม ร้านอาหารในศูนย์การค้า ร้านอาหารในสนามบินและสถานีขนส่งต่าง ๆ การบริการอาหารระหว่างการเดินทางบนเครื่องบิน รถโดยสาร รถไฟ และเรือสำราญ การบริการจัดอาหารและเครื่องดื่มให้นักท่องเที่ยว เป็นต้น

ธุรกิจคมนาคมขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) ธุรกิจขนส่งทางบก ได้แก่ ทางรถไฟ รถยนต์ส่วนบุคคล รถเช่า รถโดยสารประจำทาง (2) ธุรกิจขนส่งทางน้ำ เช่น เรือเดินทะเล เรือสำราญ เรือข้ามฟาก เรือใบ เรือยอร์ช เรือล่องแม่น้ำ เป็นต้น (3) ธุรกิจขนส่งทางอากาศ เช่น การบินลักษณะเที่ยวบินประจำ เที่ยวบินไม่ประจำ เที่ยวบินเช่าเหมาลำ เป็นต้น

ธุรกิจนำเที่ยว เป็นการจัดหรือการให้บริการ หรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง ที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม ทักษนาจรหรือการให้บริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวอาจขายให้นักท่องเที่ยวโดยตรง หรือขายผ่านตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยว หรือการนำบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาขายในลักษณะเหมารวม (Package tour) และบริการมัคคุเทศก์

ธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ได้แก่ สินค้าช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยวตามห้างสรรพสินค้าและร้านค้าต่าง ๆ รวมถึงร้านปลอดอากร และธุรกิจของที่ระลึก

ธุรกิจนันทนาการ ประกอบด้วย การให้บริการเพื่อความบันเทิงและเพลิดเพลิน สำหรับคนเดินทางหรือนักท่องเที่ยว สวนสนุก ในท์คลับ บาร์ ดิสโก้เธค คาสีโน ธุรกิจกีฬาเพื่อการท่องเที่ยว ธุรกิจจัดประชุมนิทรรศการและการท่องเที่ยวเป็นรางวัล (Meeting Incentive Convention and Exhibition : MICE) เป็นต้น

ทั้งนี้ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 ธุรกิจท่องเที่ยวหมายรวมถึง

- 1) ธุรกิจนำเที่ยว
- 2) ธุรกิจโรงแรม
- 3) ธุรกิจภัตตาคาร สถานบริการและสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว
- 4) ธุรกิจขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว
- 5) ธุรกิจการกีฬาสำหรับนักท่องเที่ยว
- 6) การดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดง งานออกร้าน การโฆษณาเผยแพร่หรือการดำเนินงานอื่นใดโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อชักนำหรือส่งเสริมให้มีการเดินทางท่องเที่ยว

3. องค์ประกอบสนับสนุน ประกอบด้วย ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกในการเข้าเมืองตามท่าอากาศยาน ด่านตรวจคนเข้าเมืองและศุลกากร โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา สื่อสาร สาธารณสุขขนส่ง สาธารณะ เป็นต้น สถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรนานาชาติสำหรับคนไทยและชาวต่างประเทศ องค์กรของรัฐ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรภาคเอกชนที่แสวงหากำไร และองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร

โดยสรุป การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะการเดินทางเพื่อท่องเที่ยว หรือพักผ่อนหย่อนใจ จะช่วยให้นักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางได้พักผ่อน ผ่อนคลายจากความเครียดหรือจากการทำงาน ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจหลายประเภท มีความเกี่ยวข้องกับผู้คน และการจัดการหลายภาคส่วนทั้ง ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว วิธีการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน และผลกระทบจากการท่องเที่ยวทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม จึงต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจากหลายส่วนทั้งชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกีฬา

1. ความหมายของกีฬา

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของกีฬา ไว้ดังนี้

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2532: 210) ได้ให้ความหมายของกีฬาว่า กีฬา คือ กิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเพื่อความสนุกสนาน และเพื่อแสดงออกซึ่งความสวยงามด้วย กีฬาเป็นการเคลื่อนไหวของร่างกายในเวลาว่าง และให้เป็นไปตามกฎและระเบียบที่วางไว้ ทั้งนี้โดยไม่หวังผลตอบแทนอย่างอื่น จากผลที่เกิดจากกิจกรรมในตัวของมันเองเท่านั้น

ประทุม ม่วงมี (2541: 3) ได้ให้ความหมายว่า กีฬา เป็นกิจกรรมที่บุคคลหรือทีมทำโดยมีกติกา (Rules) ระเบียบข้อบังคับ (Regulation) อาจเป็นกิจกรรมที่ทำเพื่อสุขภาพ สงบสุข หากคนในสังคมดำเนินชีวิตได้ตามปรัชญาของกีฬา เมื่อแบ่งกีฬาตามนิยามดังกล่าวทำให้สามารถแบ่งกีฬาออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กีฬาที่ต้องอาศัยกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกีฬาที่ต้องอาศัยกล้ามเนื้อมัดเล็ก

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2565) ให้ความหมายว่า กีฬา เป็นกิจกรรมหรือการเล่นเพื่อความสนุกเพลิดเพลินหรือเพื่อผ่อนคลายความเคร่งเครียดทางจิต รวมไปถึงกิจกรรมปกติหรือทักษะที่อยู่ภายใต้กติกาซึ่งถูกกำหนดโดยความเห็นที่ตรงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อน การแข่งขัน ความเพลิดเพลิน ความสำเร็จ การพัฒนาของทักษะ หรือหลายสิ่งรวมกัน กีฬาเป็นกิจกรรมที่ควบคู่กับการแข่งขัน และระบบคะแนน

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้ให้ความหมายว่า กีฬา หมายถึง กิจกรรมหรือการเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อความแข็งแรงของร่างกาย หรือผ่อนคลายความเคร่งเครียดทางจิต

จากความหมายและทรรศนะของนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายของกีฬาไว้ สามารถสรุปได้ว่า กีฬา หมายถึง กิจกรรมหรือการเล่นที่มีการเคลื่อนไหวร่างกาย สามารถสร้างเสริมสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง สามารถเล่นได้ทั้งในรูปแบบบุคคล คู่ หรือทีมตามชนิดกีฬานั้น ๆ โดยกีฬาเพื่อการแข่งขันจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ และกติกาการแข่งขัน

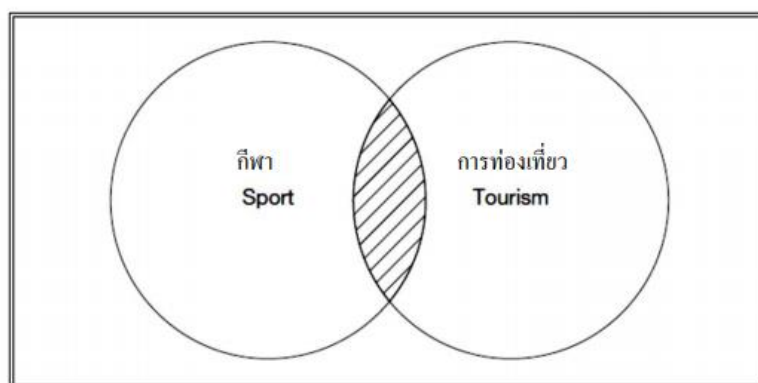
2. ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

นักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) ไว้ดังนี้

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (2560) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) ว่า สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ตามวัตถุประสงค์ในการเล่นกีฬา คือ

1. การเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ คือ นักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวพร้อมกับวัตถุประสงค์ที่จะไปออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬา เช่น เล่นกอล์ฟ ดำน้ำ พายเรือ
2. การเล่นกีฬาเพื่อการแข่งขัน คือ นักกีฬาไปแข่งขันระหว่างจังหวัดหรือระหว่างประเทศ หรือระดับโลก โดยจะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการแข่งขัน แต่นักท่องเที่ยวก็ได้รับความสุขที่แข็งแรงในทางอ้อม และยังได้ท่องเที่ยวซึ่งส่งผลทำให้สุขภาพจิตดีด้วย

Hinch & Higham (2004, p.18) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นการผสมกันของกีฬาและการท่องเที่ยว เพราะกีฬาเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการท่องเที่ยว ส่วนการท่องเที่ยวและการเดินทางมีส่วนสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับกีฬา แต่การผสมของกีฬาและการท่องเที่ยวนี้ อาจแตกต่างกันไปตามมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 การผสมผสานกันของกีฬาและการท่องเที่ยว
ที่มา: Hinch & Higham (2004, p.18)

จากแผนภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่ากีฬาและการท่องเที่ยวเชิงกีฬามีส่วนที่ทับซ้อนอยู่ หมายถึง มีสิ่งที่ทับซ้อนเกี่ยวเนื่องกัน จนไม่สามารถที่จะแยกเป็นอิสระจากกันได้

Gibson (1998, p. 49) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นการเดินทางเพื่อการพักผ่อน ส่วนบุคคลนอกที่พักรักษาและชุมชน เพื่อเข้าร่วมหรือเข้าชมกิจกรรมการออกกำลังกายหรือเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ที่ตัวเองสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมการออกกำลังกาย

Hinch and Higham (2004, p. 37) ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬา หมายถึง การที่บุคคลและ/หรือกลุ่มคณะที่เข้าร่วมหรือชมการแข่งขันกีฬาหรือกิจกรรมกีฬานั้นหนทางการเดินทางโดยกีฬา จึงเป็นเหตุจูงใจหลักในการเดินทาง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬา คือ การเดินทาง ออกจากที่พักอาศัย ชุมชนหรือสถานที่ทำงาน เพื่อเข้าชมหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ กีฬา และนันทนาการ รวมถึงการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวด้านกีฬา หรือการเดินทางโดยมีจุดหมาย คือ กีฬาและนันทนาการ กีฬา การท่องเที่ยวเชิงกีฬาจึงมีกีฬาเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญของการเดินทาง และยังเกี่ยวข้องกับบริบทของการท่องเที่ยวในพื้นที่อีกด้วย

บริบทของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ประกอบด้วย 1) กิจกรรมเฉพาะพิเศษ (Hallmark event) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นพิเศษและอาจ มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬา แห่งชาติ และการแข่งขันกีฬาระดับโลกต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกระดับของการแข่งขันกีฬา เหล่านี้ดึงดูดเหล่านักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน 2) นันทนาการกลางแจ้ง (Outdoor recreation) เป็น กิจกรรมนันทนาการที่เกิดขึ้นโดย เข้าไปทำกิจกรรมในสถานที่ธรรมชาติ เช่น พายเรือแคนู ล่องแก่ง ปีนผา เป็นต้น ซึ่งหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรงมากที่สุดของนันทนาการกลางแจ้งนี้ คือ การท่องเที่ยว เชิงผจญภัย (Adventure tourism) กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง (Outdoor recreation) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) กิจกรรมเชิงสุขภาพและ สมรรถภาพ (Health and fitness) กิจกรรมเฉพาะพิเศษ (Hallmark events) 50 3) กิจกรรมเชิงสุขภาพและสมรรถภาพ (Health and fitness) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งในอดีตมีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำ กิจกรรมเพื่อสุขภาพ สปาบำบัดและในปัจจุบัน การเดินทางท่องเที่ยวโดยมีเป้าหมายเพื่อสุขภาพยังเป็น ที่นิยม รีสอร์ทหลายแห่งมีกิจกรรมเพื่อ สุขภาพเหล่านี้ควบคู่ไปกับกิจกรรมกีฬา เช่น เทนนิส กอล์ฟ เป็นต้น กิจกรรมการออกกำลังกาย หลายชนิดยังถูกใช้เพื่อการบำบัดรักษาด้านสุขภาพอีกด้วย

3. ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (2560)

Hall (1992, pp. 141-158) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาไว้ 2 ประเภท คือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2559) แบ่งการท่องเที่ยวเชิงกีฬาออกตามวัตถุประสงค์ ในการเข้าร่วมได้ 2 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อไปชมกีฬา (Passive sports tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปชม การแข่งขันกีฬาที่สนใจ เช่น กีฬาโอลิมปิก กีฬาเอเชียนเกมส์ กีฬาซีเกมส์ ที่ประเทศต่าง ๆ รับเป็น เจ้าภาพ รวมถึงการแข่งขันกีฬาอาชีพหรือกีฬาสัมครเล่นต่าง ๆ

2. การท่องเที่ยวเพื่อไปร่วมเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย (Active sports tourism) เป็น การท่องเที่ยวเพื่อไปร่วมกิจกรรมกีฬาหรือการออกกำลังกาย เช่น การเล่นกอล์ฟที่ต่างประเทศ

การล่องแก่งที่น้ำตก การเล่นเรือใบที่ทะเลเป็นต้น (อ้างใน อรรถา ทศนัยนา, 2559, รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย)

Hall (1992, pp. 141-158) ได้แบ่งประเภทของผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาไว้ 2 ประเภท คือ

- 1) ผู้ชมกีฬา (Passive sports tourism) เป็นผู้ที่สนใจที่จะชมการแข่งขันกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก เอเชียนเกมส์ เป็นต้น
- 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา (Active sports tourism) เป็นผู้ที่ชื่นชอบกีฬา สนใจที่จะออกกำลังกายและเล่นกีฬา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา

แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

1. ความหมายของการบูรณาการ

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของในลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนี้

ความหมายการบูรณาการตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Integration มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Integrate คำว่าบูรณาการในความหมายทั่วไป หมายถึง การทำสิ่งที่บกพร่องให้สมบูรณ์แบบ โดยการเพิ่มเติมบางส่วนที่ขาดอยู่ให้สมบูรณ์ หรือการนำส่วนประกอบย่อยมารวมกันตั้งแต่สองส่วนเพื่อทำให้เป็นส่วนประกอบใหญ่ของทั้งหมด ดังนั้นการบูรณาการเป็นการเชื่อมสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้ามาเป็นส่วนประกอบกับอีกสิ่งหนึ่ง ให้มีความสมบูรณ์กลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนประกอบที่ใหญ่กว่า (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546)

ประเวศ วะสี (2545) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการเป็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ ไปด้วยกัน อย่างลงตัวและอย่างสมดุล

ทิศนา แคมณี (2548) ได้ให้นิยามของการบูรณาการ หมายถึงการทำให้สมบูรณ์โดยการนำหน่วยย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์มาทำหน้าที่อย่างผสมผสานกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวให้ครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเองไม่ได้ แยกเป็นส่วนๆ

การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การประสานกลมกลืนกันของแผนกระบวนการสารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญของสถาบัน (Organization-wide Goal) การบูรณาการที่มีประสิทธิผลเป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน (Alignment) ซึ่งการดำเนินการของแต่ละ

องค์ประกอบภายใน ระบบการจัดการ ผลการดำเนินการมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557: 35)

สามารถสรุปได้ว่า การบูรณาการ หมายถึง การเชื่อมโยง ผสมผสาน องค์ความรู้เข้าด้วยกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างครอบคลุม และเกิดความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเกิดกระบวนการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการดำเนินงานนั้น ๆ

2. ประโยชน์ของการบูรณาการ

แนวคิดการบูรณาการถูกนำมาใช้ในการบริหารราชการของรัฐบาลด้านการวางแผน ยุทธศาสตร์การ พัฒนาประเทศ การบริหารราชการระดับจังหวัดที่ปรับเปลี่ยนการบริหารงานแบบแยกส่วนมาเป็นการบริหารงานแบบบูรณาการ (CEO) การที่หน่วยงานนำหลักการบูรณาการมาใช้ในการดำเนินงานก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546)

1. เป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เกิดการรวมงานที่ใกล้เคียงกันให้เป็นสิ่งเดียวกัน เกิดผลดีต่อเรื่องใหญ่ โดยดูคุณภาพรวมทั้งหมด และมองปัญหาได้ถูกจุดโดยใช้ความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับระบบหรือปัจจัยต่างๆ ให้มีมุมมองที่กว้างครบถ้วน
2. สามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากรร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน การสิ้นเปลืองในการใช้ทรัพยากร ทำให้มีทรัพยากรเหลือใช้อย่างอื่นได้
3. พนักงานทำงานได้ง่าย สะดวก มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะปรับตัวอย่างต่อเนื่อง และช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเบ็ดเสร็จ
4. ลดความสูญเปล่าของเวลา ความซ้ำซ้อน ในการบริหารช่วยให้การแก้ปัญหาในงานได้อย่างเบ็ดเสร็จเชื่อมโยงกับระบบต่าง ๆ ให้มีมุมมองอย่างครบถ้วนและลึกซึ้ง
5. ลดค่าใช้จ่ายในการตรวจติดตาม และตรวจประเมินผลที่ต้องดำเนินการตรวจติดตาม และประเมินผลที่ละกิจกรรม หากมีการบูรณาการหรือโครงการทำให้การดำเนินการติดตามและตรวจประเมินผลเพียงครั้งเดียวสามารถตอบได้หลายเป้าหมาย
6. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กรในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพในองค์กร
7. เป็นการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ บุคคลที่มีความคิดแบบบูรณาการจะช่วยให้ลดความผิดพลาดจากการตัดสินใจที่ไม่รอบคอบ มีความเข้าใจเรื่องที่มีความซับซ้อนได้อย่างลึกซึ้ง และกว้างขวางยิ่งขึ้น ทำให้การตัดสินใจในเรื่องเล็กเกิดผลดีต่อเรื่องใหญ่ โดยดูภาพรวมทั้งหมด ก่อนตัดสินใจและมองปัญหาได้ถูกจุด รู้จุดเชื่อมโยงและผลกระทบ

8. การบูรณาการเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความฉลาดหลักแหลมในการปรับตัวเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยการใช้ไหวพริบ ปฏิภาณ สติปัญญาและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นให้เข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์แบบ

9. ช่วยจัดความขัดแย้ง เนื่องจากการบูรณาการทำให้เกิดความเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ เข้ากันได้อย่างสมบูรณ์

10. รู้จุดเชื่อมโยงของงานและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจนเบ็ดเสร็จ เชื่อมโยงงานต่าง ๆ อย่างลงตัว

3. ลักษณะการบูรณาการ

นักวิชาการ ได้กล่าวถึง ลักษณะการบูรณาการ ไว้ดังนี้

Armstrong (2006) ได้แบ่งการบูรณาการออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1. การบูรณาการในแนวตั้ง (Vertical Integration) เป็นการบูรณาการเข้ากับวัฒนธรรมองค์กร และการบูรณาการเข้ากับกลยุทธ์

2. การบูรณาการในแนวนอน (Horizontal Integration) เป็นการบูรณาการระหว่างกระบวนการภายในหน่วยงาน เช่น การบูรณาการระบบการจัดการผลการปฏิบัติงาน

จะเห็นได้ว่าการบูรณาการจะเกิดความสมบูรณ์นั้น ประกอบด้วย ลักษณะการบูรณาการ ดังนี้

1. การมีหน่วยย่อย องค์กรประกอบย่อย ระดับ ชั้น ที่นำมาประมวลเข้าด้วยกัน สิ่งที่น่าสนใจ ประมวลเข้าด้วยกันนั้น เรียกว่า หน่วยย่อย

2. หน่วยย่อยนั้น ต้องมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกัน และมีความยืดหยุ่นในตัว ปรับตัวให้เคลื่อนไหวได้ตลอดเวลา

3. เมื่อนำหน่วยย่อยเข้ามาจะครบถ้วนสมบูรณ์ พอดี อย่างลงตัว มีความผสมกลมกลืนแบบไม่แยกส่วน และดำเนินไปด้วยดีอันเป็นลักษณะของการบูรณาการ

ในส่วนของการบูรณาการตามตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษา มีลักษณะดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553: 119-128)

1. การบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอน งานวิจัย หมายถึง กระบวนการที่มีระเบียบ แบบแผนในการค้นหาคำตอบของปัญหา หรือการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ รวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นที่ผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้าหรือทดลอง วิเคราะห์และตีความข้อมูล ตลอดจนสรุปอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีการบูรณาการดังนี้

1.1 การกำหนดให้นักศึกษาบัณฑิตศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในทีมวิจัยของอาจารย์ กระบวนการ ดำเนินงานโดยอาจารย์มีงานวิจัยในลักษณะชุดโครงการวิจัยที่เป็นร่มใหญ่และมีงานวิจัยย่อย ๆ ที่อยู่ภายใต้ร่มใหญ่ โดยมีนักศึกษาเข้าไปเป็นทีมในการวิจัยของอาจารย์ในชุดย่อย ๆ เหล่านั้น ภายใต้ชุดโครงการชุดใหญ่นั้น และมีอาจารย์ซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการชุดใหญ่คอยให้คำแนะนำปรึกษา วิธีการนี้นักศึกษาได้ฝึกฝนกระบวนการวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบ กระบวนการวิจัยทำให้นักศึกษาเกิดทักษะ ในกระบวนการทำวิจัย

1.2 การกำหนดให้นักศึกษาปริญญาตรีทำโครงการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ของอาจารย์ เป็นการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ การมอบหมายงานนักศึกษาไปทำงานในรูปแบบที่เป็นองค์ประกอบงานวิจัย โดยมี อาจารย์ควบคุมการดำเนินงานเป็นระยะ แต่มีใช้รายวิชาวิจัยหรืออาจารย์มีโครงการวิจัยและให้นักศึกษาร่วมเป็นทีมการทำวิจัยที่มีการมอบหมายงานอย่างชัดเจน หรือให้นักศึกษา เป็นผู้ช่วยนักวิจัย ในโครงการวิจัย (Under Study Concept) ที่มีแผนการวิจัยชัดเจนว่านักศึกษามีส่วนร่วมใน กระบวนการใดบ้าง เช่น การทบทวนเอกสาร การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งวิธีนี้ต่างจากวิธีแรกที่นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยครบทุกขั้นตอน แต่วิธีสองนี้ นักศึกษาได้เรียนรู้บางส่วน ของการวิจัยเท่านั้น ดังนั้นอาจารย์ควรดำเนินการเพิ่มเติมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ครบ กระบวนการด้วย

1.3 กำหนดให้นักศึกษาทุกระดับ ปริญญาตรีโท และเอกเข้าฟังการบรรยายหรือสัมมนา เกี่ยวกับผลความก้าวหน้าในงานวิจัยของอาจารย์ หรือศาสตราจารย์อาคันตุกะหรือศาสตราจารย์รับเชิญหรือเข้าร่วมการจัดแสดงงานสร้างสรรค์ของอาจารย์ เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์โดยตรง จากผู้เชี่ยวชาญ แต่วิธีการนี้นักศึกษาต้องมีค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมงานอาจารย์ให้นักศึกษาเข้าร่วมงานได้บางส่วนเท่านั้น อาจารย์ควรมอบหมายงานให้ผู้ที่เข้าร่วมงานสรุปสิ่งที่ได้จากการเข้ารับฟัง การบรรยายหรือสัมมนาเกี่ยวกับการวิจัย และนำมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

1.4 จัดให้มีการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยหรือแสดงงานสร้างสรรค์ของนักศึกษาหรือ ส่งเสริมนักศึกษาเข้าร่วมประชุมการเสนอผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ระดับชาติและนานาชาติ

1.5 การส่งเสริมให้อาจารย์นำผลลัพธ์ที่เกิดจากการวิจัยไปเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง อาจารย์มีผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับกับรายวิชาที่สอนและนำองค์ความรู้ที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน เพราะการวิจัยทำให้มีการ ค้นพบความรู้ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ทำให้นักศึกษามีความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ในการนำผลงานวิจัย

มาใช้สอนนั้น ต้องเป็นผลงานวิจัยของอาจารย์ผู้สอนเองไม่สามารถนำผลงานวิจัยของบุคคลอื่นที่เป็นภายนอกมาไม่เรียกว่าเกิดการบูรณาการ

2. การบูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคม การบริการวิชาการ หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการให้บริการแก่สังคมภายนอกสถาบันหรือเป็นการให้บริการที่จัดในสถาบันแต่ต้องเป็นการจัดให้กับบุคคลภายนอก ประเภทของการบริการวิชาการมีดังนี้ ประเภทให้เปล่าโดยไม่มุ่งเน้นผลกำไร เป็นลักษณะงานบริการวิชาการหรือกิจกรรมที่จัดเพื่อบริการสังคม โดยมหาวิทยาลัยได้จัดสรรงบประมาณ และ/หรือมีองค์กรช่วยสนับสนุนในการลงทุนสำหรับการจัดกิจกรรม และให้ผู้ให้บริการหรือผู้ร่วมกิจกรรมในการออกค่าใช้จ่ายด้วยอีกส่วนหนึ่ง และประเภทหารายได้เป็นลักษณะงานบริการวิชาการหรือกิจกรรมที่จัดเพื่อบริการบุคคล/ กลุ่มบุคคล/องค์กร ภาครัฐ และเอกชน โดยผู้เข้าอบรมต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการบูรณาการวิชาการ แก่สังคม สามารถดำเนินการได้ดังนี้

2.1 การบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนเป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนปกติ และมีการกำหนดให้นักศึกษานำความรู้ที่ได้รับจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมไปบริการวิชาการให้กับบุคคลภายนอก

2.2 การบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการวิจัยเป็นการนำองค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ หรือการนำความรู้ ประสบการณ์จากการบริการวิชาการกลับมาพัฒนาต่อยอดความรู้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการวิจัย

3. การบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน สถาบัน ควรสนับสนุนให้มีการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน คือ มีการจัดการเรียนการสอนที่นำการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อมีการบูรณาการกำหนดให้มีการประเมินความสำเร็จของการบูรณาการ และมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมการจัดการเรียนการสอน

4. การบูรณาการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา

หน่วยงานของรัฐ โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ขับเคลื่อนและบูรณาการระบบงานด้านนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งได้ดำเนินงานหลักที่สำคัญตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า “เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว การกีฬาและนันทนาการเพื่อกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน” โดยมีภารกิจหลัก ซึ่งประกอบด้วย

1) กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในทุกระดับที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของ

ประเทศ 2) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและผลักดันการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยว การกีฬาและ นันทนาการไปสู่การปฏิบัติ 3) บูรณาการและบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว การกีฬา และนันทนาการของประเทศ รวมทั้งกำหนด แนวทางการจัดสรรทรัพยากร สนับสนุนในทุกภาคส่วนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 4) พัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว การกีฬาและนันทนาการให้มีคุณภาพ และมาตรฐานในระดับสากล 5) พัฒนาระบบการบริหาร ระบบสารสนเทศ และบุคลากรด้านการ ท่องเที่ยว การกีฬาและนันทนาการให้มีศักยภาพ

รวมทั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกีฬา การศึกษาด้านกีฬา นันทนาการ และราชการอื่น ตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือส่วนราชการที่ สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

โดยมีแผนยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับ การนำการบูรณาการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา เป็นองค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและปลอดภัย
2. การส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพให้มีการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน
3. การส่งเสริมและพัฒนากีฬาพลศึกษา กีฬาขั้นพื้นฐาน กีฬาเพื่อมวลชน นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อให้เยาวชนและประชาชนมีสุขภาพ และพละอนามัยที่แข็งแรง
4. การส่งเสริมและพัฒนากีฬาพลศึกษาระดับพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา ด้านการ พละศึกษา นันทนาการ กีฬา วิทยาศาสตร์การกีฬา และสุขภาพ
5. การส่งเสริมและพัฒนากีฬา และวิทยาศาสตร์การกีฬาอย่างเป็นระบบเพื่อมุ่งสู่ ความเป็นเลิศและเพื่อการอาชีพ
6. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและสนับสนุนการ พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการท่องเที่ยวและกีฬา

สรุปได้ว่า นโยบายและทิศทางการบริหารงานของประเทศไทย โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้นำหลักวิชาการและองค์ความรู้ด้านการบูรณาการนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬามาใช้ได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์แบบ ดังนี้ 1) ด้านการท่องเที่ยว มุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยว ในเชิงคุณภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแนวโน้ม รูปแบบการท่องเที่ยวในอนาคต เพื่อสนับสนุนแนวทางการพัฒนาดังกล่าว ประเทศไทยต้องมีการ

พัฒนา ฟันฟู และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรม รวมถึงพัฒนาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนามาตรฐานสินค้าและการให้บริการให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับวิกฤต ความเสี่ยงและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากร และเทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทย จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีแนวทางการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศไทย สร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว พัฒนาการตลาดสมัยใหม่ (Modern Marketing) ส่งเสริมการขายในกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยวและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศให้กระจายตัวสู่แหล่งท่องเที่ยวรองมากขึ้น และภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญต่อการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านโดยการทำการตลาดร่วมกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในภูมิภาคและภายนอกภูมิภาค 2) ด้านการกีฬา ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทั้งมิติด้านสังคม และมิติด้านเศรษฐกิจ โดยมิติด้านสังคมให้ความสำคัญในการรณรงค์ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเห็นความสำคัญและตื่นตัวในการเล่นกีฬา ออกกำลังกาย และประกอบกิจกรรมนันทนาการ และสนับสนุนให้มีกิจกรรมการกีฬา การออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการ การจัดสร้างสถานกีฬา ส่งเสริมการใช้และบริหารจัดการสถานกีฬา สนับสนุน การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน นอกจากนี้ แนวโน้มของการใช้ความสำเร็จด้านการกีฬามาสร้างความโดดเด่นของชาติ จึงควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและสนับสนุนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬาเพื่อให้เป็นกลไกสำคัญในความสำเร็จของกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬา การเตรียมความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน สนามกีฬาและนักกีฬาให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาชาติ สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ มุ่งเน้นพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพ ส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจกีฬา ส่งเสริมและพัฒนากีฬาให้เป็นกีฬาอาชีพที่ได้มาตรฐาน สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของรูปแบบ ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ

วาโร เฟ็งส์วัสดี (2553) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

รัตนะ บัวสนธ์ (2552) ได้ให้คำจำกัดความของรูปแบบว่า เป็นแผนภาพ หรือภาพร่างที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง เป็นแบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเรียกว่าเป็นภาพย่อยของทฤษฎี หรือแนวคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร เป็นต้น (อ้างถึงใน ประภัสสร มีน้อย, 2560: 83)

อรนภา ทศนัยนา (2559) รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่จำลองทางความคิดที่อธิบายปรากฏการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง ทำซ้ำหรือเป็นตัวอย่งในการปฏิบัติ

สามารถ สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง เป็นการกำหนดลักษณะ และวิธีการทางความคิดที่ใช้ในการสื่อสาร อธิบายหรือถ่ายทอดความคิดให้สามารถเข้าใจได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน สำหรับการนำไปใช้สู่ขั้นตอนการปฏิบัตินั้น ๆ

2. ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการด้านต่าง ๆ ได้จัดแบ่งประเภทของรูปแบบแตกต่างกันออกไป สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น Keeves (1998: 561-565) จำแนกรูปแบบออกเป็น 4 ประเภทได้แก่

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ในการเปรียบเทียบปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม โดยรูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจนสามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวางส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทาง

ความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น และใช้ข้อความในการอธิบาย เพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และหลักการสร้างรูปแบบเชิงข้อความ โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น แนวคิดสำคัญ คือ ต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มาแล้ว

3. คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1998: 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่รวมตัวกันโดยรวม ๆ (Associative relationship)
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้ โดยการทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบ ควรจะต้องแสดงให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้ว ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบ ในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

4. แนวคิดการพัฒนาารูปแบบ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดการพัฒนาารูปแบบ ไว้ดังนี้

วาโร เฟ็งส์วัสดี (2553) ได้สรุปแนวคิดการพัฒนาารูปแบบ เป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างรูปแบบ (Construct) 2) การหาความตรงของรูปแบบ (Validity) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้าง หรือพัฒนาารูปแบบ ในขั้นตอนนี้จะสร้างรูปแบบขึ้นมาก่อนตามสมมติฐาน โดยการศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาริบทสภาพการณ์ ปัญหา ความต้องการจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแล้วนำมาสังเคราะห์กำหนดเป็นองค์ประกอบ และตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะของความสัมพันธ์ หรือจัดลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบนั้น ดังนั้น การพัฒนาารูปแบบต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นฐานสำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ เป็นขั้นตอนการตรวจสอบว่ารูปแบบ มีความเหมาะสม เที่ยงตรง และมีประสิทธิภาพตามความมุ่งหวังหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลใน สถานการณ์จริง หรือการทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญ ขององค์ประกอบย่อยต่าง ๆ โดยผู้วิจัยอาจตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบ่าไม่มีความสำคัญหรือ สำคัญน้อยออกจากรูปแบบ ซึ่งจะทำให้รูปแบบมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ในการทดสอบรูปแบบนั้น สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี ได้แก่ การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่ กำหนด การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การสำรวจความคิดเห็นจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และการ ทดลองใช้รูปแบบจริง

พอจะสรุปได้ว่า แนวคิดการพัฒนารูปแบบ หมายถึง การสร้าง หรือพัฒนารูปแบบ จาก องค์ประกอบและปัจจัยต่างที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาทดลองหรือทดสอบรูปแบบ เพื่อนำไปสู่ความ ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามกระบวนการและขั้นตอน โดยได้รับประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมาย และรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1980) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision – Making) ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ใน ระยะเริ่ม การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการ เข้าร่วมโดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือ รวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคมหรือโดยส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการ ดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวการมีส่วนร่วมต่อไป

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่ปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคม ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับบุคคลที่เข้ามามี

ส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญา การรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจ เพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

บำรุง แสตนธรงค์ (2550) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มคนได้มีโอกาสร่วมเกี่ยวข้องกันโดยการรับผิดชอบกิจกรรม โครงการ ผูกพันทางจิตใจ อารมณ์ในสถานการณ์เพื่อรับผิดชอบในทุกขั้นตอน กล่าวคือ ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ด้วยความสมัครใจ เสียสละ เกี่ยวข้องผูกพันตามข้อตกลงร่วมกัน

คณิต เขียววิชัย และวรรณภา แสงวัฒนะกุล (2557) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมเล็กหรือสังคมขนาดใหญ่ได้มีส่วนร่วมช่วยเหลืออย่างเต็มที่ต่อสังคมนั้น ๆ อันได้แก่ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่น การพิจารณาปัญหา การตั้งนโยบาย การตัดสินใจประเด็นสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาประชาชาติ และการประเมินความต้องการของสังคมนั้น ๆ

เก่งกาจ เกลี้ยงแก้ว (2561) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ขององค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมของกลุ่มบุคคลในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ด้วยความสมัครใจ เต็มใจเข้าร่วม และมีความเสียสละ โดยมีส่วนร่วมในการคิด การรับผิดชอบ การวางแผน การดำเนินงาน การปฏิบัติ การตัดสินใจ การประเมินผล และการสรุปผลของกิจกรรมนั้น ๆ ในชุมชน ท้องถิ่น สังคม องค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. รูปแบบการมีส่วนร่วม

วรรณ วังวานิช (2548) ได้กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาเกี่ยวข้องตัดสินใจในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนจนกว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลเสร็จสมบูรณ์

2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาเกี่ยวข้องในลักษณะหนึ่งลักษณะใดหรือในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น โดยแท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมไม่อาจสามารถกระทำได้ในทุกประเด็น แต่การมีส่วนร่วมของบุคคลจะมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นการพิจารณาที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขพื้นฐานการ

มีส่วนร่วมว่าจะต้องมีอิสรภาพ มีความเสมอภาค และมีความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้การมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2549, อ้างถึงใน คณิต เขียววิชัย และวรรณภา แสงวัฒนะกุล, 2557: 50) ได้กำหนดรูปแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการประชุม
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร
4. การมีส่วนร่วมตัดสินใจการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ
6. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

World Health Organization: WHO (1978) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับ ความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญ คือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง
2. การดำเนินกิจการ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการดูแลและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน
3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม
4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับผลประโยชน์ในชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปวัตถุก็ได้

เก่งกาจ เกลี้ยงแก้ว (2561) ได้กล่าวถึง รูปแบบการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีการวางแผนในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เป็นลำดับขั้นตอน มีการกระจายอำนาจในการบริหารงานในรูปแบบอื่น ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้ามามีส่วนร่วมปรึกษาหารือ รับฟังข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้นในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมนั้นทนาการ

พอจะสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลร่วมกันดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างประโยชน์และพัฒนาให้กับส่วนร่วม ชุมชน และสังคม เป็นต้น

บริบทพื้นที่ของจังหวัดกาญจนบุรี และตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทพื้นที่ของจังหวัดกาญจนบุรี และอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของจังหวัดกาญจนบุรี

สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี (2556) ได้จำแนกลักษณะโดยทั่วไปของจังหวัดกาญจนบุรี ไว้มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ลักษณะทางกายภาพ กาญจนบุรีเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานในอดีตเคยเป็นเมืองหน้าด่านการศึกสงครามกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สภาภูมิประเทศเต็มไปด้วย ภูเขา ป่าไม้ นานาพันธุ์ มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ 3 ของประเทศ เนื้อที่ 19,483 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,176,968 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 7.4 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 2.5 ล้านไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐ แห่งสหภาพเมียนมาร์ระยะทางประมาณ 371 กิโลเมตร ประกอบด้วย ช่องทางเข้าออก ประมาณ 43 ช่องทาง

จังหวัดกาญจนบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันตก ระยะทาง 129 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายนครปฐม – บ้านโป่ง – กาญจนบุรี

1.2 ลักษณะภูมิอากาศ สภาพพื้นที่ทางทิศเหนือและทิศตะวันตก มีลักษณะเป็นป่าไม้และภูเขา พื้นที่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและบางส่วนของทิศเหนือเป็นที่ราบกว้างใหญ่สลับกับเนินเขาเตี้ย ๆ แต่แห้งแล้ง พื้นที่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้และตอนกลางของจังหวัดเป็นบริเวณที่ราบมีความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีมี สภาพท้องที่กว้างขวางมาก ลักษณะของภูมิอากาศจึงแตกต่างกันไป บริเวณที่ราบจะมีสภาพภูมิอากาศ คล้ายคลึงกับจังหวัดในภาคกลาง และภาคตะวันตก ส่วนบริเวณที่เป็นป่าและภูเขาจะแตกต่างกัน คือ ในฤดูร้อนจะร้อนจัด ในฤดูหนาวจะหนาวจัด ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ในปีพ.ศ. 2555 มีฝนตกประมาณ 118 วัน ปริมาณน้ำฝนวัดได้ 1,146.00 มิลลิเมตร

1.3 แหล่งน้ำธรรมชาติ จังหวัดกาญจนบุรีมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ ลำน้ำแควน้อย แควใหญ่ และแม่กลอง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จึงได้สร้างเขื่อนกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าถึง 3 เดือน คือ เขื่อนสิรินธรในพื้นที่อำเภอทองผาภูมิ เขื่อนศรีนครินทร์ในอำเภอศรีสวัสดิ์ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นดินแดนมหัศจรรย์แห่งสายน้ำและขุนเขา และเขื่อนท่าทุ่งนา ในพื้นที่อำเภอเมือง นอกจากนี้กรมชลประทานยังได้สร้างเขื่อนชลประทานเพื่อการเกษตรอีก 1 แห่งได้แก่ เขื่อนแม่กลองในพื้นที่อำเภอดำม่วง

1.4 เขตการปกครอง จังหวัดกาญจนบุรีแบ่งเขตการปกครอง ประกอบด้วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในระดับอำเภอ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ ได้แก่อำเภอเมืองกาญจนบุรี ท่ามะกา ท่าม่วง ด่านมะขามเตี้ย ทองผาภูมิ ไทรโยค สังขละบุรี ศรีสวัสดิ์ บ่อพลอย พนมทวน เลาชวีญ ห้วยกระเจา และอำเภอหนองปรือ

1.5 ประชากร ประชากร ณ 31 ธันวาคม 2555 รวมทั้งสิ้น 838,269 คน ชาย 420,467 คน หญิง 417,132 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดได้แก่ อำเภอเมือง มีจำนวน 91,130 คน รองลงมา ได้แก่ อำเภอท่ามะกา จำนวน 90,562 คน และอำเภอท่าม่วง มีจำนวน 56,223 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของ ประชากรมากที่สุด คือ อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอพนมทวน อำเภอเลาชวีญ อำเภอหนองปรือ อำเภอบ่อพลอย อำเภอห้วยกระเจา อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ ตามลำดับ ที่ตั้งของจังหวัดกาญจนบุรี ดังภาพ

ภาพที่ 1 ที่ตั้งจังหวัดกาญจนบุรี

ที่มา: สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี (2556)

2. โครงสร้างด้านเศรษฐกิจ

2.1 ด้านการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรีเป็น “เมืองประวัติศาสตร์ธรรมชาติอัครরย์ สวรรค์นักผจญภัย” มีศักยภาพในการท่องเที่ยวระดับสูง เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของภูมิภาคตะวันตก อุดมด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย ทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติมีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวที่ครบครัน การเดินทางสะดวกและรวดเร็วใช้ระยะเวลาเพียง 1 – 3 ชั่วโมงเท่านั้น จากกรุงเทพมหานครทั้งทางรถยนต์ และรถไฟ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเช่น น้ำตกเอราวัณ น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น น้ำตกไทรโยคน้อย น้ำตกไทรโยคน้อยใหญ่ น้ำตกนางครวญ น้ำตกเกริงกระเวีย น้ำตกผาดาด ถ้ำธารลอด ถ้ำดาวดิงส์ ถ้ำพระชาตุ ถ้ำเสาหิน ถ้ำสวรรค์บันดาล น้ำพุร้อนหินดาด

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เช่น สะพานข้ามแม่น้ำแคว อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ สุสานทหารสัมพันธมิตร โบราณสถานเจดีย์ยุทธหัตถีโบราณสถานพงดึก อนุสรณ์สถานช่องเขาขาด

แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เขื่อนวชิราลงกรณ เขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนแม่กลองและเขื่อนท่าทุ่งนา

โดยในปี 2555 จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนจังหวัด จำนวน 5,996,482 คน และมีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 11,910.25 ล้านบาท

2.2 ด้านการค้าชายแดน แนวชายแดนติดต่อประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ระยะทางประมาณ 370 กิโลเมตร มีช่องทางเข้า-ออกตามแนวชายประมาณ 43 จุด โดยมีจุดนำเข้า ก๊าซธรรมชาติบ้านอีต่อง ต.ปีลือก อ.ทองผาภูมิ ด้านชายแดนถาวร คือ ด้านชายแดนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จุดผ่อนปรนทางการค้าชั่วคราว ๑ ช่องทาง คือ ด้านพระเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี

การค้าชายแดนกับประเทศพม่า ด้านจังหวัดกาญจนบุรี ประจำเดือนกันยายน 2556 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 9,575.08 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากเดือนที่ผ่านมา 438.26 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.80 (กรกฎาคม 2556 มูลค่า 9,136.82 ล้านบาท) และเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ลดลง 1,007.43 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.52 (สิงหาคม 2555 มีมูลค่า 10,582.51 ล้านบาท) โดยเดือนนี้มูลค่าการส่งออกลดลง ส่วนการนำเข้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้น สินค้าส่งออกที่สำคัญ คือ น้ำมันดีเซล

หมุนเร็ว วัสดุสำหรับก่อสร้าง น้ำมันปาล์ม น้ำมันเบนซินไร้สาร และผลิตภัณฑ์อาหารเสริมและนม เป็นต้น สำหรับสินค้านำเข้าที่สำคัญ คือ ก๊าซธรรมชาติ, โคอ-กระบือ และไม้ไผ่ลำ เป็นต้น

3. สภาพทั่วไปอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพโดยทั่วไปของอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีไว้ มีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทองผาภูมิ; 2565; เทศบาลตำบลทองผาภูมิ; 2565; จังหวัดกาญจนบุรี; 2565) ไว้ดังนี้

3.1 ประวัติความเป็นมา

อำเภอทองผาภูมิเป็นอำเภอที่มีเนื้อที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดกาญจนบุรี ในด้านประวัติศาสตร์ อำเภอทองผาภูมิเป็นหัวเมืองเก่าแก่ โดยในแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์ทรงเล็งเห็นว่ามีชุมชนที่หนาแน่นบริเวณแม่น้ำแควน้อย จึงได้ตั้งหัวเมืองขึ้น ได้แก่ เมืองสังขละบุรี เมืองทองผาภูมิ เมืองไทรโยค ทางแควใหญ่ ได้แก่ เมืองศรีสวัสดิ์ เมืองท่ากระดาน เพื่อให้เกิดยุทธศาสตร์ด้านการข่าวให้แพร่ไปถึงประเทศพม่าว่าไทยมีกำลังเข้มแข็ง พม่าจะได้ไม่กล้ารุกรานและยังเมืองกันชนคอยส่งข่าวข้าศึกที่จะมารุกรานให้เมืองหลวงทราบ อำเภอทองผาภูมิตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำแควน้อย (แควไทรโยค) ที่บ้านท่าขนุน

3.2 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของอำเภอทองผาภูมิเป็นป่าเขาสูงสลับซับซ้อนเป็นส่วนใหญ่ มีที่ราบบ้างตามริมแม่น้ำแควน้อย และที่ราบระหว่างภูเขา ซึ่งแปลงไม่ใหญ่มากนัก ราษฎรได้อาศัยพื้นที่เหล่านี้เป็นที่ประกอบอาชีพกสิกรรม เลี้ยงสัตว์ และเป็นที่อยู่อาศัย ในส่วนของพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 330 เมตร สำหรับที่ว่าการอำเภอสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 110 เมตร

ภูเขา มีลักษณะเป็นภูเขาสลับซับซ้อนระหว่างชายแดนไทยกับพม่า คือ ทิวเขาตะนาวศรีซึ่งเป็นพรมแดนตามธรรมชาติที่สำคัญด้วย โดยมีช่องทางผ่าน เข้า - ออก ด้านชายแดนไทย - พม่า ในเขตอำเภอทองผาภูมิ ตลอดแนวชายแดนยาว 73 กิโลเมตร มีช่องทางเข้าออก 13 ช่องทาง คือ ทางรถยนต์ 4 ช่อง ทางคนเดิน 9 ช่อง

แม่น้ำ แม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำแควน้อย เกิดจากทิวเขาตะนาวศรีไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ เขตอำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี แล้วไหลลงไปทางทิศเหนือจนถึงทิศใต้ผ่านลงไปอำเภอไทรโยคไปประจบกับแม่น้ำแควใหญ่ที่หน้าเมืองกาญจนบุรี รวมเป็นแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านจังหวัดราชบุรี ไหลลงทะเลที่จังหวัดสมุทรสงคราม

3.3 สถานที่ท่องเที่ยว อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ดังนี้

1) อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยเขย่งและป่าเขาช้างเผือก มีเนื้อที่ประมาณ 700,000 ไร่ อยู่ห่างจากอำเภอทองผาภูมิไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 60 กิโลเมตร ตามทางหลวง 3272 มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายจุด สำหรับจุดชมวิวิทิวทัศน์มี 2 แห่ง คือ ดอยต้องปะแล ซึ่งต้องจอดรถและเดินขึ้นเขาไปประมาณ 300 เมตร เป็นจุดชมวิวิทิวทัศน์ที่สวยงามมองเห็นน้ำตกจ๊อกกะดินอยู่ไม่ไกล ส่วนเนินภูดอย สามารถนำรถขึ้นไปจอดได้ เป็นจุดชมวิวิทิวทัศน์ที่สวยงาม มองเห็นทะเลสาบเขื่อนวชิราลงกรณและเขาช้างเผือกภูเขาที่สูงที่สุดในอุทยานฯ และมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 3 เส้นทาง คือ น้ำตกจ๊อกกะดิน น้ำตกผาแป น้ำตกเจ็ดมิตร ต้องติดต่อว่าจ้างเจ้าหน้าที่เป็นผู้นำทาง น้ำตกเหล่านี้อยู่ในเขตตำบลปลีอก ซึ่งเดิมเป็นเหมืองแร่ดีบุก วุลแฟรม ตั้งอยู่พรมแดนไทย - พม่า อุทยานด้วยป่าดิบ ปกคลุมด้วยหมอกเกือบตลอดทั้งปี

ภาพที่ 2 อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ

ภาพที่ 3 ทิวทัศน์ของอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ

2) **เขื่อนวชิราลงกรณ (เขื่อนเขาแหลม)** ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าขนุน ห่างจากตัวเมืองกาญจนบุรี 153 กิโลเมตร สามารถเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 323 เหนืออำเภอทองผาภูมิไปประมาณ 6 กิโลเมตร เขื่อนวชิราลงกรณเป็นเขื่อนหิน ถมตาดหน้าด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กสูง 92 เมตร สันเขื่อนกว้าง 10 เมตร ยาว 1,019 เมตร กั้นลำน้ำแควน้อย เป็นเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำเอนกประสงค์ มีความสวยงามตามธรรมชาติ บริเวณเหนือเขื่อนมีทิวทัศน์สวยงาม เหมาะสำหรับการล่องเรือชมทิวทัศน์สภาพธรรมชาติของอ่างเก็บน้ำ และสามารถชมสวนมะพร้าวกะทิบนเกาะกลางน้ำ ซึ่งต้องนั่งเรือจากเขื่อนไป 1 ชั่วโมง

ภาพที่ 4 เขื่อนวชิราลงกรณ (เขื่อนเขาแหลม)

ภาพที่ 5 ทิวทัศน์อันสวยงามของเขื่อนวชิราลงกรณ (เขื่อนเขาแหลม)

3) **วัดท่าขนุน** หรือชาวอำเภอทองผาภูมิรู้จักกันในชื่อวัดหลวงปู่สาย สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2473 มีเนื้อที่ 59 ไร่ 2 งาน 30 ตารางวา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นปูชนียสถานสำคัญภายในวัด คือ พระอุโบสถคอนกรีตเสริมเหล็ก พระเจดีย์ 80 พรรษา พระพุทธเจดีย์ศิรี ซึ่งเป็นเจดีย์ศิลปะพม่า สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2534 โดยหลวงปู่สาย ตั้งอยู่บนยอดเขาอันเป็นจุดชมวิวของอำเภอทองผาภูมิแล สะพานแขวนหลวง ปู่สาย ซึ่งเป็นสะพานไม้ สร้างโดยหลวงปู่สาย เพื่อให้ญาติโยมข้ามแม่น้ำมาทำบุญที่วัด

ภาพที่ 6 พระพุทธรูปสำคัญวัดท่าขนุน

ภาพที่ 7 ภาพในมุมสูงของวัดท่าขนุน

พระ ภปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ วัดทองผาภูมิ ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพระพุทธรูปปางประทานพร ที่ประดิษฐานอย่างโดดเด่นอยู่ตรงข้ามกับสำนักงานเทศบาลตำบลทองผาภูมิ สร้างขึ้นโดยพระครูกาญจนประสิทธิ์ หรือหลวงพ่อบาบ ร่วมกับชาวอำเภอทองผาภูมิ ได้ร่วมกันบริจาคเงินก่อสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2508

ภาพที่ 8 พระ ภปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ วัดทองผาภูมิ

4. บริบทของตำบลท่าขนุน

ตำบลท่าขนุน เป็นตำบล 1 ใน 7 ตำบลของอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน และได้รับยกฐานะจากสภาตำบลท่าขนุน เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนุนตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ในระยะเริ่มแรก ใช้ที่ว่าการอำเภอทองผาภูมิ (หลังเก่า) เป็นที่ทำการ และเมื่อปี พ.ศ.2545 ได้จัดซื้อที่ดินเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง จำนวน 40 ไร่ บริเวณ หมู่ 1 ตำบลท่าขนุน และก่อสร้างอาคารสำนักงานเป็นของตนเอง เลขที่ 236 หมู่ 1 ตำบลท่าขนุน ติดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 และวันที่ 29 มิถุนายน 2554 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนุน ได้ยกฐานะเป็น

เทศบาลตำบลท่าขนุน ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเทศบาลตำบลท่าขนุน และใช้อาคารสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล (เดิม) เป็นที่ทำการ

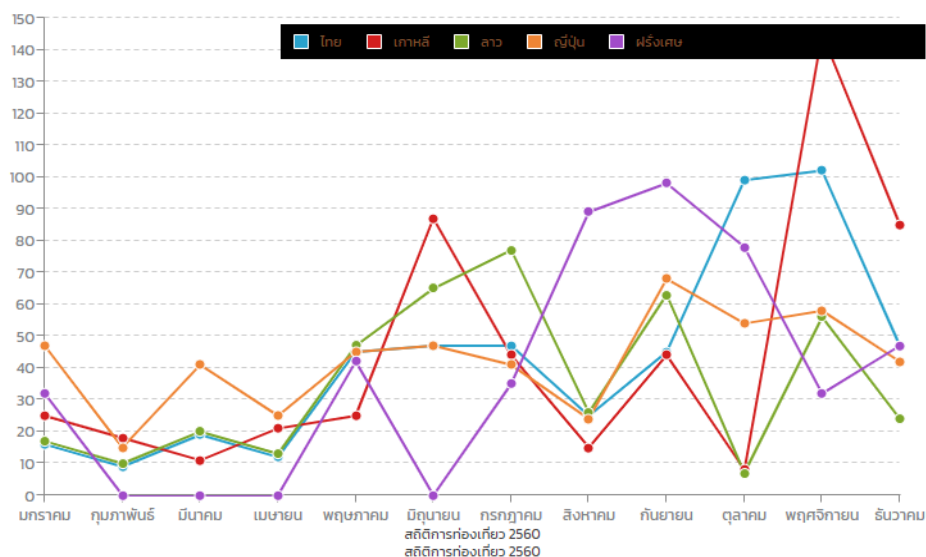

ตำบลท่าขนุน เป็นตำบล 1 ใน 7 ตำบลของอำเภอทองผาภูมิ แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน และได้รับยกฐานะจากสภาตำบลท่าขนุน เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนุนตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ในระยะเริ่มแรก ใช้ที่ว่าการอำเภอทองผาภูมิ (หลังเก่า) เป็นที่ทำการ และเมื่อปี พ.ศ.2545 ได้จัดซื้อที่ดินเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง จำนวน 40 ไร่ บริเวณ หมู่ 1 ตำบลท่าขนุน และก่อสร้างอาคารสำนักงานเป็นของตนเอง เลขที่ 236 หมู่ 1 ตำบลท่าขนุน ติดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 และวันที่ 29 มิถุนายน 2554 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนุน ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลท่าขนุน ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเทศบาลตำบลท่าขนุน และใช้อาคารสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล (เดิม) เป็นที่ทำการ

ภาพที่ 9 ข้อมูลตำบลท่าขนุนและอัตลักษณ์สำคัญของพื้นที่

จากสภาพธรรมชาติที่สวยงามและอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของพื้นที่ทำให้จังหวัดกาญจนบุรีรวมถึงพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมาก
 ดังแผนภาพสถิติการท่องเที่ยว

สถิติการท่องเที่ยว 2560

แผนภาพที่ 2 สถิตินักท่องเที่ยวในพื้นที่

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาญจนบุรี (2565)

จากแผนภาพ เห็นได้ว่าสถิติการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น โดยในรอบปีมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในสูงในช่วงเดือนมิถุนายน กรกฎาคม ตุลาคม และพฤศจิกายน

4.1 กิจกรรมด้านนันทนาการ และการท่องเที่ยวในพื้นที่

กิจกรรมด้านนันทนาการและการท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่คือ การเดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยวและมานมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อไหว้พระขอพร พระ ภปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

พระ ภปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ วัดทองผาภูมิ ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพระพุทธรูปปางประทานพร ที่ประดิษฐานอย่างโดดเด่น ประดิษฐานอยู่ตรงข้ามกับสำนักงานเทศบาลตำบลทองผาภูมิ สร้างขึ้นโดยพระครูกาญจนประสิทธิ์ หรือหลวงพ่ออาบ ร่วมกับชาวอำเภอทองผาภูมิ ได้ร่วมกันบริจาคเงินก่อสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508

ภาพที่ 10 นักท่องเที่ยวเดินทางมาทำบุญและนมัสการพระ ภาว. กาญจนธรรมพิทักษ์ วัดทองผาภูมิ

4.2 กิจกรรมด้านการแข่งขันกีฬาในพื้นที่

ในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2563–2565) การจัดกิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เป็นการดำเนินงานในรูปแบบการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในพื้นที่ทั้งภาคเอกชน กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มบุคคลทุกระดับ ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งระบบ ในการสร้างงานสร้างรายได้ พัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และนำมาซึ่งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 11 กิจกรรมด้านกีฬาต้านภัยยาเสพติด

ดังนั้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาพื้นที่ตำบลท่าขุมน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีเกิดการพัฒนามีมาตรฐานที่ดีมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขุมน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

กฤตชนพัชญ์ บุญช่วย (2565) ศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวเพื่อผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการกิจกรรมนันทนาการ ของผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสาคร และเสนอแนวทางการพัฒนา กิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวเพื่อผู้สูงอายุ ในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงสำรวจ จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อมากกว่า 0.50 ค่าความเชื่อถือเท่ากับ 0.81 ผู้วิจัยใช้กระบวนการเพื่ออธิบายถึงการศึกษาด้านพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการวิจัยเชิงพรรณนา นำมา วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละและเทียบเคียงกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากเวทีสนทนาเพื่อ

หาข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการกิจกรรมนันทนาการของกลุ่มตัวอย่างต่อการกำหนดรูปแบบกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกการตอบแบบสอบถามกิจกรรมนันทนาการประกอบด้วย 10 กิจกรรม กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กิจกรรมท่องเที่ยวธรรมชาติ รองลงมา คือ กิจกรรม การวิ่งออกกำลังกายและกิจกรรมโยคะเท่ากัน กิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กิจกรรมร่ำวง/เต้นรำ หมากกรุก กิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมการจัดดอกไม้สำหรับผู้สูงอายุ กิจกรรมการจัดสัมมนาสำหรับผู้สูงอายุ และน้อยสุดเป็นกิจกรรมมวยเจ๊ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นด้านการดำเนินการจัดรูปแบบกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งหมด 10 กิจกรรม ภาพรวมทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด แนวทางการพัฒนา กิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวเพื่อผู้สูงอายุ เริ่มจากการพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมี ส่วนรับผิดชอบผู้สูงอายุ ควรมีการกำหนดนโยบายที่เป็นรูปธรรมที่จะสนับสนุนการจัดกิจกรรม นันทนาการให้กับผู้สูงอายุ และควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพิ่มเติมในเรื่องของนโยบายการพัฒนาการจัดกิจกรรม นันทนาการและการท่องเที่ยวเพื่อผู้สูงอายุ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพร่างกาย ความ ต้องการ บริบทและ สถานการณ์ในปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับเรื่องของการส่งเสริมการดูแลการ ป้องกันสุขภาพของผู้สูงอายุในระยะยาวต่อไป

ปฐมพร บำเรอ สุมนตรี นิมนต์พันธ์ และ อนันต์ มาลารัตน์ (2565) ศึกษาผลของ รูปแบบกิจกรรมนันทนาการประเภทการเต้นรำที่ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมโดยการใช้รูปแบบกิจกรรมนันทนาการประเภทการเต้นรำของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา 2) เพื่อศึกษาผลงานนวัตกรรมกิจกรรมนันทนาการประเภทการเต้นรำของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบฯ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยศึกษากับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเต้นรำ ปีการศึกษา 2564 โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวมีการวัดผลซ้ำตามเวลาที่กำหนดหลายครั้งทั้งก่อน และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 4, 6 และ 10 ใช้เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง / 50 นาทีเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ รูปแบบกิจกรรมนันทนาการประเภทการเต้นรำที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ แบบประเมินผลงานนวัตกรรมการเต้นรำ และแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองใช้รูปแบบฯ ผู้เรียนมี ทักษะความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลอง 2) คุณภาพผลงานนวัตกรรมการเดินรามีคุณภาพดีมาก และ 3) ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากรูปแบบกิจกรรมเน้นทนาการประเภทการเดินรามีได้สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ให้กับผู้เรียน ทั้งยังช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การเดินรามีมากขึ้น

อัยลดา หอมไม่หาย (2565) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมวอร์คแรลลี่ในรายวิชานันทนาการ การงานอดิเรกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาเอกนันทนาการและภาษาเพื่อการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมวอร์คแรลลี่ในรายวิชานันทนาการ การงานอดิเรก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาเอกนันทนาการและภาษาเพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ กิจกรรมวอร์คแรลลี่ และแบบประเมินผลการจัดกิจกรรม วอร์คแรลลี่ โดยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยว่า ผลการจัดกิจกรรมวอร์คแรลลี่ในรายวิชา นันทนาการงานอดิเรกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาเอกนันทนาการและภาษาเพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 16 คน เป็นชาย 6 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และเป็นหญิง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 โดยรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนได้รับประสบการณ์ใหม่ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม วอร์คแรลลี่ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมที่หลากหลายและฝึกใช้ทักษะและความคิดสร้างสรรค์ และนักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรม วอร์คแรลลี่ รองลงมาคือ นักเรียนได้ร่วมคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันทำงานกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และสุดท้าย คือ นักเรียนสามารถปฏิบัติ กิจกรรมและแยกประเภทของกิจกรรมนันทนาการงานอดิเรกได้ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

นุชรา แสงสุข (2564) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ สำหรับการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 2) พัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการ สำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร และ 3) ประเมินรูปแบบการจัดการกิจกรรม นันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนันทนาการ

ด้านการท่องเที่ยว และด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากประธานชุมชน ชาวบ้านในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แนวทางการสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการ กิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการจัดการกิจกรรม นันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า จุดมุ่งหมายของ กิจกรรมนันทนาการไม่ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางลบต่อวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นในบริเวณแหล่ง ท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการนั้นเหมาะสมกับเพศและวัย สถานที่และอุปกรณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการมีความสวยงามหรือชวนให้เข้าร่วมกิจกรรม ชุมชนมีการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้จัด กิจกรรมกับนักท่องเที่ยว ในปัจจุบันกิจกรรมนันทนาการนั้นยังไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวที่ เข้าร่วม โดยมีการจัดเตรียมฝ่ายพยาบาล หรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับนักท่องเที่ยวที่ บาดเจ็บ และผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรม นั้น ๆ รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและ สภาพปัญหาในการจัดกิจกรรม นันทนาการ จากนั้นทำการปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ประเมินความเหมาะสมรูปแบบ การจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอน ที่ 1 การกำหนดกิจกรรมนันทนาการ ขั้นตอนที่ 2 การ ออกแบบกิจกรรมนันทนาการ ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินกิจกรรมนันทนาการ ขั้นตอนที่ 4 ควบคุมการ ดำเนินกิจกรรมนันทนาการ และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยในทุก ขั้นตอนนั้นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการประเมินรูปแบบการจัดการกิจกรรม นันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความ เหมาะสมของรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่เขต ธนบุรี กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ จึงยอมรับรูปแบบดังกล่าว

วีระศักดิ์ แก้วทรัพย์ นภพร ทศนัยนา และประวิทย์ ทองไชย (2564) ศึกษารูปแบบการ จัดกิจกรรมเรือพายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการกิจกรรมเรือพายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและความเข้มแข็งของ ชุมชน เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการแบบ PAOR มีวิธีการเก็บรวบรวม ข้อมูลดังนี้ ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูล การสนทนา กลุ่มย่อย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัด

กิจกรรมการแข่งขันเรือพายในจังหวัดน่าน 2) กลุ่มนักวิชาการด้าน การท่องเที่ยวและวัฒนธรรม จังหวัดน่าน ร่วมกับกลุ่มผู้ที่มีความคุ้นเคยและใช้ประโยชน์จากแหล่ง ท่องเที่ยวหรือผู้มีความรู้ความ เข้าใจในทรัพยากรการจัดการแข่งขันเรือพายและการท่องเที่ยว 3) สมาชิก ในชุมชน นำข้อมูลที่ได้ จากการสังเกต สัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เพื่อนำมาสร้างรูปแบบกิจกรรมเรือพายเพื่อ ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงกีฬาและความเข้มแข็งชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมกันในทุกขั้นตอนของ การจัดทำรูปแบบ ประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการกิจกรรม 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน จำนวน 10 องค์ประกอบ คือ กำหนด ชุมชนหลัก กำหนดผู้รับผิดชอบ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน กิจกรรม แผนด้านบุคลากร งบประมาณร่วมกันภายในและภายนอกชุมชน งบประมาณ ด้านสถานที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมด้าน การตลาด และชุมชนร่วมกันสะท้อนผล 2) ด้านการจัดองค์การจำนวน 5 องค์ประกอบ คือ ชุมชนร่วมกัน กำหนดและออกแบบกิจกรรม โครงสร้างชมรมเรือพาย กำหนดคุณสมบัติ และจัดอบรมคณะกรรมการ ดำเนินการ 3) ด้านการนำไป ปฏิบัติจำนวน 3 องค์ประกอบ คือ กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการจัดกิจกรรม และชุมชนได้รับ ผลประโยชน์จากกิจกรรม 4) ด้านการควบคุมจำนวน 3 ด้าน คือ ชุมชนร่วมกันสะท้อนผล จัดทำคู่มือ และการประเมินโดยชุมชนและ ส่วนประสมการตลาด มีอยู่ 3 องค์ประกอบ ด้านการ ประชาสัมพันธ์ กำหนดราคาค่าบริการด้านการท่องเที่ยว การสร้างและการนำเสนอภาพลักษณ์ด้านการ ท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ให้สอดคล้องกับบริบทของในชุมชน มีความตระหนักถึงการทำงานและการเป็น เจ้าของชุมชน ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและกำหนดทิศทางของชุมชนร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความ เข้มแข็งของชุมชน

รจนาภรณ์ ศรีช่วงโชติ พชร วรณภวิวัฒน์ และปณิตดา ปรีชาพรมงคล (2563) ศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมนันทนาการเพื่อสุขภาพ ของโรงเรียนผู้สูงอายุบ้านหนองลาน จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมนันทนาการเพื่อสุขภาพ ของ โรงเรียนผู้สูงอายุบ้านหนองลาน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยแบบผสม โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนผู้สูงอายุบ้านหนองลานอย่างน้อย 5 คน และใช้ แบบสอบถามผู้สูงอายุที่กำลังศึกษาในโรงเรียนผู้สูงอายุบ้านหนองลาน จำนวน 217 คน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนผู้สูงอายุหนองลาน จังหวัดกาญจนบุรี ได้ยึดหลักการบริหารงาน ได้แก่ 1) ยึดกฎ กติกา ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2) ยึดหลักคุณธรรมควบคุม หลักกฎหมาย 3) ยึดการมี ส่วนร่วมทุกภาคส่วน 4) ยึดการกระจายความรับผิดชอบ 5) ยึดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และ 6) ยึดความคุ้มค่า โดยเปิดสอนใน 4 ฐานหลัก อันได้แก่ วิชาการ ส่งเสริมอาชีพนันทนาการ และ

กิจกรรมพิเศษ มีคณะทำงานประกอบด้วย คณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการโรงเรียน และ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ในส่วนของแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการ เพื่อสุขภาพของ โรงเรียนผู้สูงอายุหนองลาน จังหวัดกาญจนบุรี ได้นำวิธีการดำเนินงานในจัดการกิจกรรมนันทนาการ ของหนังสือ ชุดความรู้: การพัฒนาเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม โดยเน้นการให้เกิดการจัดกิจกรรมนันทนาการใน 3 ด้าน “ต้องรู้ ควรรู้ ต้องการรู้” การจัดกิจกรรม นันทนาการ เพื่อสุขภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุหนองลาน จังหวัดกาญจนบุรี ได้รับการสนับสนุนจาก หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในด้านการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อ สุขภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุหนองลาน จังหวัดกาญจนบุรี มีกระบวนการในการติดตามและ ประเมินผลในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) การสัมภาษณ์ 2) แบบสอบถาม และ 3) การสังเกต และ ในการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อสุขภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุหนองลาน พบปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน พบปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง บุคลากร และงบประมาณ

วิมล หลักรัตน์ (2562) รูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับการพัฒนาเยาวชน ในจังหวัด ศรีสะเกษ เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมที่ เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ และ 2) เสนอแนะ แนวทางส่งเสริมรูปแบบการ จัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเยาวชน จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ ภายใต้โมเดล “Thailand 4.0” เป็นวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือเยาวชนในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 398 คน เก็บ รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชน จำนวน 2 คน เยาวชนที่ได้รับรางวัลเยาวชนดีเด่น จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 2 คน และผู้แทนหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเยาวชน จำนวน 2 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีช่วง อายุระหว่าง 20- 21 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับพัฒนาเยาวชน จังหวัด ศรีสะเกษ เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศภายใต้โมเดล “Thailand 4.0” คือ การจัดกิจกรรมด้าน บำเพ็ญประโยชน์ มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม การจัด กิจกรรมกีฬา การจัด กิจกรรมวิชาการ และการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ ตามลำดับ

เก่งกาจ เกลี้ยงแก้ว (2561) ได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหาความจำเป็น และแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการฯ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการฯ 3) เพื่อทดลองรูปแบบกิจกรรมนันทนาการฯ และประเมินผลการใช้รูปแบบกิจกรรมฯ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกันวางแผนและออกแบบกิจกรรมโดยการสอนหากกลุ่ม โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนวัดบางปะกอก ครูระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สภานักเรียน และผู้ปกครอง และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดบางปะกอก สังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากการทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นอายุ 12-17 ปี ของกรมสุขภาพจิตที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 140 คะแนน ตามเกณฑ์การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต และสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรูปแบบนี้มีองค์ประกอบ 5 ส่วนได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (4) ปัจจัยการนำรูปแบบไปใช้ (5) เงื่อนไขในการนำไปใช้ ทั้งนี้มีกิจกรรมจำนวน 40 กิจกรรมได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถนำไปใช้ได้ ใช้ระยะเวลาทดลอง 8 สัปดาห์ โดยการดำเนินการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 5 กิจกรรม โดยจัดกิจกรรมในช่วงชั่วโมงโฮมรูมในช่วงเช้าทุกวัน 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมนันทนาการฯ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์หลังจากการเข้าร่วมใช้รูปแบบกิจกรรมนันทนาการฯ มีคะแนนรวมความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ (ได้ 145 คะแนน) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการเข้าร่วมใช้รูปแบบกิจกรรมนันทนาการฯ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมนันทนาการพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมใช้รูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ ทั้งโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

ปรีดาภรณ์ ดวงใจดี กฤษฏ์กนิษฐ์ ณ ป้อมเพ็ชร วรณพร ขวัญบุญจันทร์ และธเนตร กุลเทศ (2561) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ 2) พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ และ 3) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในจังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จำนวน 20 คน ผู้นำชุมชน และประธานชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ หลักสูตรฝึกอบรม และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพและและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ 1.1 สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี มีการจัดพื้นที่ไว้ให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมนันทนาการอยู่ในบริเวณลานหน้าเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี โดยเป็นศูนย์รวมของการทำกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ 1.2 ความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า สาเหตุที่ผู้สูงอายุสนใจทำกิจกรรม นันทนาการ คือ กิจกรรมเพื่อสุขภาพของตนเอง กิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมท่องเที่ยวคือ เพื่อใช้เวลาว่างให้ เป็นประโยชน์ และเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ 2) รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วม คือ หลักสูตรฝึกอบรมการจัดดอกไม้สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่องที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดดอกไม้ เรื่องที่ 2 ความรู้ทั่วไปของดอกไม้ เรื่องที่ 3 วัสดุอุปกรณ์ในการจัดดอกไม้ และเรื่องที่ 4 การจัดดอกไม้เบื้องต้นแบบสากล 3) ผลของการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จิตราภรณ์ เถรวัตร และ ธง คำเกิด (2560) ศึกษาการสร้างรูปแบบกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวแบบหมู่ คณะของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวชาวไทย 2) เพื่อ เปรียบเทียบความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของ นักท่องเที่ยวตามตัวแปรเพศ และ 3) เพื่อสร้างรูปแบบ การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ 1) วิจัยเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับบริษัทนำเที่ยว จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา และข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์แบบเชิงพหุ และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2) วิจัยเชิงคุณภาพ คือ มัคคุเทศก์จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการ การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการได้รับความยกย่องนับถือ และความต้องการทางความปลอดภัยและความต้องการความรัก ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก นักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมระดับความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างเพศชาย และเพศหญิงไม่แตกต่างกัน รูปแบบกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบกิจกรรมไว้ 2 รูปแบบ คือ กิจกรรมนันทนาการระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งรูปแบบนี้จะกระทำในรถบัส และกิจกรรมนันทนาการระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งรูปแบบนี้จะกระทำในสถานที่ท่องเที่ยวจริง ในการจัดรูปแบบกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะของนักท่องเที่ยวชาวไทย จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ และกิจกรรมนั้นจะเสริมสร้างความสนุกสนานและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว

ประภัสสร มีน้อย (2560) ศึกษาแบบและกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์และความต้องการของการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 2) สังเคราะห์รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 3) วิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 และ 4) รับรองรูปแบบและกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 เป็นการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 คน ประเมินตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการณ์และความต้องการด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกมีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและมีความพร้อมในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา นอกจากนี้ผู้จัดกิจกรรมเห็นว่าภาครัฐควรกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจน และควรสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงกีฬารูปแบบใหม่

เพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยว 2) ได้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 เรียกว่า “SPORT- K Model” ประกอบด้วย S – Standard, P – Participation, O – Organizing, R – Responsibility, T - Technology and Innovation และ K – Knowledge 3) กลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 มี 5 กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตก กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าจากทรัพยากรท้องถิ่นสู่การสร้างกิจกรรม สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬابนฐานอัตลักษณ์ชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนากลไกขับเคลื่อนการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตก และ กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาค้นด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อการเสริมสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬารองรับไทยแลนด์ 4.0 4) ผลการรับรองรูปแบบและกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตก เพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ด้วยการจัดประชุมเชิงนโยบาย พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเห็นอย่างฉันทามติว่ารูปแบบและกลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

สัจจา ไกรศรรัตน์ (2560) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การเป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวเชิงกีฬา ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน เชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่เข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มผู้ชม ผู้ติดตาม จำนวน 400 ราย เชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย กลุ่มผู้จัดและภาคีเครือข่ายจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงกีฬาผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ที่พัก ขนส่ง ร้านอาหาร และภาคบริการต่างๆ หน่วยงานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา หัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การเป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวเชิงกีฬา ประกอบด้วย 3 Cs + 13 Ps ดังนี้ กระบวนการ 3Cs มาจากการดำเนินกิจกรรมหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์บริบทเชิงพื้นที่และทรัพยากรท้องถิ่น (Community Context Analysis) 2) ค้นหาจุดเด่น และความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (Community Identity) 3) กระบวนการจัดการแบบสร้างสรรค์มูลค่าร่วม (Customer and Stakeholder Co – Creation) เมื่อค้นพบจุดเด่นของชุมชนและความเป็นเอกลักษณ์แล้วจึงควรจัดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการเที่ยวชมในพื้นที่ กระบวนการ 13 Ps ประกอบด้วย 1) Power leader 2) People 3) Participation 4) Partnership 5) Positioning 6) Product 7) Price 8) Place 9) Physical Evidence 10) Process 11) Promotion

12) Public Relation 13) Public Forum and social media และเสนอว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในพื้นที่ควรเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทรัพยากรที่เป็นต้นทุนของท้องถิ่นจากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

พงษ์พันธุ์ พุทธิวิศิษฎ์ และวาริษฐ์ มัชยมบุรุษ (2559) ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของคนพิการจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมเชิงธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของคนพิการ ในจังหวัดเชียงใหม่ 2) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของคนพิการจังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งประกอบไปด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำงานบริการที่สถานประกอบการต้องการและความต้องการให้คนพิการเข้าไปมีส่วนร่วมเชิงธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในปัจจุบันและอนาคต และแบบสอบถามการเข้าไปมีส่วนร่วมเชิงธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของคนพิการและความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในอนาคต กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 536 กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมเชิงธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของคนพิการ จำนวน 13 ท่าน ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของคนพิการจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ 1) การเปิดโอกาสให้คนพิการเข้าไปมีส่วนร่วมเชิงธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2) การพัฒนาทักษะความสามารถของคนพิการ 3) การปรับปรุงมาตรการทางภาษีและนโยบายส่งเสริมการทำงานของคนพิการจากภาครัฐ โดยทุกกระบวนการจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการสลับบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้ดำเนินการและผู้สนับสนุน

ถิรพร แสงพิรุณ และ สุนนรดี นิมเนติพันธ์ (2559) ศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ต่อกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศกับระดับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองรางจระเข้ อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามด้านความพึงพอใจกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม นันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนคลองรางจระเข้อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบ

สมมติฐาน พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต่อกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อรณา ทศนัยนา (2559) ศึกษาแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารงานวิจัยหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างรูปแบบโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบ EDFR จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน 3) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน และการตอบแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่ามีรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัยสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยกระบวนการในการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน (Planning) จำนวน 10 องค์ประกอบ คือ การกำหนดหน่วยงานหลัก การสรรหาผู้บริหารและคณะกรรมการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ กำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ กำหนดกิจกรรม กำหนดแผนด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการการตลาด และกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลแผน 2) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ การกำหนดงาน ออกแบบและจัดกลุ่มงาน การกำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงาน กำหนดผังโครงสร้างองค์การ กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรมด้านสุขภาพ กีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว กำหนดการประชุมนิเทศและอบรมสัมมนา 3) ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing) จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมมีอายุ 55 ปีขึ้นไป มีสภาวะสุขภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้ และไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม กระบวนการประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และกิจกรรม ผลที่ได้รับ ประกอบด้วย ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ด้านสภาวะ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม จิตวิญญาณ และความรู้ 4) ด้านการควบคุม (Controlling) จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ กำหนดมาตรฐานการควบคุม การประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน การปรับปรุงแก้ไข ซึ่งรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

อุทัยรัตน์ ฦ นคร และคณะ (2558) ได้พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดตราด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับจังหวัดตราด บนพื้นฐานของ 1) ศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) พฤติกรรมและความต้องการด้านท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดตราด และ 3) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดตราด โดยประยุกต์โมเดลการประเมินแบบซิปกำหนดพื้นที่วิจัยจำนวน 5 อำเภอ ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดตราดมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีจุดเด่นตามการรับรู้ของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ทัศนียภาพประวัติศาสตร์อันโดดเด่น และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชน และได้นำเสนอรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3 เส้นทาง ได้แก่ 1) เส้นทางท่องเที่ยวสร้างสรรค์ “เล่าเรื่องเมืองตราด เรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม” เน้นการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ เพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจของจังหวัดตราด 2) เส้นทางท่องเที่ยวสร้างสรรค์ “ชุมชนสร้างสรรค์ เรียนรู้วิถีวัฒนธรรมชาวตราด” ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรม เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนที่มีความหลากหลายของจังหวัดตราด และ 3) กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างสรรค์ “อาหารการกิน เยือนถิ่นผลไม้รสเลิศ” นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนผลไม้ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดตราด รวมทั้งลองชิมและเรียนรู้อาหารพื้นบ้านตำรับเมืองตราด รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยในแต่ละเส้นทางมี theme ที่เป็นการประยุกต์แนวคิด community-based tourism กับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agro tourism) โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ การเรียนรู้ (learning) การลิ้มลอง (testing) การเยี่ยมชม (seeing) และการซื้อของ/จับจ่ายใช้สอย (buying) และเมื่อสิ้นสุดกระบวนการวิจัย ทางคณะผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดตราดให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวที่นำเสนอจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับจังหวัดตราด และหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการการท่องเที่ยว/กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัดตราด สามารถสร้างโอกาสจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่เพื่อสร้างรายได้ให้กับจังหวัดตราด บนพื้นฐานของศักยภาพของทรัพยากร พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว บริบทของสังคม ชุมชน และสถานะเศรษฐกิจของจังหวัดตราด ที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต

ศรุดา ศรีสว่าง และ นฤมล ดันธสุรเศรษฐ์ (2558) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรม นันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี 2) ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ 3) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ และ 4) เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ

จัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ในหมู่ 2 ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 246 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ในการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 8 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ประเด็นสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการวางแผนจัดกิจกรรม ด้านการ ดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการได้รับประโยชน์ และด้านการประเมินผลอยู่ในระดับน้อยใน ทุก ๆ ด้าน 2) ปัญหา การมีส่วนร่วมเกิดจากปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านการจัดสรรเวลา ปัญหาด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังไม่ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วม 3) ความต้องการในการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยในทุก ๆ ด้าน และ 4) แนวทางการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ประกอบด้วย (1) ด้านการมีส่วนร่วม ในการวางแผน ได้แก่ การให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่อง บทบาทหน้าที่ของชุมชนในการมีส่วนร่วม จัดเวที ที่ผู้สูงอายุสามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน ความรู้ ประสบการณ์และความต้องการ (2) ด้านการมีส่วนร่วม ในการดำ เนินการจัดกิจกรรม ได้แก่ การให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องขั้นตอนการจัดกิจกรรม ให้ชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนในการกระจายหน้าที่ และความรับผิดชอบไปยังผู้สูงอายุตามความสามารถและความสมัครใจ (3) ด้านการมีส่วนร่วมในการ ได้รับประโยชน์ ได้แก่ การให้ความรู้แก่ชุมชนถึงประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการมีส่วนร่วม จัดประชุม เพื่อรายงานงบประมาณ ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม และ (4) ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล ได้แก่ การให้ความรู้แก่ชุมชนเรื่องการประเมินผล และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน 419 ระดับชาติ กลุ่มด้านการศึกษา การประเมินผลและการเก็บรวบรวมเอกสารการประเมินผล

คณิต เขียววิชัย และวรรณภา แสงวัฒนะกุล (2557) ได้พัฒนารูปแบบกิจกรรม นันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับ ชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นการวิจัย ประเภทการวิจัยและพัฒนา ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างคณะผู้วิจัย ผู้ดูแล พิพิธภัณฑ์หรือแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น นักการศึกษา ครู นักเรียน ผู้นำชุมชน ประชาชนทั้งในและนอก ท้องถิ่น ร่วมค้นหาปัญหาและความต้องการ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมิน ปรับปรุง และ พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ประเด็นสนทนากลุ่ม แบบประเมินการจัดโครงการหรือกิจกรรมนันทนาการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา ศึกษาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จำนวน 4 แห่ง คือ 1) พิพิธภัณฑ์

สงครามอัชชะและเชลยศึก จังหวัดกาญจนบุรี 2) พิพิธภัณฑ์ชาวนา วัดชะอำคีรี จังหวัดเพชรบุรี 3) แหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 4) แหล่งเรียนรู้ชุมชนลาวเวียงบ้านดอนคา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทของชุมชนและกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนจะช่วยให้การสร้างรูปแบบมีความสมบูรณ์ขึ้น ช่วงส่งเสริมให้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นที่น่าสนใจ 2) การสร้างและพัฒนาารูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์นั้นพบว่า กิจกรรมนันทนาการที่นำมาใช้ ประกอบด้วย กิจกรรมพิเศษเป็นกิจกรรมตามประเพณีที่จัดขึ้นตามท้องถิ่น ดนตรีและเพลง การละเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมทางสังคม เดินรำ ฟ้อน รำพื้นเมือง 3) ผลจากการทดลองใช้กิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า ด้านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนตามขั้นตอนต่าง ๆ ช่วยให้เกิดความร่วมมือที่ดีของชุมชน กระบวนการต่าง ๆ ดำเนินไปได้ด้วยดี ด้านผลผลิตทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนุกสนาน ได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่มีความหลากหลาย ด้านผลกระทบช่วงส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นคุณค่าของกิจกรรมนันทนาการ ได้รับทั้งความรู้ความเข้าใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน และ 4) การประเมินการใช้ประโยชน์พบว่า ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นที่จะนำรูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนไปใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มีตัวบ่งชี้ความสำเร็จ คือ กิจกรรมนันทนาการจะต้องเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ มีความหลากหลาย สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นประโยชน์ ความตระหนักรู้และภาคภูมิใจของคนในชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทุกขั้นตอนและกิจกรรมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน

2. งานวิจัยจากต่างประเทศ

Sadighi and Haghightat (2023) ศึกษาการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ โดยการออกแบบพื้นที่สวน โดยการประเมินความชอบด้านนันทนาการของประชาชนในเขตพื้นที่ที่มีรายได้ต่างกัน นอกจากนี้ยังได้ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างการออกแบบโครงสร้างเชิงพื้นที่ของพื้นที่สวนกับกิจกรรมนันทนาการที่สร้างความพึงพอใจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยว 363 รายที่เดินทางมาพักผ่อนในสวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาพบว่า กิจกรรมนันทนาการในพื้นที่สีเขียวมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติและยังช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้คน

Sand and Gross (2019) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัย: ประเด็นสำคัญในปัจจุบันและการพัฒนา โดยวิเคราะห์จากงานวิจัยจำนวน 20 เรื่อง ผลจากการศึกษาพบว่างานวิจัยทางด้านนี้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นและได้รับการตีพิมพ์มากขึ้น งานบางเรื่องให้ความสำคัญกับประเด็นใหม่และกลุ่มเป้าหมาย บางเรื่องให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัยของครอบครัวและการท่องเที่ยวแบบผจญภัยกับการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ

Shiddiqy and Others (2018) ได้ศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวสำหรับกีฬาต้านน้ำหนักการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การพัฒนากีฬาด้านน้ำหนักการผ่านศักยภาพทางการท่องเที่ยวในเขต Gunungkidul ที่มีโดยการวิเคราะห์ SWOT เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผลจากการศึกษาพบว่า ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณ Gunungkidul ยังไม่เป็นมืออาชีพเท่าที่ควร และยังขาดการพัฒนาในเรื่องกีฬาด้านน้ำหนักการ การพัฒนายังขึ้นอยู่กับชุมชน ซึ่งยังเป็นการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว จึงยังมีความจำเป็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางด้านกีฬาและน้ำหนักการ

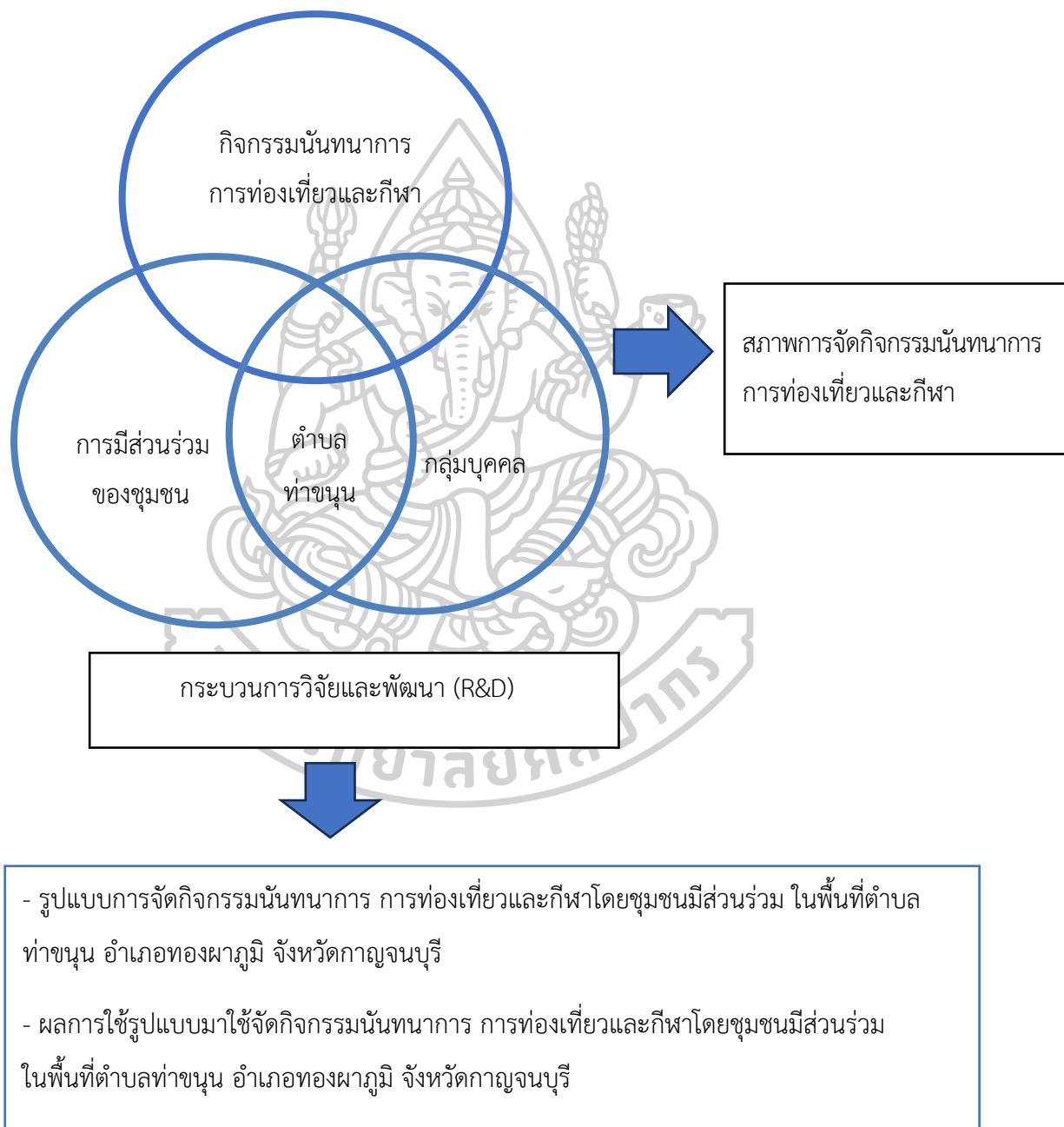
Kapera (2012) ได้ศึกษาการวางแผนการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวในประเทศโปแลนด์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวในประเทศโปแลนด์ โดยการศึกษาจากเอกสาร ผลจากการศึกษาพบว่าประเทศโปแลนด์มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในปี 2010 มากกว่า 58 ล้านคน และเพิ่มขึ้นในปี 2015 ถึง 14.6 ล้านคน การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลที่ได้มีการวางแผนในเรื่องต่าง ๆ โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนโปแลนด์ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวรัฐให้ความสำคัญในเรื่อง กลยุทธ์การวางแผนด้านการตลาด และให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

Taleghani and Ghafary (2014) ศึกษาแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของประเทศอิหร่าน เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 112 ฉบับ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ KMO Confirmatory Analysis ผลจากการศึกษาพบว่า สิ่งดึงดูดใจมีค่า factor loading 0.79 กีฬาชายหาคมีค่า factor loading 0.78 กีฬาชายหาด ทะเลทรายมีค่า factor loading 0.75 กิจกรรมเกี่ยวกับการล่าสัตว์มีค่า factor loading 0.75

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะนำแนวคิดในเรื่อง การจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา แนวคิดเกี่ยวกับกับการท่องเที่ยว แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม มาใช้ในการศึกษาคั้งนี้

โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างยั่งยืนในพื้นที่ โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ดังกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาในพื้นที่ตำบล ท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัด กิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบล ท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี การดำเนินการวิจัยจะใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศึกษาความต้องการของชุมชน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด กาญจนบุรี วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจะใช้วิธีการทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้วนำมา วิเคราะห์สังเคราะห์สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

พื้นที่ในการวิจัย

ผู้วิจัยคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยว และพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษารูปแบบการจัด นันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด กาญจนบุรี ได้แก่ เชื้อนอชिरาลงกรณ อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ วัดท่าขนุน วัดทองผาภูมิ (พระ ภปร.) และเทศบาลตำบลท่าขนุน โดยอำเภอทองผาภูมิ มีสภาพพื้นที่เป็นป่าเขาสูงสลับซับซ้อนเป็น ส่วนใหญ่ มีที่ราบบ้างตามริมแม่น้ำแควน้อย และที่ราบระหว่างภูเขา ส่วนเขตภูเขา มีลักษณะเป็น ภูเขาสลับซับซ้อนระหว่างชายแดนไทยกับพม่า คือ ทิวเขาตะนาวศรีซึ่งเป็นพรมแดนตามธรรมชาติ ที่สำคัญด้วย โดยมีช่องทางผ่าน เข้า-ออก ด้านชายแดนไทย-พม่า ในเขตอำเภอทองผาภูมิ ตลอด แนวชายแดนยาว 73 กิโลเมตร และบริเวณเขตแม่น้ำ มีแม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำแควน้อย เกิดจาก ทิวเขาตะนาวศรี ไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำเชื้อนอชिरาลงกรณ ซึ่งปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างชื่อเสียง ตามคำขวัญของอำเภอทองผาภูมิ “เมืองแห่งสายน้ำ ชุนเขา และม่านหมอก” รวมทั้งมีความ หลากหลายทางด้านประเพณีวัฒนธรรม จากกลุ่มชาติพันธุ์ และกิจกรรมการเล่นของท้องถิ่น

มากมาย ที่น่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาได้อย่างต่อเนื่อง นับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับ
ดำเนินงานได้อย่างครอบคลุมทางด้านการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนที่เป็น
ผู้แทนจาก 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านท่าขนุน หมู่ 2 บ้านเสาชิงษ์ หมู่ 3 บ้านปรังกาสี หมู่ 4
บ้านอู่ล่อง และหมู่ 5 บ้านหิน ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา
ตำบลท่าขนุน จำนวนประมาณ 30 คนที่เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-
Probabilistic Sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการดำเนินการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and
Development) โดยมีการศึกษาหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed Methods)
เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยการศึกษา
กระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีขั้นตอนในการ
ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบล
ท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและ
กีฬาระหว่างในพื้นที่ตำบล ท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยศึกษาข้อมูลสภาพบริบท
ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในเรื่องต่าง ๆ และ
ศึกษาสภาพของแหล่งท่องเที่ยว นันทนาการ กีฬา เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การก่อตั้ง ที่ตั้ง สภาพ
การจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งและข้อเสนอแนะของชุมชนและผู้มีส่วน
เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน พระภิกษุ ชาวบ้าน ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว นันทนาการ และกีฬา
นักวิชาการ เป็นต้น เพื่อให้ทราบปัญหาและ/หรือความต้องการของคนในชุมชน ตลอดจนลักษณะการ
มีส่วนร่วมและผู้ที่เกี่ยวข้องของชุมชน สำหรับเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการจัดการ
นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร (Documentary Analysis) จากเอกสาร รายงานการวิจัย สถิติ แผนที่
สิ่งของ ภาพถ่าย ภาพวาด และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

2. เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ โดยการลงพื้นที่ และสัมภาษณ์เชิงลึกคนในชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัย มีการดำเนินงานดังนี้

2.1 นักวิจัยชุมชน และชุมชนร่วมกันพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยใช้แหล่งท่องเที่ยว นันทนาการ และกีฬา โดยนำผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

มาพัฒนาโดยเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา ในรูปแบบการบูรณาการ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 นำรูปแบบการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านรับรองว่ามีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 จัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัย มีการดำเนินงานดังนี้

3.1 นักวิจัยจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในพื้นที่อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

3.2 สอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีโดยใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม และประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 สรุปผล การจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในประเด็นที่สำคัญได้แก่ กระบวนการ ผลผลิต

ผลกระทบ ความยั่งยืน โดยเก็บข้อมูลจากการเข้าร่วมของกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย
วิธีการสังเกต การสอบถาม และการสนทนากลุ่มย่อย

4.2 จัดสนทนากลุ่มร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประเมิน ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม
นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ
จังหวัดกาญจนบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในด้านนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา
2. ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในเขตตำบลท่าขนุน
และอำเภอทองผาภูมิ
3. ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Guideline) ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน
ตำบลท่าขนุน เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดย
ชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
4. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและ
กีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ
5. แบบประเมินผลการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม
ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในด้านกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา
ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนา ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัด
กิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดเป็นข้อคำถามเพื่อที่จะใช้ใน
การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.2 นำแบบสำรวจที่ได้สร้างขึ้นแล้วนำไปหาค่าความแม่นยำ(Validity)โดยนำไปให้
ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content

Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence) IOC โดยพิจารณาความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่สร้างขึ้นมีค่า IOC = 1.00 ทุกข้อ

1.3 นำเครื่องมือที่ได้ตรวจสอบแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำค่าที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาร์ค (Cronbach) โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .755 (รายละเอียดดังภาคผนวก)

1.4 นำแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในด้านนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประเด็นสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง นำข้อคำถามการสัมภาษณ์ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

3. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมิน โดยมีวิธีการดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม

3.2 กำหนดกรอบแนวคิด ประเด็น ตัวชี้วัดในข้อคำถามการประเมิน

3.3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับของ Likert

3.4 นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence) IOC โดยพิจารณาความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามทุกข้อมีความตรง และมีค่า IOC=1.00

3.5 นำแบบประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.6 นำแบบประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

4. แบบประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมิน โดยมีวิธีการดังนี้

4.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม

4.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับของ Likert

4.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ไปเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence) IOC โดยพิจารณาความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามทุกข้อมีความตรง และมีค่า IOC=1.00

4.4 นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำค่าที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาร์ท (Cronbach, 1974) โดยมีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟา เท่ากับ .755

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ศึกษาด้วยตนเอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือน สิงหาคม – ตุลาคม 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

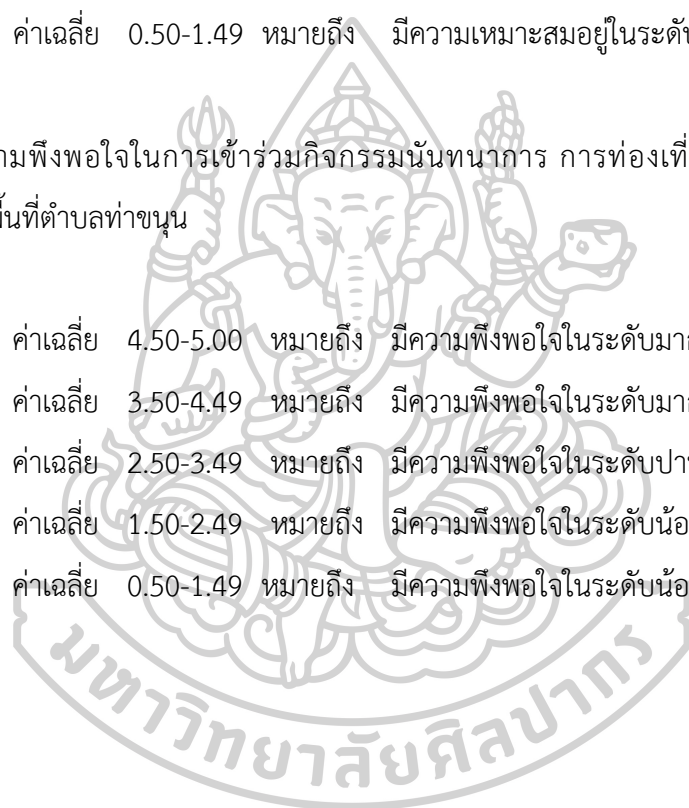
ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการวิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในลักษณะการบรรยายแบบความเรียงพร้อมภาพประกอบ สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Arithmetic Mean) สำหรับค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนของ Best (1981) ดังนี้

ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชน
มีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน

ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	0.50-1.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชน
มีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน

ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	0.50-1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้เสนอผลจากการศึกษาไว้ 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบล ท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้ และประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

1.1 ผลการลงพื้นที่ศึกษา

ผลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จากการลงพื้นที่ศึกษาและการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าตำบลท่าขนุนมีการจัดกิจกรรมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาที่หลากหลายและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทั้งการแข่งขันกีฬา เช่น การแข่งขันวิ่งเพื่อสุขภาพ การแข่งขันฟุตบอล กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คน รวมถึงกิจกรรมนันทนาการ การละเล่น เช่น การรำ การแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์

ในการจัดกิจกรรมมีผู้นำในพื้นที่คือ นายกเทศมนตรีตำบลท่าขนุน และผู้นำในชุมชนคือ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ประชาชน ผู้ประกอบการในพื้นที่ นักวิชาการ รวมถึงผู้นำในระดับอำเภอและ จังหวัด ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดมาเข้าร่วมการจัดกิจกรรม โดยมีผู้ร่วม กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมนันทนาการ และการท่องเที่ยวในทุกกลุ่มวัย ทั้งเด็กเยาวชน คนใน วันทำงาน รวมถึงผู้สูงอายุ

การจัดกิจกรรมกิจกรรมกีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว จากการลงพื้นที่ศึกษาพบว่า เป็นการนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของพื้นที่มาเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญ อาทิ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญของตำบลท่าขนุนและบริเวณโดยรอบที่ประกอบไปด้วย ภูเขา แม่น้ำ ลำคลอง น้ำตก วิถีทัศน์ ที่สวยงาม ซึ่งนักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับสภาพธรรมชาติ เป็นการพักผ่อน หย่อนใจ หรือคลายความเครียดจากการดำรงชีวิตประจำวันหรือจากการทำงานได้เป็นอย่างดี การแสดงศิลปวัฒนธรรมของชนกลุ่มชนเผ่าที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมไว้ได้เป็นอย่างดี เป็นอัตลักษณ์ ที่โดดเด่น นอกจากนั้น ในตำบลท่าขนุนยังมีสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญคือ พระ ภาปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ ที่ นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาทำบุญ หรือสักการะเพื่อขอพร

ภาพที่ 12 กิจกรรมทำบุญ ไหว้พระ ขอพรพระ ภาปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ ตำบลท่าขนุน

ภาพที่ 13 กิจกรรมด้านกีฬา วิ่งเพื่อสุขภาพ

ภาพที่ 14 กิจกรรมด้านกีฬา พิธีเปิดการแข่งขันวิ่งเพื่อสุขภาพ

ภาพที่ 15 การจัดกิจกรรมกีฬาฟุตบอล

ภาพที่ 16 การแข่งขันกีฬาฟุตบอล

ภาพที่ 17 กิจกรรมด้านนันทนาการ การแสดงศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

ภาพที่ 18 กิจกรรมด้านนันทนาการ การแสดงฟ้อนรำของกลุ่มชาติพันธุ์

ภาพที่ 19 การจัดกิจกรรมด้านกีฬาต้านภัยยาเสพติด

ภาพที่ 20 การเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาต้านภัยยาเสพติด

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ยังพบว่า การจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิมีประชาชนในพื้นที่ ผู้นำชุมชน และนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ ส่งผลให้ที่พักในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงถูกจองเต็มทั้งหมด ทำให้ประชาชนที่เป็นผู้ประกอบการมีรายได้จากการจัดกิจกรรม ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด

กิจกรรมมากขึ้น และมีการวางแผนการทำงานร่วมกัน ร่วมดำเนินกิจกรรม และเกิดประโยชน์ทั้งในเรื่องรายได้ และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์สำคัญ และความร่วมมือร่วมใจของคนในพื้นที่รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“การดำเนินงานกิจกรรมการท่องเที่ยว ของพื้นที่ทำขุนที่มุ่งเน้นการเอากีฬามา นำการท่องเที่ยว ก็ถือว่ามาถูกทางแล้ว แต่อยากให้มีการพัฒนาด้านนันทนาการ ในพื้นที่ร่วมด้วย โดยเฉพาะด้านดนตรีเพื่อชีวิต เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศของพื้นที่ และสิ่งที่ประชาชนจะได้ต่อมาก็คือการค้าขายอาหาร ที่พักต่าง ๆ เงินก็จะสะพัดในพื้นที่ อยากให้มีการบูรณาการทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันด้วย”

(N01)

“การจัดกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ความเป็นอยู่รายได้ของประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในพื้นที่ และมีความสุขเกิดความประทับใจกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ตลอดจนเมื่อนักท่องเที่ยวมาแล้วครั้งหนึ่งอยากจะมาอีกบ่อยๆ และเจอกับบรรยากาศ การต้อนรับของประชาชนในพื้นที่”

(N02)

ผลจากการศึกษายังพบว่า ในการจัดกิจกรรม ควรเพิ่มเรื่องการประชาสัมพันธ์ การดูแลเรื่องมาตรฐาน ความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการดูแลนักท่องเที่ยว ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“อยากฝากทุกส่วนช่วยกันประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะจัดทำเพื่อเป็นการกระตุ้นในทุก ๆ เรื่องตามแต่วัตถุประสงค์ของของแต่ละงาน”

(N02)

“พร้อมที่จะดูแลเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ความปลอดภัยบน
ท้องถนนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เกิดความปลอดภัย และมีความสุข
กับการมาพักผ่อนอย่างแท้จริง และอยากให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับ
การวิ่ง การปั่นจักรยานด้วย”

(N03)

“ทางโรงพยาบาลทองพวงมณีเห็นด้วยกับทางสาธารณสุข แต่ต้องดูเรื่อง
โรคระบาดด้วย ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับทราบ
ทุกเรื่องว่า ควรปฏิบัติตนอย่างไรในการท่องเที่ยว และอยากให้มีการ
จัดการแข่งขันวิ่งทะเลชุมหมอก เพื่อหาทุนในการซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์
ไปด้วยเลย”

(N05)

“พูดถึงเรื่องการดูแลสถานที่ท่องเที่ยวของทางเขื่อน จะได้เน้นเรื่องการ
ดูแลนักท่องเที่ยวตลอดจนสถานที่พักให้อยู่ในมาตรฐาน และกำชับ
เจ้าหน้าที่ของทางเขื่อนให้ช่วยกันดูแลนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความ
ประทับใจ และอยากฝากให้ทางอำเภอหรือทางเทศบาล ให้มีการจัดกิจกรรม
ด้านกีฬาการนันทนาการ และเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยว
ตลอดทั้งปี เพื่อพี่น้องจะได้มีรายได้ได้ตลอดทั้งปี”

(N06)

“และขอขอบคุณนายก ที่ได้ทำการศึกษางานวิจัยในด้านนี้อย่างจริงจัง และทาง
อำเภอขอนำผลงานวิจัยนี้มาใช้ประโยชน์กับคนในอำเภอทองพวงมณีครับ และ
อยากให้มีการนัดพูดคุยกันแบบนี้ก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อีก และ
ให้ทุกหน่วยงานเน้นความสำคัญกับการท่องเที่ยว การกีฬา และนันทนาการ
ตามที่ท่านนายกได้คิดที่จะบูรณาการร่วมกับทั้ง 3 ศาสน์ครับ”

(N02)

ผลจากการศึกษายังพบว่า ควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นพัฒนาที่ได้อย่างยั่งยืน การจัดกิจกรรมวิ่ง กิจกรรมปั่นจักรยาน และให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น

“ควรเพิ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย อยากให้มีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นพัฒนาที่ได้อย่างยั่งยืน อยากให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมกับการต้อนรับนักท่องเที่ยวกันจริงจัง ไม่อยากเห็นพวคนายทุนเข้ามาจัดการการท่องเที่ยว จะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนไม่มีความยั่งยืน”

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่ได้จากการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การลงสำรวจพื้นที่ และจากการศึกษาเอกสารมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน โดยนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม โดยมีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการ
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกีฬา
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้นคือ Tha kanun MODEL (ท่าขนุนโมเดล) ประกอบด้วย 6 ด้านคือ P-H-U-M-E-E (ภูมิ) ซึ่งแต่ละด้านมีที่มาจากผลที่ได้จากการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ ในขั้นตอนที่ 1 ของกระบวนการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากการทบทวนวรรณกรรมมาใช้

ในการพัฒนารูปแบบ ทั้งแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมมาใช้ในการพัฒนารูปแบบ

รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้น หรือ Tha Kanun Model (ท่าขนุนโมเดล) ประกอบด้วย 6 ด้าน แต่ละด้านมีความหมาย ดังนี้

P: Participation การมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติกิจกรรมทั้งในฐานะผู้จัดผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ที่ได้รับประโยชน์ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรม

H: History ประวัติศาสตร์ หมายถึง มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ หรือบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจสำคัญในพื้นที่ เช่น พระพุทธรูปสำคัญ วัดสำคัญ

U: Utility หมายถึง ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชุมชน จากการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา อาทิ การจ้างงาน การสร้างรายได้ ความร่วมมือของคนในชุมชน รวมถึงประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการเดินทางมาท่องเที่ยว ร่วมกิจกรรมนันทนาการ หรือการแข่งขันกีฬา

M: Management การจัดการ หมายถึง มีการจัดการที่ดี ทั้งในเรื่องการมีผู้รับผิดชอบ ในส่วนต่าง ๆ การบริหารจัดการ การดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก และมีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ

E: Experiences ประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ที่แปลกใหม่จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา

E: Enjoyment ความสนุกสนาน หมายถึง นักท่องเที่ยว นักกีฬา และผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความสนุกสนาน รื่นเริง มีความสุข จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา

รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในตำบลท่าขนุนคือ Thakanun Model มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ P-H-U-M-E -E ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 4 Tha Kanun Model

โดยผลจากการรับรองรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา

(N=5)

ข้อ	องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.	P (Participation) การมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุน ให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.40	0.52	มาก
2.	H (History) เรื่องราว ประวัติศาสตร์ หมายถึง มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ หรือบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ	4.45	0.31	มาก
3.	U: Utility ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชุมชน	4.65	0.32	มาก
4.	M (Management) การจัดการ หมายถึง มีการจัดการที่ดี ทั้งในการบริหารจัดการ	4.45	0.31	มาก
5.	E: Experiences ประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ที่แปลกใหม่จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา	4.80	0.11	มากที่สุด
6.	E (Enjoyment) ประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ที่สนุกสนาน แปลกใหม่จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา	4.55	0.25	มาก
	รวม	4.50	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีจากทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และเมื่อพิจารณาความเหมาะสมเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรกคือ E: Experiences หรือประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.80$) หมายถึง ประสบการณ์ที่สนุกสนาน แปลกใหม่จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬารองลงมาคือ U: Utility หรือประโยชน์ ($\bar{X} = 4.65$) หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชุมชน และ E: Enjoyment หรือความสนุกสนาน ($\bar{X} = 4.55$) หมายถึง นักท่องเที่ยว นักกีฬา และผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุข สนุกสนาน รื่นเริง มีความสุข จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ P: Participation หรือการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.40$) หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดนี้ แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปใช้และนำไปขยายผลในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่ตำบลท่าขนุน จังหวัดกาญจนบุรี หรือสามารถนำไปใช้ในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว สามารถกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยให้ชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมได้

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้และผลการประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ โดยการจัดกิจกรรมการแข่งขันฟุตบอลในพื้นที่ตำบลท่าขนุน โดยเปิดโอกาสให้ทีมนักกีฬา รวมทั้งผู้ปกครองของเยาวชน ผู้สนับสนุนการแข่งขันได้เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ

ซึ่งมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนประมาณ 50 คน และผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคือ นักท่องเที่ยว ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และผู้ร่วมแข่งขันตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ

(n=30)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	22	73.33
หญิง	8	26.67
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	7	23.33
30 – 40 ปี	11	36.67
41 – 50 ปี	9	30.00
มากกว่า 50 ปี	3	10.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	23.33
ปริญญาตรี	19	63.33
สูงกว่าปริญญาตรี	4	13.33
ฐานะเข้าร่วมกิจกรรม		
ผู้จัดการแข่งขัน	5	16.67
ผู้ฝึกสอน (โค้ช)	6	20.00
นักกีฬา / ผู้เข้าร่วมการแข่งขัน	8	26.67
ผู้ปกครอง / ผู้ติดตาม / นักท่องเที่ยว	6	20.00
ตัวแทนจากหน่วยงาน องค์กร	5	16.67
รวม	30	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 73.33) มากที่สุดมีอายุ 30-40 ปี (ร้อยละ 36.67) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 63.33) เป็นนักศึกษา หรือ ผู้เข้าร่วมการแข่งขันมากที่สุด (ร้อยละ 26.67)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา

(n=30)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านรูปแบบการจัดการ	4.35	.50	มาก
ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรม	4.49	.39	มาก
การเตรียมการและการจัดกิจกรรม	4.45	.28	มาก
ภาพรวม	4.44	.24	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ การเตรียมการและการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.45$) และด้านรูปแบบการจัดการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.35$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ด้านรูปแบบการจัดการ

(n=30)

ด้านรูปแบบการจัดการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการนำความรู้ด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และ กีฬามาใช้ร่วมกันในการจัดกิจกรรม	4.37	.56	มาก
2. ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.23	.77	มาก
3. หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม	4.40	.56	มาก
4. หน่วยงานภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรม	4.33	.76	มาก
5. ความร่วมมือจากทีมผู้เข้าร่วมการแข่งขัน เช่น นักกีฬา จากทีมต่าง ๆ สนใจสมัครเข้าร่วมแข่งขันเป็นจำนวนมาก	4.43	.57	มาก
รวม	4.35	.50	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและ กีฬา ด้านรูปแบบการจัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยความร่วมมือจากทีมผู้เข้าร่วมการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือ หน่วยงาน ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.40$) และมีการนำความรู้ด้านนันทนาการ การ ท่องเที่ยวและกีฬามาใช้ร่วมกันในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.37$) โดยการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ของประชาชนในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.23$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม
นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรม

(n=30)

ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6. ประโยชน์ต่อประชาชน และชุมชน	4.50	0.51	มากที่สุด
7. เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ เช่น ด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าต่าง ๆ มีรายได้เพิ่มขึ้น	4.43	0.63	มาก
8. ประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ได้พักผ่อน ได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ น่า ประทับใจ	4.47	0.57	มาก
9. ประโยชน์ต่อนักวิชาการ เช่น สามารถนำรูปแบบการ จัดกิจกรรมไปประยุกต์ใช้	4.57	0.50	มากที่สุด
10. ประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เช่น สามารถนำไปใช้ในการกำหนด นโยบาย/ แนวทางพัฒนา	4.50	0.57	มากที่สุด
รวม	4.49	0.39	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยว
และกีฬา ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณา
รายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ โดยประโยชน์ต่อนักวิชาการ เช่น สามารถ นำรูปแบบ
การจัดกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ประโยชน์ต่อประชาชน
และชุมชน และประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สามารถนำไปใช้ในการ
กำหนดนโยบาย หรือแนวทางพัฒนา ($\bar{X} = 4.50$) ในขณะที่ ประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วม
กิจกรรม เช่น ได้พักผ่อน ได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ น่าประทับใจ และประโยชน์ต่อ
ผู้ประกอบการ เช่น ด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าต่าง ๆ มีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 4.47$ และ $\bar{X} = 4.434$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม
นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ด้านการเตรียมการและการจัดกิจกรรม

(n=30)

ด้านการเตรียมการและการจัดกิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
11. มีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้ นักท่องเที่ยวทราบ	4.50	0.51	มากที่สุด
12. สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.43	0.57	มาก
13. สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ที่ จอดรถมีเพียงพอ	4.47	0.51	มาก
14. มีการให้บริการที่ต่อนักท่องเที่ยวและผู้เข้าร่วม กิจกรรมการแข่งขัน	4.30	0.60	มาก
15. มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ	4.47	0.51	มาก
16. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.53	0.51	มากที่สุด
17. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการจัด กิจกรรม	4.40	0.56	มาก
18. รูปแบบกิจกรรมที่จัดขึ้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของผู้คนในช่วงวัยต่าง ๆ	4.37	0.56	มาก
19. รูปแบบการจัดกิจกรรมช่วยประชาสัมพันธ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวใน พื้นที่ได้มากขึ้น	4.53	0.51	มากที่สุด
20. ควรมีการจัดกิจกรรมลักษณะนี้ให้พื้นที่อย่าง ต่อเนื่อง	4.53	0.51	มากที่สุด
รวม	4.44	0.24	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจต่อการเตรียมการและการจัดกิจกรรมนันทนาการ
การท่องเที่ยวและกีฬา ด้านการเตรียมการของการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อ
พิจารณารายข้อ พบว่า ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม รูปแบบการจัดกิจกรรมช่วย
ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ได้มากขึ้น และควรมีการจัด

กิจกรรมลักษณะนี้ให้พื้นที่อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.53$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยและน้อยที่สุดคือ รูปแบบกิจกรรมที่จัดขึ้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้คนในช่วงวัยต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.37$) และมีการให้บริการที่ดีต่อนักท่องเที่ยวและผู้เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขัน ($\bar{X} = 4.30$)

ผลจากการจัดสนทนากลุ่ม

ในขั้นตอนสุดท้ายของการศึกษา ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่ม โดยเชิญผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จำนวน 12 ท่าน มาร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอความเห็นเกี่ยวกับภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน ปัญหาอุปสรรคความต้องการ รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา การมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรม การประเมิน ปรับปรุงรูปแบบ และแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ และเนื้อหาและเรื่องราวในพื้นที่ที่ควรนำมาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผลจากการศึกษาพบว่า สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้สนใจอย่างกว้างขวาง ในพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีบริบทใกล้เคียงกับตำบลท่าขนุน สามารถที่จะจัดกิจกรรมที่เกิดจากการบูรณาการเรื่องการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ นอกจากนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเสนอความเห็นที่ควรจัดกิจกรรมในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องต่อไปในพื้นที่ ควรเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กิจกรรมปั่นจักรยาน ควรมีการดูแลเรื่องมาตรฐาน สุขอนามัย และมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

“ควรมีการจัดกิจกรรม ด้านกีฬาการนันทนาการ และเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี เพื่อพื้นที่นี้จะได้มีรายได้ตลอดทั้งปี”

(N01)

“อยากให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการวิ่ง การปั่นจักรยาน ด้วยครับ”

(N05)

“อยากให้มีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นพัฒนาได้
อย่างยั่งยืน อยากให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมกับการต้อนรับนักท่องเที่ยว
กันจริงจัง ไม่อยากเห็นพวกนายทุนเข้ามาจัดการการท่องเที่ยว จะทำให้การ
พัฒนา การท่องเที่ยวชุมชนไม่มีความยั่งยืน”

(N04)

การนำรูปแบบไปใช้

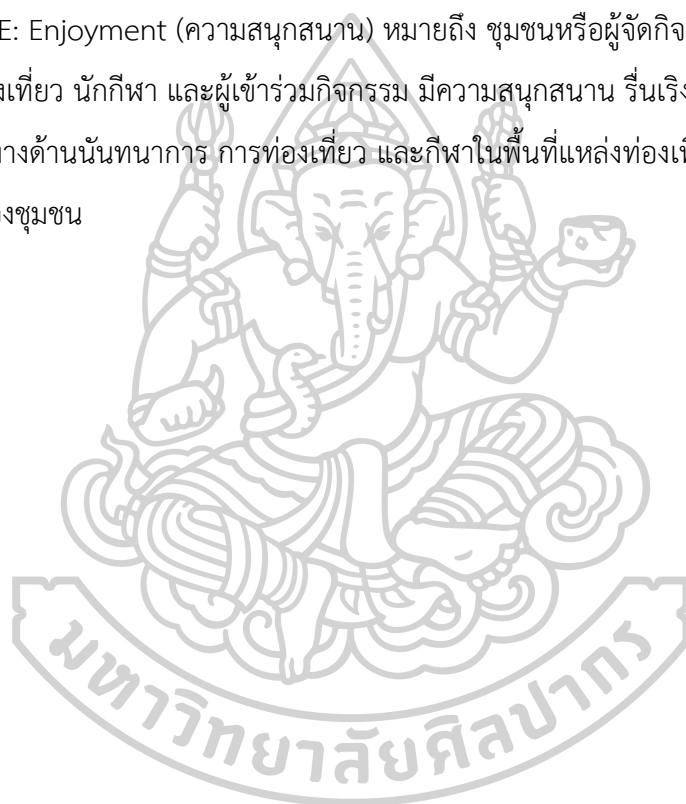
ในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม
ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่ได้จากการศึกษานี้ไปใช้จัดกิจกรรม
เพื่อต่อยอด จะต้องสนับสนุนให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หรือพื้นที่ที่จะจัดกิจกรรมดำเนินการโดยให้
ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดกิจกรรมตามองค์ประกอบแต่ละด้าน กล่าวคือ

1. P: Participation (การมีส่วนร่วม) หมายถึง ชุมชน หรือผู้จัดกิจกรรมจะต้องส่งเสริม
สนับสนุนให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ตั้งแต่เริ่มต้นจน
สิ้นสุดกิจกรรมโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติกิจกรรมทั้งในฐานะผู้จัด หรือผู้เข้าร่วม
กิจกรรม ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรม รวมทั้งควรมีตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม
ประเมินผลการจัดกิจกรรม
2. H: History (ประวัติศาสตร์) หมายถึง ชุมชน หรือผู้จัดกิจกรรมจะต้องจัดให้มีกิจกรรมที่
ส่งเสริมการเรียนรู้ หรือบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ เรื่องราวของโบราณสถาน
โบราณวัตถุ ของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจสำคัญในพื้นที่ เช่น พระพุทธรูปสำคัญ วัดสำคัญ
 เป็นต้น
3. U: Utility (ประโยชน์/ สิ่งที่เป็นประโยชน์) หมายถึงชุมชน หรือผู้จัดกิจกรรมจะต้องจัด
กิจกรรมที่ทำให้คนในชุมชนรับรู้ได้ว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่ อาทิ การจ้างงาน การสร้าง
รายได้ พลังความร่วมมือของคนในชุมชน รวมถึงประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการเดินทางมา
ท่องเที่ยว ร่วมกิจกรรมนันทนาการ หรือการแข่งขันกีฬา

4. M: Management (การจัดการ) หมายถึง ในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ชุมชนหรือผู้จัดกิจกรรมจะต้องมีการจัดการที่ดี ทั้งในเรื่องการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ การบริหารจัดการ การดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก และจัดหาสิ่งบประมาณมาสนับสนุนอย่างเพียงพอ

5. E: Experiences (ประสบการณ์) หมายถึง ชุมชนหรือผู้จัดกิจกรรมจะต้องจัดให้นักท่องเที่ยว นักกีฬา หรือผู้ที่เดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ประสบการณ์ที่ประทับใจ จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาในพื้นที่

6. E: Enjoyment (ความสนุกสนาน) หมายถึง ชุมชนหรือผู้จัดกิจกรรมจะต้องจัดกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยว นักกีฬา และผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความสนุกสนาน รื่นเริง มีความสุข จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหรือพื้นที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมของชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยในพื้นที่ตำบล ท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และ
- 3) เพื่อทดลองใช้ และประเมิน ปรับปรุงรูปแบบมาใช้จัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนที่เป็นผู้แทนจาก 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านท่าขนุน หมู่ 2 บ้านเสาหงษ์ หมู่ 3 บ้านปรังกาสี หมู่ 4 บ้าน อุ่ล่อง และหมู่ 5 บ้านหิน ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ตำบลท่าขนุน จำนวน 30 คนที่เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงพื้นที่ศึกษา สัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาเอกสาร สอบถาม และจัดสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนาด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ตำบลท่าขนุนมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา ที่หลากหลายและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทั้งการแข่งขันกีฬา เช่น การแข่งขันวิ่งเพื่อสุขภาพ การแข่งขันฟุตบอล กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คน รวมถึงกิจกรรมนันทนาการ การละเล่น เช่น การรำ การแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของพื้นที่มาเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญของพื้นที่ อาทิ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญของตำบลท่าขนุนและบริเวณโดยรอบที่ประกอบไปด้วย ภูเขา แม่น้ำ ลำคลอง น้ำตก วิถีทัศน์ที่สวยงาม ซึ่งนักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับสภาพธรรมชาติ อันเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ หรือคลายความเครียดจากการดำรงชีวิตประจำวันหรือจาก

การทำงานได้เป็นอย่างดี การแสดงศิลปวัฒนธรรมของชนกลุ่มชนเผ่าที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมไว้ได้เป็นอย่างดี ในตำบลท่าขนุนยังมีสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญคือ พระ ภปร. ที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาทำบุญหรือสักการะเพื่อขอพร ผลที่ได้จากการศึกษานี้สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ นุชรา แสงสุข (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ สำหรับการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี

ในการจัดกิจกรรมมีผู้นำในพื้นที่คือ นายกเทศมนตรีตำบลท่าขนุน และผู้นำในชุมชนคือผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ประชาชน ผู้ประกอบการในพื้นที่ นักวิชาการ รวมถึงผู้นำในระดับอำเภอและจังหวัด ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดมาเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีผู้ร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมนันทนาการ และการท่องเที่ยวในทุกกลุ่มวัย ทั้งเด็กเยาวชน คนในวันทำงาน รวมถึงผู้สูงอายุ

2. ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้นคือ Tha Kanun Model (ท่าขนุนโมเดล) ที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบคือ P-H-U-M-M-E และมีความหมายดังนี้

P: Participation การมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติกิจกรรมทั้งในฐานะผู้จัดผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ที่ได้รับประโยชน์ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรม

H: History ประวัติศาสตร์ หมายถึง มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ หรือบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจสำคัญในพื้นที่ เช่น พระพุทธรูปสำคัญ วัดสำคัญ

U: Utility หมายถึง ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชุมชน จากการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา อาทิ การจ้างงาน การสร้างรายได้ ความร่วมมือของคนในชุมชน รวมถึงประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการเดินทางมาท่องเที่ยว ร่วมกิจกรรมนันทนาการหรือการแข่งขันกีฬา

M: Management การจัดการ หมายถึง มีการจัดการที่ดี ทั้งในเรื่องการมีผู้รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ การบริหารจัดการ การดูแลสิ่งแวดล้อมความสะอาด และมีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ

E: Experiences ประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ที่แปลกใหม่จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา

E: Enjoyment ความสนุกสนาน หมายถึง นักท่องเที่ยว นักกีฬา และผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความสนุกสนาน รื่นเริง มีความสุข จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา

โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วมในตำบลท่าขนุนคือ Tha Kanun Model มีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้และประเมิน ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม รองลงมาคือ การเตรียมการและการจัดกิจกรรม และด้านรูปแบบการจัดการ ตามลำดับ โดยผลจากการจัดสนทนากลุ่มพบว่า การจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้สนใจอย่างกว้างขวาง ในพื้นที่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีบริบทใกล้เคียงกับตำบลท่าขนุน สามารถที่จะจัดกิจกรรมที่เกิดจากการบูรณาการเรื่องการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ นอกจากนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเสนอความเห็น ว่า ควรจัดกิจกรรมในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องต่อไปในพื้นที่ ควรเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิ่ง กิจกรรมปั่นจักรยาน และควรมีการดูแลเรื่องมาตรฐาน สุขอนามัย และมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ที่พบว่า ตำบลท่าขนุนมีการจัดกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา ทั้งการแข่งขันกีฬาที่หลากหลาย เช่น การแข่งขันวิ่งเพื่อสุขภาพ การแข่งขันฟุตบอล กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คน รวมถึงกิจกรรมนันทนาการ การละเล่น เช่น การรำ การแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของพื้นที่มาเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญของพื้นที่ อาทิ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญของตำบลท่าขนุน

และบริเวณโดยรอบที่ประกอบไปด้วย ภูเขา แม่น้ำ ลำคลอง น้ำตก วิถีชีวิตที่สวยงาม ซึ่งนักท่องเที่ยว เมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับสภาพธรรมชาติ อันเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ หรือคลายความเครียดจากการดำรงชีวิตประจำวันหรือการทำงานได้เป็นอย่างดี การแสดงศิลปวัฒนธรรมของชนกลุ่มชนเผ่าที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมไว้ได้เป็นอย่างดี ในตำบลท่าขนุนยังมีสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญคือ พระ ภปร. กาญจนธรรมพิทักษ์ ที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาทำบุญหรือสักการะเพื่อขอพร

ในการจัดกิจกรรมมีผู้นำในพื้นที่คือ นายกเทศมนตรีตำบลท่าขนุน และผู้นำในชุมชนคือ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ประชาชน ผู้ประกอบการในพื้นที่ นักวิชาการ รวมถึงผู้นำในระดับอำเภอและจังหวัด ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดมาเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีผู้ร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมนันทนาการ และการท่องเที่ยวในทุกกลุ่มวัย ทั้งเด็กเยาวชน คนในวันทำงาน รวมถึงผู้สูงอายุ ผลที่ได้จากการศึกษานี้สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ จนาภรณ์ ศรีช่วงโชติ พชร วรณภวิวัฒน์ และปนัดดา ปรีชาพรมงคล (2563) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมนันทนาการเพื่อสุขภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุบ้านหนองลาน จังหวัดกาญจนบุรีที่พบว่าการจัดการกิจกรรมนันทนาการเพื่อสุขภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุหนองลาน จังหวัดกาญจนบุรี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ ประภัสสร มิน้อย (2560) ที่ศึกษารูปแบบและกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ที่พบว่า สภาพการณ์และความต้องการด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกมีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและมีความพร้อมในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และผู้จัดการกิจกรรมเห็นว่าภาครัฐควรกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจน และควรสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงกีฬารูปแบบใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยว ดังนั้น การจัดการกิจกรรมนันทนาการ ท่องเที่ยวและกีฬานอกจากจะได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ แล้ว ในการพัฒนาต่อไปควรพิจารณาถึงการกำหนดนโยบาย หรือกลยุทธ์ที่ชัดเจนในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุด ผลที่ได้จากการศึกษานี้ เป็นไปตามแนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน และแนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในเรื่องการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและผลักดันการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยว การกีฬาและนันทนาการไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งบูรณาการและบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว การกีฬาและนันทนาการของประเทศ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้นคือ Tha Kanun Model (ท่าขนุนโมเดล) ที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 6 ด้านคือ P: Participation การมีส่วนร่วม H: History ประวัติศาสตร์ U: Utility หมายถึง ประโยชน์ M: Management การจัดการ E: Experiences ประสบการณ์ และ E: Enjoyment ความสนุกสนาน

รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในตำบลท่าขนุนที่ได้จากการศึกษานี้ สะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบบนการจัดกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีที่มีความโดดเด่นในเรื่องสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์สำคัญที่ยังคงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ (History) นอกจากนั้น ซึ่งจะทำให้ผู้เดินทางมาท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมก็จะเป็นการช่วยให้การจัดการที่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในเรื่องคน (Man) สิ่งอำนวยความสะดวก (Material) งบประมาณ (Money) และการจัดการ (Management) สามารถที่จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากชุมชนได้เข้าร่วมรับผิดชอบในการประสานงานและการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนทุกกลุ่มวัยที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการศึกษาของ ปฐมพร บำเรอ สมุนตรี นิมนต์พันธ์ และ อนันต์ มลารัตน์ (2565) ที่ศึกษาผลของรูปแบบกิจกรรมนันทนาการประเภทการเดินร่ำที่ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ที่พบว่ารูปแบบกิจกรรมนันทนาการประเภทการเดินร่ำส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับผู้เรียน และได้สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ให้กับผู้เรียน ทั้งยังช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การเดินร่ำมากขึ้น

ผลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวโดยผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวนี้ ยังสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ Sadighi and Haghghat (2023) ที่ศึกษาการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ โดยพบว่า การใช้พื้นที่สีเขียวเช่น สวนสาธารณะ หรือการจัดสวนสาธารณะ สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจและยังช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้คนได้อีกด้วย เช่นเดียวกับผลจากการศึกษาของ Kapera (2012) ที่ศึกษาการวางแผนการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวในประเทศโปแลนด์ และพบว่า กลยุทธ์การวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และสอดคล้องกับการศึกษาของ Taleghani and Ghafary (2014) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และพบว่า สิ่งดึงดูดใจมีค่ามีความสำคัญมากเป็นอันดับแรกในการจัดการการท่องเที่ยว

สำหรับผลที่ได้จากการศึกษาในเรื่ององค์ประกอบ การมีส่วนร่วม (Participation) ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้พบว่า มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งควรพัฒนาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นต่อไปเพราะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ วีระศักดิ์ แก้วทรัพย์ นภพร ทัศนัยนา และประวิทย์ ทองไชย (2564) ที่ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมเรือพายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมกันในทุกขั้นตอนของการจัดทำรูปแบบ ประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการกิจกรรม 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์การ 3) ด้านการนำไปปฏิบัติ และ 4) ด้านการควบคุม นอกจากนี้ องค์ประกอบทั้งในเรื่องการมีส่วนร่วมและกิจกรรม ยังสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ พงษ์พันธุ์ พุทธิวิศิษฎ์ และวาริชต์ มัชยมบุรุษ (2559) ที่ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของ คนพิการจังหวัดเชียงใหม่ และสัจจา ไกรศรีรัตน์ (2560) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การเป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวเชิงกีฬา ที่พบว่ารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในพื้นที่ ควรเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทรัพยากรที่เป็นต้นทุนของท้องถิ่นจากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องและทุกกระบวนการของการจัดกิจกรรมจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง และยังสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ ศรุดา ศรีสว่าง และ นฤมล ต้นธสุรเศรษฐ์ (2558) ที่ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการจัดกิจกรรม ได้แก่ การให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องขั้นตอนการจัดกิจกรรม ให้ชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนในการกระจายหน้าที่และความรับผิดชอบตามความสามารถและความสมัครใจ

ผลที่ได้จากการศึกษาในเรื่ององค์ประกอบเรื่องการมีส่วนร่วม (Participation) นี้ ยังสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ คณิต เขียววิชัย และวรรณภา แสงวัฒนะกุล (2557) ที่พัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ที่พบว่า บริบทของชุมชนและกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนจะช่วยให้การสร้างรูปแบบมีความสมบูรณ์ขึ้น กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนตามขั้นตอนต่าง ๆ ช่วยให้เกิดความร่วมมือที่ดีของชุมชน กระบวนการต่าง ๆ ดำเนินไปได้ด้วยดี ด้านผลผลิตทำให้

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุขสนุกสนาน ได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่มีความหลากหลาย กิจกรรมนั้นนันทนาการจะต้องเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ มีความหลากหลาย สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นประโยชน์ ความตระหนักรู้และภาคภูมิใจของคนในชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการ ทุกขั้นตอนและกิจกรรมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน และยังพบว่า พบว่า กิจกรรมนันทนาการ ที่นำมาใช้ประกอบด้วย กิจกรรมพิเศษเป็นกิจกรรมตามประเพณีที่จัดขึ้นตามท้องถิ่น ดนตรีและเพลง การละเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมทางสังคม เดินร่ำ ฟ้อน รำพื้นเมือง ดังจะเห็นได้จากผลที่ได้จากการศึกษา ที่พบว่า พื้นตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิมีสิ่งดึงดูดใจ ที่รวมถึงความเป็นอัตลักษณ์โดดเด่นที่มาจาก รากฐานประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต การกินอยู่ การประกอบอาชีพ ศิลปะ การแสดงพื้นบ้านของ คนในชุมชน

นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยของผู้เข้าร่วมกิจกรรมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความร่วมมือจากทีมผู้เข้าร่วมการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ หน่วยงานภาครัฐเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และมีการนำความรู้ด้านนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาใช้ร่วมกัน ในการจัดกิจกรรม ซึ่งผลจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ผู้นำของเทศบาลตำบลท่าขนุนได้มีการบูรณาการ ศาสตร์ทั้งในเรื่องนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในการจัดกิจกรรมขึ้นในพื้นที่ เป็นการนำความรู้ ที่ได้จากการศึกษาในหลักสูตรปริญญาเอกมาประยุกต์ใช้ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ผลที่ได้จากการศึกษายังพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของประชาชนในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในครั้งต่อ ๆ ไป จึงควรส่งเสริม สนับสนุนให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

3. ผลการทดลองใช้และประเมิน ปรับปรุงการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม รองลงมาคือ การเตรียมการและการจัดกิจกรรมและด้านรูปแบบ การจัดการ ตามลำดับ โดยผลจากการจัดสนทนากลุ่มพบว่า การจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยว และกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้สนใจอย่างกว้างขวาง ในพื้นที่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบการกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีบริบทใกล้เคียงกับตำบลท่าขนุน สามารถที่จะจัดกิจกรรมที่เกิดจาก

การบูรณาการเรื่องการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเสนอความเห็น ว่า ควรจัดกิจกรรมในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องต่อไปในพื้นที่ ควรเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิ่ง กิจกรรมปั่นจักรยาน และควรมีการดูแลเรื่องมาตรฐาน สุขอนามัย และมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ผลที่ได้จากการศึกษานี้สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ นุชรา แสงสุข (2564) ที่พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ สำหรับการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรีที่พบว่า ในการจัดกิจกรรมนันทนาการต้องมีการจัดเตรียมฝ่ายพยาบาล หรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับนักท่องเที่ยวที่บาดเจ็บ สอดคล้องกับ กฤตชนพัชฌ์ บุญช่วย (2565) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนา กิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวเพื่อผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสาคร และพบว่า แนวทางการพัฒนา กิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวเริ่มจากการพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วม รับผิดชอบผู้ควรมีการกำหนดนโยบายที่เป็นรูปธรรมที่จะสนับสนุนการจัดกิจกรรม นันทนาการและควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพิ่มเติมในเรื่องของนโยบายการพัฒนาการจัดกิจกรรม นันทนาการและการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับสภาพร่างกาย ความต้องการ บริบทและ สถานการณ์ในปัจจุบัน สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ วีระศักดิ์ แก้วทรัพย์ นภพร ทัศนัยนา และประวิทย์ ทองไชย (2564) ที่ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมเรือพายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า การประชาสัมพันธ์ กำหนดราคาค่าบริการด้านการท่องเที่ยว การสร้างและการนำเสนอภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้สอดคล้องกับบริบทของในชุมชน มีความตระหนักถึงการทำงานและการเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและกำหนดทิศทางของชุมชนร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน

ผลที่ได้จากการศึกษาในเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าร่วมการแข่งขัน สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ จิตรารัตน์ เถรวัตร และ ธง คำเกิด (2560) ที่ศึกษาการสร้างรูปแบบกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะของนักท่องเที่ยวชาวไทย และพบว่าในการจัดรูปแบบกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะของนักท่องเที่ยวชาวไทย จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ และกิจกรรมนั้นจะเสริมสร้างความสนุกสนานและความ ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว

ผลจากการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีในการศึกษานี้ ยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่อง การบูรณาการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาที่กระทรวงการ

ท่องเที่ยวและกีฬา ได้ขับเคลื่อนและบูรณาการงานทั้ง 3 ศาสตร์นี้เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อน เศรษฐกิจและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน โดยมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและผลักดันการนำนโยบาย ด้านการท่องเที่ยว การกีฬาและ นันทนาการไปสู่การปฏิบัติ มีการบูรณาการและบริหารจัดการอย่างมี ประสิทธิภาพ สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว การกีฬา และ นันทนาการของประเทศไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลจากการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้นำชุมชน และชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกับตำบลท่าขนุน ควรนำรูปแบบการรูปแบบ การจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอ ทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไปประยุกต์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว นันทนาการ และกีฬาในพื้นที่ของ ตนเอง

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการในจังหวัด ควรนำผลที่ได้ จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการยกระดับการท่องเที่ยว และการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยมีกิจกรรม นันทนาการ และการกีฬามาสร้างสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

1.3 นักวิชาการและผู้สนใจ สามารถนำองค์ความรู้ หรือรูปแบบการจัดกิจกรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไปพัฒนาต่อยอดในเชิงวิชาการต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาหรือนำรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ไปใช้ ในการพัฒนาพื้นที่ จังหวัด หรือภูมิภาคอื่น ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการศาสตร์ทั้งการท่องเที่ยว กีฬา และ นันทนาการ ทั้งในเรื่องการจัดการ หรือการพัฒนากิจกรรม ที่ตอบสนองความต้องการและพฤติกรรม ของนักท่องเที่ยว หรือนักกีฬา

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องราวและอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอ ทองผาภูมิ ที่รวมถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มคน และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

รายการอ้างอิง

- Armstrong, M. (2006). **A Handbook of Human Resource Management Practice**. 10th ed. London: Kogan Page.
- Best., J. (1981). **Research in education**. 4th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Cohen, J. M. and Uphoff, N. (1980). **Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation**. New York: Cornell University.
- Coltman, M. (1989). **Tourism marketing**. New York: Van Nostrand Reinhold Company.
- Cronbach, L. (1974). **Essentials of psychological testing**. 3rd ed. New York: Harper & Row.
- Gibson, H. J. (1998). "Sport tourism: A critical analysis of research." **Sport Management Review**. Vol. 1 No.1: 45-76.
- Hall, C. M. (1992). **Sports Tourism and Urban Regeneration**. Accessed May, 15, 2022. Available from <http://www.researchgate.net/publication/84683787>
- Hawkins, R. (1998). **Sustainable tourism**. London: Routledge.
- Hinch & Higham. (2004). **Sport tourism**. Clevedon: Channel View Publication.
- Jenkins, J. (2003). **Encyclopedia of leisure and outdoor recreation**. London: Routledge.
- Kapera, I. (2012). "Planning as the basic function of tourism and recreation management in Poland." **Problemd of the Management in the 21st Century**. Vol 13: 36-42.
- Keeves, P. J. (1998). "Model and Model Building," **Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook**. Oxford: Pergamon Press.
- Koontz, H. (1980). **The Management theory**. Graduate School of Management. University of California, Los Angeles.
- Masion, P. (1995). **Tourism impacts, planning and management**. London: Routledge.
- McIntosh R.W. & Goeldner C.R. (1986). **Tourism Principles, Practices, Philosophies**. New York: John Wiley & Son.

- McIntosh R.W. and Goelder, C. R. (1984). **Tourism: Principles, Practices, Philosophies.** New York, N.Y.
- Mouthinho, L. (2000). **Strategic management in tourism.** U.K.: University of Glasgow.
- Sadighi, Z. a. H. M. (2023). “Enhancing recreation activities through planting design in neighborhood parks.” **Journal of Outdoor Recreation and Tourism.** Vol. 42 June 2023.
- Sand, M. and Gross, S. (2019). “Tourism research on adventure tourism- Current themes and development.” **Journal of Outdoor Recreation and Tourism.** Vol. 28 December 2019.
- Shiddiqy, and Others. (2018). “Tourism potential for recreation sports.” 3rd **International Conference on Current Issues in Education (ICCIE 2018):** 52-56.
- Taleghani, G.R. and Ghafary, A. (2014). “Providing a management model for the development of sport tourism.” **Procedia of Social and Behavioral Sciences** 2014.: 289-298.
- World Health Organization. (1978). **Primary health care.** World Health Organization. Geneva.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา.** กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กฤษณพัชญ์ บุญช่วย. (2565). **แนวทางการพัฒนากิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสาคร.** กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กาญจณี ละอองทอง. (2548). “ความต้องการนันทนาการของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรุงเทพมหานคร.” **ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- เก่งกาจ เกลี้ยงแก้ว. (2561). **การพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.** นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). **รวบรวมความรู้การบูรณาการจากเอกสาร.** สื่อออนไลน์.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). **รวบรวมความรู้การบูรณาการจากเอกสาร.** เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2565. สืบค้นจาก <https://as.l.kpru.ac.th/main/contents/edms/EDMS-Knowledge-Management>.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2563). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ.**

2564–2565). กรุงเทพฯ: กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.

คณิต เขียววิชัย. (2546). การศึกษาปัจจัยคัดสรรทางสังคมเศรษฐกิจที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการชุมชนของประชากรในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

_____. (2554). การจัดการค่ายพักแรม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

คณิต เขียววิชัย และวรรณภา แสงวัฒนะกุล. (2557). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิตรารมณ์ เถรวัตร และ ธง คำเกิด. (2560). “การสร้างรูปแบบกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวแบบหมู่ คณะของนักท่องเที่ยวชาวไทย.” วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม. ปีที่ 5, ฉบับที่ 1 (9) มกราคม-มิถุนายน 2560: 83-99.

ชนิดา วัฒนมาลา. (2549) และ มิสรา สามารถ. (2543). การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.

ชูชีพ เขียวพัฒน์. (2543). นันทนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ถิรพร แสงพิรุณ และ สุนทรดี นิมนต์พันธ์. (2559). “การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน.” วารสารการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. ปีที่ 12 ฉบับที่ 1: 47-59.

เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย. (2551). เอกสารประกอบการสอนนันทนาการ. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย. (2554). นันทนาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทศบาลตำบลทองผาภูมิ. (2565). ข้อมูลทั่วไป เทศบาลตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ. กาญจนบุรี: เทศบาลตำบลทองผาภูมิ.

เทศบาลตำบลท่าขนุน. (2565). ข้อมูลทั่วไป เทศบาลตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ. กาญจนบุรี: เทศบาลตำบลท่าขนุน.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2550). การท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

นิตา ชัชกุล. (2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นุชรา แสงสุข. (2564). “การพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการ สำหรับการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี.” วารสารปัญญาวัฒน์. ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม: 129-147.

บำรุง แสงณรงค์. (2550). “การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียน

- ประถมศึกษา สำนักงานเขตคลองสาน สังกัดกรุงเทพมหานคร.” สารนิพนธ์การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- ปฐมพร บำเรอ สุขนรตรี นิ้มเนติพันธ์ และ อนันต์ มลารัตน์. (2565). “ผลของรูปแบบกิจกรรมนันทนาการประเภทการเดินร่ำที่ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา.” **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ** ปีที่ 7 ฉบับที่ 8 (สิงหาคม 2565): 131-147.
- ประทุม ม่วงมี. (2541). “ความหมายภาคสนามของพลศึกษาและคำที่เกี่ยวข้อง.” **วารสารวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและกีฬา**. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2: 1-7.
- ประภัสสร มีน้อย. (2560). “รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรีดาภรณ์ ดวงใจดี กฤษณ์กนิษฐ์ ณ ป้อมเพ็ชร วรรณพร ขวัญบุญจันทร์ และธเนตร กุลเทศ. (2561). “การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ.” **วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์** ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม- ธันวาคม 2561: 112-120.
- พงษ์พันธ์ พุทธิวิศิษฐ์ และวาริชต์ มัชยมบุรุษ. (2559). “ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของคนพิการจังหวัดเชียงใหม่.” **วารสารท่องเที่ยวไทยนานาชาติ** ปีที่ 12 ฉบับที่ 1: 1-21.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **นามมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์**.
- พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์. (2544). “การพัฒนาคุณภาพชีวิตจากรอยพยุคลบาท.” **วารสารคณะพลศึกษา**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-ธันวาคม 2544: 22.
- พรพิมล ศรีธเรศ. (2551). **การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มิศรา สามารถ. (2543). **การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ.
- รจนารักษ์ ศรีช่วงโชติ พชร วรรณภีวัฒน์ และปนัดดา ปรีชาพรมงค. (2563). **รูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมนันทนาการเพื่อสุขภาพ ของโรงเรียนผู้สูงอายุบ้านหนองลาน จังหวัดกาญจนบุรี**. กาญจนบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

รณวัฒน์ มณีนิล เทเวศร์ พิริยะพูนท์ และสมนรดี นิ่มเต็มพันธ์. (2556). “การเข้าร่วมกิจกรรม
นันทนาการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.” **วารสารพลศึกษา**. ปีที่ 15 เล่มที่ 2: 27-37.

รัตน์ บัวสนธ์. (2552). **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพฯ: คำสมัย.

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ โดยมหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา. (2558). **โครงการการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิง
สร้างสรรค์จังหวัดตราด**. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรรณ วังวานิช. (2548). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2553). **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-ธันวาคม
2553: 1-15.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2565). **กีฬา**. สื่อด้านออนไลน์.

วิมล หลักรัตน์. (2562). “รูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับการพัฒนาเยาวชน ในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อ
รองรับการพัฒนาประเทศ.” **วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2562: 153-172.

วีระศักดิ์ แก้วทรัพย์ นภพร ทัศนัยนา และประวิทย์ ทองไชย. (2564a). “รูปแบบการจัดกิจกรรมเรือพาย
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและความเข้มแข็งของชุมชน.” **วารสารสุขศึกษาพลศึกษา
และนันทนาการ**. ปีที่ 47 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2564: 287-298.

ศรุดา ศรีสว่าง และ นฤมล ดันธสุเรศรัษฎ์. (2558). **แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด
กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี**.
การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6.

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2560). **การท่องเที่ยวทางกีฬา**. เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2565. สืบค้น
จาก <https://popfitnessstudio.blogspot.com>

สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). **นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัท
ท่ามาตี จำกัด.

สมบัติ กาญจนกิจ, ดำรัส ดาราศักดิ์, คณิต เขียววิชัย และจรินทร์ ธานีรัตน์. (2544). **คู่มือการจัด
กิจกรรมนันทนาการ**. กรุงเทพฯ: กรมพลศึกษา.

สัจจา ไกรสรรัตน์. (2560). **การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การเป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวเชิงกีฬา
กรณีศึกษาชุมชนจอมบึง จังหวัดราชบุรี**. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาญจนบุรี. (2565). **สถิติการท่องเที่ยว 2560**. กาญจนบุรี: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาญจนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2565)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี. (2564). **ข้อมูลทั่วไปจังหวัด**. กาญจนบุรี: สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี.
- _____. (2565). **ข้อมูลทั่วไปจังหวัด**. กาญจนบุรี: สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). **แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560–2564)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- _____. (2564). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติที่ 7 (พ.ศ. 2564–2565)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2548). **คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี. (2564). **ข้อมูลทั่วไปจังหวัดกาญจนบุรี**. กาญจนบุรี: สำนักงานพัฒนาชุมชน.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทองผาภูมิ. (2564). **อำเภอทองผาภูมิ**. กาญจนบุรี: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทองผาภูมิ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). **สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร**.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ. (2550). **รายงานประจำปี 2550 สำนักงานพัฒนาการกีฬานันทนาการ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). **การบูรณาการตามตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- อรนภา ทศนัยนา. (2559). **รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ** โดย

มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อัยลดา หอมไม่หาย. (2565). ผลการจัดกิจกรรมเวิร์คแรลลี่ในรายวิชานันทนาการการงานอดิเรกของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาเอกนันทนาการและภาษาเพื่อการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร(ฝ่ายมัธยม): 151-155.

อำเภอทองผาภูมิ. (2565). ข้อมูลทั่วไป. กาญจนบุรี: อำเภอทองผาภูมิ.

ภาคผนวก

ฉบับที่ 1

แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานและสภาพพื้นที่ของชุมชน
ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

.....

ข้อมูลพื้นฐานและสภาพพื้นที่ของชุมชน

1. ความเป็นมาของชุมชนการก่อตั้ง สภาพทั่วไป
2. ข้อมูลประชากรในชุมชน
3. การประกอบอาชีพของสมาชิกในชุมชน
4. ข้อมูลผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน
5. วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน
6. พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นันทนาการและกีฬาในชุมชน

ฉบับที่ 2

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในชุมชน

.....

ประเด็นคำถามหลักในการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค

สภาพปัจจุบันขอการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นอย่างไร

1.1 กิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาที่สำคัญของพื้นที่ได้แก่อะไรบ้าง และอยู่ในพื้นที่ / แหล่งท่องเที่ยวใด

1.2 การจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาที่สำคัญของพื้นที่ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

1.3 การจัดกิจกรรมที่ผ่านมามีปัญหา อุปสรรค และความต้องการการพัฒนาในด้านนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาอย่างไร

1.4 การมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาของสมาชิกในชุมชนเป็นอย่างไร มีความครอบคลุมถึงทุกช่วงวัยหรือไม่ อย่างไร

2. รูปแบบและแนวทางการพัฒนา

2.1 รูปแบบการจัดกิจกรรม หรือการดำเนินงานจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีควรเป็นอย่างไร

2.2 แนวทางพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีควรเป็นอย่างไร

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี โปรดระบุ)

.....

ฉบับที่ 3

แบบประเมินรูปแบบจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา

โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ

จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

ประเด็นหลักในการประเมิน

1. ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการในพื้นที่
 - 1.1 ด้านนันทนาการ
 - 1.2 ด้านการท่องเที่ยว
 - 1.3 ด้านกีฬา
 - 1.4 การจัดการเชิงบูรณาการ
2. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับชุมชนและนักท่องเที่ยว
 - 2.1 ประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชน
 - 2.2 ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ผู้ผลิต
 - 2.3 ประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว
3. ประโยชน์ต่อนักวิชาการ ผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 นักวิชาการ
 - 3.2 ผู้กำหนดนโยบาย
 - 3.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ภูมิภาค และกระทรวง

ฉบับที่ 4

แบบประเมินรูปแบบจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา
โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ
จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้รู้ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่
ใช้ในการจัดเวทีประชุม

.....

ประเด็นหลักในการประเมิน

1. ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการในพื้นที่
 - 1.1 ด้านนันทนาการ
 - 1.2 ด้านการท่องเที่ยว
 - 1.3 ด้านกีฬา
 - 1.4 การจัดการเชิงบูรณาการ
2. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับชุมชนและนักท่องเที่ยว
 - 2.1 ประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชน
 - 2.2 ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ผู้ผลิต
 - 2.3 ประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว
3. ประโยชน์ต่อนักวิชาการ ผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 นักวิชาการ
 - 3.2 ผู้กำหนดนโยบาย
 - 3.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ภูมิภาค และกระทรวง

ฉบับที่ 5

แบบสอบถามความพึงพอใจผู้เข้าร่วมกิจกรรม

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา

โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

.....

ประเด็นในการสอบถาม

1. สถานที่และบรรยากาศ มีความเหมาะสม
2. รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬามีความเหมาะสม
3. การให้บริการด้านต่าง ๆ และการอำนวยความสะดวกต่อผู้ร่วมกิจกรรม
4. ความภูมิใจของสมาชิกในชุมชนต่อการมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรม
5. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬามีความเหมาะสม
6. รูปแบบการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา สามารถช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น
7. ควรมีการจัดกิจกรรมให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างต่อเนื่อง
8. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
ที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา
โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา
 - ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
3. ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามความเป็นจริง ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการเท่านั้น จะไม่ส่งผลกระทบต่อใด ๆ ต่อตัวท่าน ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาของพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีต่อไป

ขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

นายจิตกร ว่องประเสริฐ

นายกเทศมนตรีตำบลท่าขนุน

นักศึกษาระดับปริญญาเอก

สาขาวิชา การจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. ต่ำกว่า 30 ปี () 2. 30 - 40 ปี
() 3. 41-50 ปี () 4. มากกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี () 2. ปริญญาตรี
() 3. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ในฐานะ

- () 1. ผู้จัดการแข่งขัน () 2. ผู้ฝึกสอน (โค้ช)
() 3. นักกีฬา / ผู้เข้าร่วมการแข่งขัน () 4. ผู้ปกครอง / ผู้ติดตาม / นักท่องเที่ยว
() 5. ตัวแทนจากหน่วยงาน องค์กร () 6. อื่น ๆ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง/ความเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	การจัดกิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านรูปแบบการจัดการ						
1	มีการนำความรู้ด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา มาใช้ร่วมกันในการจัดกิจกรรม					
2	ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม					
3	หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม					
4	หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม					
5	ความร่วมมือจากทีมผู้เข้าร่วมการแข่งขัน เช่น นักกีฬา จากทีมต่าง ๆ สนใจสมัครเข้าร่วมแข่งขันเป็นจำนวนมาก					

ที่	การจัดกิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรม						
6	ประโยชน์ต่อประชาชน และชุมชน					
7	เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ เช่น ด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าต่าง ๆ มีรายได้เพิ่มขึ้น					
8	ประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ได้ พักผ่อน ได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ น่าประทับใจ					
9	ประโยชน์ต่อนักวิชาการ เช่น สามารถนำรูปแบบการ จัดกิจกรรมไปประยุกต์ใช้					
10	ประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เช่น สามารถนำไปกำหนดนโยบาย/ แนวทางการพัฒนา					
ด้านการเตรียมการและการจัดกิจกรรม						
11	มีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้ นักท่องเที่ยวทราบ					
12	สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม					
13	สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ที่จอดรถ มีเพียงพอ					
14	การให้บริการที่ต่อนักท่องเที่ยวและผู้เข้าร่วม กิจกรรมการแข่งขัน					
15	มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ					
16	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม					
17	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการจัดกิจกรรม					
18	รูปแบบกิจกรรมที่จัดขึ้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของผู้คนในช่วงวัยต่าง ๆ					
19	รูปแบบการจัดกิจกรรมช่วยประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ได้มากขึ้น					
20	ควรมีการจัดกิจกรรมลักษณะนี้ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ฉบับที่ 6

ประเด็นสนทนากลุ่ม

เรื่อง รูปแบบจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

1. สภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นอย่างไร
2. ที่ผ่านมามีปัญหา อุปสรรค และความต้องการกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีอย่างไร
3. รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีควรเป็นอย่างไร ควรจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในรูปแบบใดบ้าง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบุคคลแต่ละช่วงวัย
4. ท่านคิดว่า สมาชิกในชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่หรือไม่ อย่างไร ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ด้วยวิธีการและรูปแบบใดบ้าง
5. แนวทางพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาโดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีควรเป็นอย่างไร
6. ควรมีเนื้อหาและเรื่องราวใดบ้างในพื้นที่ ที่ควรนำมาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมอย่างครอบคลุม
7. ประเด็นเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม (ถ้ามี)

Validity = 1.00

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.755	20

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
x2.1.1	84.40	20.800	.389	.740
x2.1.2	84.53	20.051	.351	.743
x2.1.3	84.43	19.013	.529	.725
x2.1.4	84.37	22.033	.138	.758
x2.1.5	84.33	20.230	.495	.732
x2.2.6	84.27	21.237	.338	.744
x2.2.7	84.33	21.333	.235	.752
x2.2.8	84.30	20.562	.423	.737
x2.2.9	84.20	21.752	.229	.751
x2.2.10	84.27	21.582	.220	.752
x2.3.11	84.27	22.133	.144	.756
x2.3.12	84.33	21.885	.164	.756
x2.3.13	84.30	21.941	.186	.754
x2.3.14	84.47	22.395	.059	.764
x2.3.15	84.30	22.010	.171	.755
x2.3.16	84.23	21.702	.237	.750
x2.3.17	84.37	19.895	.571	.726
x2.3.18	84.40	20.179	.519	.730
x2.3.19	84.23	20.254	.563	.729
x2.3.20	84.23	21.013	.389	.740

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
88.77	23.082	4.804	20

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

วุฒิการศึกษา

1. การศึกษาศุขภูมิบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้ ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

โทรศัพท์ 083-084-4504 Email: chaiyos2010@gmail.com

ความเชี่ยวชาญ: การวิจัย การวัดและประเมินผล

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด ชาตียนนท์

วุฒิการศึกษา

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปริญญาโท การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต พระราชวัง

สนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

ความเชี่ยวชาญ: การจัดการกิจกรรมนันทนาการ กีฬา

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ

วุฒิการศึกษา

1. ปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2554

2. ปริญญาโท สาขาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2544

3. ปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2534

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศิลปากร วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000 โทรศัพท์

089-8113832 Email: saisuda.tiancharoen@gmail.com

ความเชี่ยวชาญ: การบริหารจัดการ การวิจัย การวัดและประเมินผล

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พานี อนันตชัย

วุฒิการศึกษา

1. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครปฐมอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000 โทรศัพท์/โทรสาร 034 261066, 086 7904307

email: panee_ant@hotmail.com

ความเชี่ยวชาญ: การพัฒนาชุมชน

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พจนา บุญคุ้ม

วุฒิการศึกษา

1. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา อุดสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร (พ.ศ. 2560)
2. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (พ.ศ. 2550)
3. ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (พ.ศ. 2545)
4. ปริญญาตรีนิเทศศาสตร์ สาขาประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (พ.ศ. 2535)

5. อนุปริญญา สาขาธุรกิจการท่องเที่ยว จากวิทยาลัยครูจันทเกษม (พ.ศ. 2531)

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์/โทรสาร 02- 5226644 ต่อ 3178 Email: b_pojjana@hotmail.com

ความเชี่ยวชาญ: การท่องเที่ยว การจัดการ

ภาคผนวก ง

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยและรับรองรูปแบบ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่ อว 8612/1218

โทร.0 3425 5095

วันที่ 9 สิงหาคม 2566

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด ชาดิยานนท์

ด้วย นายจิตรกร ว่องประเสริฐ รหัสประจำตัว 630630050 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี"

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการดำเนินการวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทร.0 3425 5095

ที่ อว 8612/217

วันที่ 8 สิงหาคม 2566

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

ด้วย นายจิตรกร ว่องประเสริฐ รหัสประจำตัว 630630050 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี"

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการดำเนินการวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทร.0 3425 5095

ที่ อว 8612/1919

วันที่ ๘ สิงหาคม 2566

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ

ด้วย นายจิตรกร ว่องประเสริฐ รหัสประจำตัว 630630050 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการวิทยานิพนธ์ เรื่อง " รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี "

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการดำเนินการวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วิทยาลัยศิลป

ที่ อว 8612/๘๐๗

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

๑ สิงหาคม 2566

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาลี อนันต์ชัย

ด้วย นายจิตรกร ว่องประเสริฐ รหัสประจำตัว 630630050 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี "

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการดำเนินการวิทยานิพนธ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 8612/8๐5๖

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

๘ สิงหาคม 2566

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนา บุญคุ้ม

ด้วย นายจิตรกร ว่องประเสริฐ รหัสประจำตัว 630630050 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการวิทยานิพนธ์ เรื่อง " รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี "

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการดำเนินการวิทยานิพนธ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาคผนวก จ
ภาพการจัดสนทนากลุ่ม

ภาพที่ 21 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยสรุป

ภาพที่ 22 บรรยากาศการสนทนากลุ่ม

ภาพที่ 23 ข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

ภาคผนวก ฉ
หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

รหัสโครงการ: REC 66.0302-027-0436

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย): รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ชื่อโครงการ (ภาษาอังกฤษ): The participation management model of recreation tourism and intergenerational sport activity of Thakanun Subdistrict, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province.

ผู้วิจัยหลัก: นายจิตรกร ว่องประเสริฐ

สังกัด: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เวอร์ชัน 02 ฉบับลงวันที่ 12 เมษายน 2566
2. แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ฉบับภาษาไทย) เวอร์ชัน 02 ฉบับลงวันที่ 12 เมษายน 2566

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศ เฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) และมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับ และข้อกำหนดภายในประเทศ โดยขอให้รายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยทุก 6 เดือน และรายงานฉบับสมบูรณ์เมื่อโครงการเสร็จสิ้น

(ศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ ศรีอมรศักดิ์)
ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

หมายเลขใบรับรอง COA 66.0420-030

วันที่รับรอง: 20 เมษายน พ.ศ. 2566

วันหมดอายุ: 19 เมษายน พ.ศ. 2567

สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์

6 ถนนราชมรรคาใน ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทร 0-3425-5808 โทรสาร (Fax) : 0-3425-5808

email : humanethics@su.ac.th

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายจิตรกร ว่องประเสริฐ
วัน เดือน ปี เกิด	18 มกราคม 2513
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยครูกาญจนบุรี ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ที่อยู่ปัจจุบัน	4/1 หมู่ 2 ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี 71180

